

T.C.
KARAMANOĞLU MEHMETBEY ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

MESLEKİ ORTA ÖĞRETİMDE EĞİTİM GÖREN ÖĞRENCİLERİN BİLİŞİM
TEKNOLOJİLERİ KULLANIMI BİLİNÇ DÜZEYİNİN ARAŞTIRILMASI:
KARAMAN İLİ ÜZERİNE BİR UYGULAMA

Hazırlayan
Mustafa ÖZKARABACAK

İktisat Ana Bilim Dalı
Yüksek Lisans Tezi

KARAMAN – 2015

T.C.
KARAMANOĞLU MEHMETBEY ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

MESLEKİ ORTA ÖĞRETİMDE EĞİTİM GÖREN ÖĞRENCİLERİN BİLİŞİM
TEKNOLOJİLERİ KULLANIMI BİLİNÇ DÜZEYİNİN ARAŞTIRILMASI:
KARAMAN İLİ ÜZERİNE BİR UYGULAMA

Hazırlayan
Mustafa ÖZKARABACAK

İktisat Ana Bilim Dalı
İktisat Bilim Dalı
Yüksek Lisans Tezi

Danışman
Yrd. Doç. Dr. MEHMET ARİF ŞAHİNLİ

KARAMAN – 2015

**MESLEKİ ORTA ÖĞRETİMDE EĞİTİM GÖREN ÖĞRENCİLERİN BİLİŞİM
TEKNOLOJİLERİ KULLANIMI BİLİNÇ DÜZEYİNİN ARAŞTIRILMASI:
KARAMAN İLİ ÜZERİNE BİR UYGULAMA**

Tezin Kabul Ediliş Tarihi:12.01.2015

Jüri Üyeleri (Unvanı, Adı Soyadı)

İmzası

Başkan: Yrd. Doç. Dr. Mehmet Arif ŞAHİNLİ

Üye: Yrd. Doç. Dr. İclal ÇÖĞÜRCÜ

Üye: Yrd. Doç. Dr. Sefa USTA

M. Şahin
İclal Çöğür
Sefa Usta

Bu tez, Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulunun 25.12.2014 tarih ve 2014-35/196 sayılı oturumunda belirlenen jüri tarafından kabul edilmiştir.

Enstitü Müdürü : Prof. Dr. Zülfi GÜLER

ÖNSÖZ

Teknolojinin hızla ilerlediği, teknolojik ürünlerin hayatın neredeyse her alanına girdiği, sanal bireylerin ve sanal arkadaşlıkların her geçen gün arttığı bir zamanda teknoloji ile ilgili bu gelişmelere kayıtsız kalmak imkansız hale gelmiştir. Bunun en büyük sebeplerinden biri genç nüfusun fazlalığı ve bu genç nüfusun teknolojiye karşı ilgi duymasıdır.

Bilişim teknolojileri alanında da eğitimden ticarete, devlet sektöründen özel sektöre, eğlenceden alışverişe kadar birçok yenilik kendini göstermektedir. Baş döndürücü bu hız ve yenilikler insanlara ve özellikle gençlere yeni bir bakış açısı ve yaşam tarzı kazandırmaktadır.

Geçmişleri çok fazla olmamasına rağmen cep telefonu, bilgisayar, internet vb. bilişim teknolojileri araçları; evde, okulda ve yolda kısacası hayatın her alanında genç nüfusun ayrılmaz bir parçası olmuştur.

Bu çalışmada bilişim teknolojilerindeki hızlı gelişmelere karşı mesleki ve teknik liselerde öğrenim gören öğrencilerin nasıl bir davranış gösterdiği incelenmeye çalışılmıştır.

Konu seçiminden yazım aşamasına kadar tez çalışmamın her safhasında bana destek olan değerli hocam Yrd. Doç. Dr. Mehmet Arif ŞAHİNLİ'ye, her daim yardımlarını ve dualarını yanımda hissettiğim kıymetli anne ve babama, yüksek lisans eğitimim süresince kendilerine yeterince vakit ayıramama rağmen benden desteklerini hiç esirgemeyen değerli eşim Hatice ÖZKARABACAK'a, sevgili çocuklarım Hüseyin ve Mehmet'e teşekkürü bir borç bilirim.

MESLEKİ ORTA ÖĞRETİMDE EĞİTİM GÖREN ÖĞRENCİLERİN BİLİŞİM
TEKNOLOJİLERİ KULLANIMI BİLİNÇ DÜZEYİNİN ARAŞTIRILMASI:
KARAMAN İLİ ÜZERİNE BİR UYGULAMA

ÖZET

Bilişim teknolojileri bir ülkenin yalnızca ekonomisini geliştirmekle kalmayıp aynı zamanda o ülkenin toplumsal ve kültürel gelişimine de katkı sağlamaktadır. Bir ülkenin genç nüfusunun bilişim teknolojilerinden yararlanma düzeyleri bilgi toplumu olma yolunda kaçınılmaz olan bu toplumsal ve kültürel değişimin en belirgin göstergelerinden biridir. Bu açıdan genç neslin bilişim teknolojilerini kullanma bilinç düzeyinin öğrenilmesi önem arz etmektedir. Yaptığımız bu çalışma ile mesleki ve teknik liselerde öğrenim gören öğrencilerin bilişim teknolojilerini kullanmadaki bilinç düzeyleri ortaya konmak istenmiştir.

Bu çalışmanın araştırma grubunu 2013-2014 eğitim öğretim yılında Karaman ilinde mesleki orta öğretim okullarında okuyan 9, 10, 11 ve 12. Sınıf öğrencileri oluşturmuştur. Çalışmanın birinci bölümünde bilişim teknolojilerini oluşturan kavramlar üzerinde durulurken, ikinci bölümde eğitim sistemimiz, mesleki ve teknik eğitimin gelişimi, dünyadaki örnekleri ve ülkemize yansımaları üzerinde durulmuştur. Üçüncü bölümde eğitimin ekonomik büyüme ile ilişkisi, insani gelişmişlik düzeyleri, eğitim harcamaları, çalışmanın yapıldığı ilin eğitim ve nüfusla ilgili sayısal verileri incelenmiş; dördüncü bölümde ise elde edilen araştırma bulguları yer almıştır.

Anahtar Kelimeler: Bilişim teknolojileri, mesleki ve teknik eğitim, eğitim ve ekonomik büyüme, insani gelişmişlik düzeyi.

INVESTIGATION THE LEVEL OF CONSCIOUSNESS OF USE OF INFORMATION
TECHNOLOGY OF THE STUDENTS EDUCATED IN VOCATIONAL SECONDARY
EDUCATION: AN APPLICATION ON KARAMAN

ABSTRACT

Information technologies do not only improves the economy of a country, at the same time it contributes the social and cultural development of the country. Benefit from the information technology level of the young population of a country is inevitable towards becoming an information society that this is one of the most significant indicators of social and cultural change. In this respect, understanding the level of consciousness of the young generation the use of information technology is of great importance. Within this study it has been requested to demonstrate the awareness of the use of information technologies of the vocational and technical high school students.

The research group of the study is formed with the 9, 10, 11 and 12th grade vocational secondary school students in the academic year 2013-2014 in Karaman. In the first part of the study it has been focused on issues of information technology concepts, in the second part on our education system, the development of vocational and technical education, on samples in the world and on the reflections to our country. In the third part the relationship between economic growth and education, humanity development levels, education expenditures, the province's quantitative datas about the education and population which this study examined in. In the fourth section there is located the research findings that obtained.

Keywords: information technology, vocational and technical education, education and economic growth, humanity development level.

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	i
ÖZET.....	ii
ABSTRACT.....	iii
İÇİNDEKİLER.....	iv
KISALTMALAR LİSTESİ.....	ix
TABLolar LİSTESİ.....	xi
GRAFİKLER LİSTESİ.....	xiv
ŞEKİL LİSTESİ.....	xv
GİRİŞ.....	1
I. BÖLÜM BİLİŞİM TEKNOLOJİLERİ TEMEL KAVRAMLAR	
I.1. Bilgisayar.....	4
I.2. İnternet.....	5
I.3. Bilişim.....	7
I.4 Teknoloji.....	8
I.5. Bilişim Teknolojileri.....	9
I.6. Bilgi İletişim Teknolojileri (BİT)	10
I.7. Cep Telefonu.....	11
I.8. Sosyal Medya.....	11
I.9. Bilişim Teknolojileri Örgütleri.....	13
I.9.1. Ulusal ve Uluslararası Bilişim Teknolojileri Örgütleri.....	14

II. BÖLÜM MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİM SİSTEMLERİ: TÜRKİYE VE SEÇİLMİŞ ÜLKELER

II.1. Dünyada Mesleki ve Teknik Eğitim.....	17
II.2. Çeşitli Ülkelerde Mesleki ve Teknik Eğitim.....	19
II.2.1. Almanya.....	19
II.2.2. Fransa.....	21
II.2.3. Hollanda.....	22
II.2.4. İspanya.....	23
II.2.5. Yunanistan.....	24
II.2.6. İsveç.....	25
II.2.7. Finlandiya.....	26
II.2.8. Amerika Birleşik Devletleri.....	27
II.2.9. Japonya.....	29
II.3. Türkiye’de Mesleki ve Teknik Eğitim.....	31
II.3.1. Türkiye’de Eğitim Sisteminin Yapısı.....	31
II.3.2. Türkiye’de Mesleki ve Teknik Eğitim.....	33
II.3.3. Türkiye’de Mesleki ve Teknik Eğitimin Tarihsel Gelişim.....	34
II.3.4. Ortaöğretimde Mesleki Eğitimin Payı.....	36

III. BÖLÜM EĞİTİM VE EKONOMİK BÜYÜME

III.1. Eğitim ve İnsani Gelişmişlik Endeksi.....	38
III.1.1. Ekonomik Büyüme ve Eğitim İlişkisi.....	38
III.1.2. İnsani Gelişim Endeksi (İGE).....	40
III.1.2.1. Türkiye’nin İGE Değeri ve Sıralamadaki Yeri.....	41

III.2. Eğitim Harcamaları.....	43
III.2.1. Eğitim Harcamalarının Bütçe İçindeki Payı.....	44
III.2.2. Eğitim Harcamalarının Seçilmiş Ülkelerle Karşılaştırılması.....	45
III.3. Karaman İli İle İlgili Durum.....	47
III.3.1. Nüfus.....	47
III.3.2. Eğitim.....	49

IV. BÖLÜM MESLEKİ ORTA ÖĞRETİMDE EĞİTİM GÖREN ÖĞRENCİLERİN BİLİŞİM TEKNOLOJİLERİ KULLANIMI BİLİNÇ DÜZEYLERİNİN

ARAŞTIRILMASI

IV.1. Araştırmanın Önemi ve Amacı.....	52
IV.2. Araştırmanın Varsayımları ve Sınırlılıkları.....	54
IV.3. Araştırmanın Yöntemi.....	54
IV.4. Araştırmanın Bulguları.....	57
IV.4.1. Demografik Bulgular.....	58
IV.4.1.1. Katılımcıların Yaş Durumları	58
IV.4.1.2. Katılımcıların Cinsiyet Durumları	58
IV.4.1.3. Katılımcıların Sınıf Bilgileri.....	59
IV.4.1.4. Katılımcıların Okudukları Alana İlişkin Bilgiler.....	60
IV.4.1.5. Katılımcıların Ailelerinin Toplam Aylık Gelirine İlişkin Bilgiler	62
IV.4.1.6. Katılımcıların Ailelerindeki Birey Sayısına İlişkin Bilgiler	63
IV.4.2. Cep Telefonu Kullanımına İlişkin Bulgular	64
IV.4.2.1. Katılımcıların Cep Telefonu Sahipliği	64

IV.4.2.2. Katılımcıların Cep Telefonunda Kullandıkları Özellikler.....	65
IV.4.2.3. Katılımcıların Mobil İnternet Hizmetleri Kullanımı.....	66
IV.4.2.4. Katılımcılar Tarafından Cep Telefonuna İndirilen Uygulamalar	68
IV.4.2.5. Katılımcılar Tarafından Günlük Yapılan Arama Sayısı	68
IV.4.2.6. Katılımcılar Tarafından Günlük Gönderilen Kısa Mesaj Sayısı.....	69
IV.4.2.7. Katılımcılar Tarafından Yapılan Aylık Harcama	70
IV.4.2.8. Katılımcıların Teknolojik Ürün Seçimi	70
IV.4.3. Bilgisayar Kullanımına İlişkin Bulgular	71
IV.4.3.1. Katılımcıların Evlerindeki Bilgisayar Varlığı	72
IV.4.3.2. Katılımcılar Tarafından Kullanılan Bilgisayarın Tipi	72
IV.4.3.3. Katılımcıların Evlerindeki Bilgisayarı Kimin Kullandığına İlişkin Durum.....	73
IV.4.3.4. Katılımcıların Bilgisayar Kullanım Amaçları.....	74
IV.4.3.5 Katılımcılar Tarafından Kullanılan Paket Program Uygulamaları	75
IV.4.3.6. Katılımcıların Bilgisayar Kullanım Süresi	75
IV.4.3.7. Katılımcıların Oyun Oynama Süresi	76
IV.4.4. İnternet Kullanımına İlişkin Bulgular	76
IV.4.4.1. Katılımcıların İnternete Bağlanma Ortamları	77
IV.4.4.2. Katılımcıların İnternete Bağlanma Araçları.....	78
IV.4.4.3. Katılımcıların İnternet Bağlantı Türleri.....	78
IV.4.4.4. Katılımcıların Güvenli İnternet Hizmetleri Bilgi Durumu	79

IV.4.4.5. Katılımcıların Karşılaştıkları Bilgi Güvenliği Sorunları.....	79
IV.4.4.6. Katılımcıların Kullandıkları Bilişim Güvenlik Önlemleri	80
IV.4.4.7. Katılımcıların Bilişim Suçlarına Giren Olaylar Hakkında Bilgisi	81
IV.4.4.8. Katılımcıların İnternete Bağlanma Zamanları.....	81
IV.4.4.9. Katılımcıların İnternette Geçirdikleri Süre	82
IV.4.4.10. Katılımcılara Göre İnternetin Önemi	83
IV.4.4.11. Katılımcıların İnterneti Kullanma Amaçları.....	83
IV.4.4.12. Katılımcıların İnternet Üzerinden Alışveriş Yapma Durumları	84
IV.4.4.13. Katılımcıların İnternet Üzerinden Alışveriş Yapma Sıklığı.....	85
IV.4.4.14. Katılımcıların İnternette Satın Aldıkları Ürün ve Hizmetler... 85	
IV.4.4.15. Katılımcıların İnternette Satın Aldıkları Ürün ve Hizmetlere İçin Yaptıkları Harcamalar.....	86
SONUÇ ve DEĞERLENDİRME.....	87
KAYNAKÇA.....	98

KISALTMALAR LİSTESİ

AB	: Avrupa Birliği
ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
BİT	: Bilgi ve İletişim Teknolojisi
BSA	: Business Software Alliance
GSMH	: Gayri Safi Milli Hasıla
GSYİH	: Gayri Safi Yurt İçi Hasıla
HBÖGM	: Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü
IP	: Internet Protocol
İGD	: İnsani Gelişmişlik Düzeyi
İGE	: İnsani Gelişmişlik Endeksi
İGR	: İnsani Gelişmişlik Raporu
LYS	: Lisans Yerleştirme Sınavı
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
MEGEP	: Meslekî Eğitim ve Öğretim Sistemini Güçlendirme Projesi
MTEGM	: Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü
OECD	: Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü
RTÜK	: Radyo ve Televizyon Üst Kurulu
TBD	: Türkiye Bilişim Derneği
TBV	: Türkiye Bilişim Vakfı
TCP / IP	: Transmission Control Protocol/Internet Protocol
TEOG	: Temel Eğitimden Ortaöğretime Geçiş
TİD	: Tüm İnternet Derneği

TTGV	: Türkiye Teknoloji Geliştirme Vakfı
TÜBİDER	: Bilişim Sektörü Derneği
TÜBİSAD	: Bilişim Sanayicileri ve İşadamları Derneği
TÜBİTAK	: Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırmalar Kurumu
TÜİK	: Türkiye İstatistik Kurumu
UNDP	: Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı
YASAD	: Yazılım Sanayicileri Derneği
YGS	: Yükseköğretime Giriş Sınavı
STK	: Sivil Toplum Kuruluşu
WLF	: Çalışma yaşamı fonu
3G	: Üçüncü Nesil Kablosuz Teknoloji

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1. Türkiye'nin 2013 İGE Göstergelerinin Seçilmiş Ülkeler İle Karşılaştırması.....	42
Tablo 2. Türkiye'nin İGE Değeri ve Sıralamadaki Yeri.....	43
Tablo 3. Türkiye' de Kamu Eğitim Bütçesinin GSMH ve Genel Bütçe İçerisindeki Oranı (%).....	44
Tablo 4. Toplam Eğitim Bütçesinin Genel Bütçe İçerisindeki Payı (%)	45
Tablo 5. Toplam Eğitim Harcamalarının GSYH İçindeki Payı (%).....	46
Tablo 6. Karaman İli Şehir ve Köy Nüfusu.....	47
Tablo 7. Karaman İli Yaş Grubu ve Cinsiyete Göre Nüfusun Dağılımı (2013 yılı).....	48
Tablo 8. Okuma Yazma Durumu ve Cinsiyete Göre Nüfus, 2013 (6 ve Daha Yukarı Yaştaki Nüfus).....	49
Tablo 9. Eğitim Düzeyi ve Cinsiyete Göre Nüfus, 2013 Yılı (15 ve Daha Yukarı Yaştaki Nüfus).....	50
Tablo 10. Yükseköğretim Kurumlarında Ön Lisans ve Lisans Düzeyinde Öğrenci Sayıları, (2011/12 - 2012/13 Dönemleri).....	50
Tablo 11. Okullaşama Oranları, 2013-2014 Dönemi.....	51
Tablo 12. Karaman ilindeki mesleki orta öğretim okullarında okuyan 9, 10, 11 ve 12. sınıf Öğrenci Sayılarına Göre Seçilen Örneklem Sayıları.....	56
Tablo 13. Öğrencilerin Yaşlara Göre Dağılımı.....	58
Tablo 14. Öğrencilerin Cinsiyete Göre Dağılımı.....	59
Tablo 15. Öğrencilerin Sınıflara Göre Dağılımı.....	59
Tablo 16. Öğrencilerin Alan Seçimi.....	61
Tablo 17. Öğrencilerin Ailelerinin Gelir Durumu.....	62

Tablo 18. Öğrencilerin Ailelerindeki Birey Sayısı.....	63
Tablo 19. Öğrencilerin Cep Telefonu Sahiplik Durumu.....	64
Tablo 20. Cep Telefonu Sahipliğinin Cinsiyete Göre İncelenmesi.....	65
Tablo 21. Cep Telefonunun Özelliklerini Kullanma Durumu.....	65
Tablo 22. Öğrencilerin Mobil İnternet Hizmetlerini Kullanma Durumu.....	67
Tablo 23. Mobil İnternet Kullanımının Cinsiyete Göre İncelenmesi.....	67
Tablo 24. Cep Telefonuna İndirilen Uygulamalar.....	68
Tablo 25. Yapılan Arama Sayısı.....	69
Tablo 26. Gönderilen Kısa Mesaj Sayısı.....	69
Tablo 27. Aylık Ortalama Cep Telefonu Faturası Tutarı.....	70
Tablo 28. Teknolojik Ürün Seçiminde Öne Çıkan Kriterler.....	71
Tablo 29. Öğrencilerin Evindeki Bilgisayar Varlığı.....	72
Tablo 30. Öğrencilere Ait Bilgisayarların Tipi.....	73
Tablo 31. Öğrencilerin evindeki bilgisayarı en çok kimin kullandığına ilişkin durum.....	74
Tablo 32. Evdeki bilgisayarın hangi amaçlar için kullanıldığına ilişkin durum.....	74
Tablo 33. Kullanılabilen Paket Program Uygulamaları.....	75
Tablo 34. Öğrencilerin Bilgisayar Kullanım süresi.....	75
Tablo 35. Öğrencilerin Bilgisayar Oyunlarını Oynama Süresi.....	76
Tablo 36. Öğrencilerin İnternet Kullandıkları Ortamlar.....	77
Tablo 37. İnternete Bağlanılan Ortamların Cinsiyete Göre İncelenmesi.....	77
Tablo 38. Öğrencilerin İnternete Bağlandıkları Araçlar.....	78
Tablo 39. Öğrencilerin İnternet Bağlantı Türleri.....	78
Tablo 40. Öğrencilerin Güvenli İnternet Hizmetleri Hakkında Bilgi Durumu.....	79
Tablo 41. Öğrencilerin Karşılaştıkları Bilgi Güvenliği Sorunları.....	79

Tablo 42. Sahip Olunan Bilişim Güvenliği Önlemleri.....	80
Tablo 43. Öğrencilerin Bilişim Suçuna Giren Olaylar Hakkında Bilgisi.....	81
Tablo 44. Bilişim Suçları Hakkında Bilgi Sahipliğinin Cinsiyet Açısından İncelenmesi...	81
Tablo 45. Öğrenciler Hangi Sıklıkta İnternete Bağlanmaktadır.....	81
Tablo 46. Öğrenciler İnternette Geçirdikleri Süre.....	82
Tablo 47. İnternette Geçirilen Sürenin Cinsiyete Göre İncelenmesi.....	82
Tablo 48. Öğrencilerin Hayatında İnternetin Önemi.....	83
Tablo 49. Öğrencilerin İnterneti Kullanma Amaçları.....	83
Tablo 50. Öğrenciler İnternette Alışveriş Yapma Durumu.....	84
Tablo 51. Online Alışverişlerin Cinsiyete Göre İncelenmesi.....	85
Tablo 52. Öğrencilerin İnternette Alışveriş Yapma Sıklığı.....	85
Tablo 53. İnternet Üzerinden Alınan Ürün Ve Hizmetler.....	86
Tablo 54.İnternet Üzerinden Alınan Ürün Ve Hizmetler İçin Yapılan Harcama Durumu.....	86

GRAFİKLER LİSTESİ

Grafik 1. OECD Ülkelerinde Ortaöğretim Düzeyindeki Mesleki Eğitimin Payı (%).....	36
Grafik 2. Ortaöğretimde Genel – Mesleki ve Teknik Lise Öğrenci Dağılımı (%) (1923-2013 Yılları Arası).....	37
Grafik 3. Ankete Katılan Öğrencilerin Cinsiyetine İlişkin Bilgiler.....	59
Grafik 4. Öğrencilerin Sınıflara Göre Dağılımı.....	60
Grafik 5. Öğrenci Ailelerinin Gelir Dağılımı.....	62
Grafik 6. Öğrenci Ailelerindeki Birey Sayısı.....	63
Grafik 7. Öğrencilerin Cep Telefonu Sahiplik Durumu.....	64
Grafik 8. Öğrencilerin Mobil İnternet Hizmetleri Kullanma Durumu.....	67
Grafik 9. Öğrencilerin Evindeki Bilgisayar Varlığı.....	72
Grafik 10. Öğrencilere Ait Bilgisayarların Tipi.....	73

ŞEKİL LİSTESİ

Şekil 1. Türkiye’de Eğitim Sistemi.....	32
---	----

GİRİŞ

Bir ülkenin gelişmişlik düzeyi önceleri, ürettiği çelik ve enerji miktarı ile ölçülürken bugün, bilgi çağında bilişime katkısıyla ve sahip olduğu teknoloji ile ölçülmektedir.

Özellikle 1980’li yıllar ve sonrası teknolojinin hızla geliştiği ve hayatın her alanını kaplamaya başladığı yıllardır. Hızla gelişen bu teknoloji eğitimden sağlığa, sosyal hayattan ev ve iş hayatına, siyasetten ticarete kadar birçok alana yayılmıştır. Teknolojik gelişmeler insanlar ve ülkeler arasındaki iletişimi ve etkileşimi hızlandırmıştır. Bu gelişmeler, teknolojiyi çok rahat kullanabilen, iletişim kanallarında aktif olan, bilgiye direkt olarak ulaşabilen yeni bir kuşağın oluşmasını sağlamıştır.

2000’li yıllardan sonra iletişim kanalları daha da aktif hale gelmiştir. Buna bağlı olarak cep telefonu, bilgisayar, internet gibi teknolojik araçlar hayatımızın bir parçası olmuştur. Sosyal ağlarda birbirini takip etmeler artmış, sanal arkadaşlar ve sanal çevreler ortaya çıkmıştır. Bu gelişmelere ve sosyal hayatın akışına kayıtsız kalmak imkânsız hale gelmiştir.

Teknolojik buluşlar, teknolojinin geliştirilmesi ve hatta teknolojinin bir meslek haline gelmesi, ülkelerin kalkınmasında, ilerlemesinde ve söz sahibi olmasında önemli bir etkidir. Teknolojiye hakim ve aynı zamanda iyi yetişmiş bir gençlik elbette ki ülkesinin kalkınmasında ve söz sahibi olmasında lokomotif görevi üstlenecektir.

Bilişim teknolojilerindeki akıl almaz gelişmeler genç bir nüfusa sahip olan ülkemizi de yakından ilgilendirmektedir. Sınırların kalktığı, mesafelerin kısaldığı bir dünyada, araştıran, üreten, yeniliklere açık bir gençlik; geleceğin üreten, ekonomilere yön veren Türkiye’sinin teminatı olacaktır.

Geleceği görebilen, okuyabilen ve geleceğe yön verebilen toplumların ayakta kalacağı kesindir. Bilişim teknolojilerindeki gelişimin baş döndürücü şekilde ilerlediği bir dünyada, bu gelişmeler ve değişim, geleceğin güçlü ve müreffeh Türkiye'sinin sigortası olan gençleri yakından ilgilendirmekte ve etkilemektedir. Nüfusunun büyük kısmı genç olan ülkemizde, amacı nitelikli insan gücü yetiştirmek olan mesleki ve teknik eğitimin önemi bir kat daha artmaktadır.

Ülkesi adına lokomotif görevi üstlenecek olan gençler, bu kurumlardan yetişmektedir. Bu kurumların teknolojik imkânlarla donatılmış ve donanımlı bireylerle desteklenmiş olmaları gerekir. Bu şekilde hazırlanan kurumlarda yetişen gençler teknolojiyi aynı oranda istenen seviyede kullanırsa ve toplum için faydalı hale getirirse hedeflenen seviyeye ulaşılabilir.

Bilgi ve teknoloji çağında gençlerin teknolojiyi kullanma seviyeleri ise çalışmamızın ana konusunu teşkil etmektedir. Bu çalışmada, Karaman ilinde mesleki ve teknik eğitimde öğrenim gören öğrencilerin teknolojiyi kullanma bilinç düzeyleri araştırılmıştır. Araştırmanın çalışma dönemini, 2013-2014 eğitim öğretim yılında Karaman ilindeki mesleki orta öğretim okullarında okuyan 9, 10, 11 ve 12. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır.

Çalışmanın birinci bölümünde, bilişim teknolojilerini oluşturan bilgisayar, bilişim, teknoloji, bilişim teknolojileri örgütleri, internet, cep telefonu, sosyal medya gibi kavramlar üzerinde durulmuştur. İkinci bölümde, eğitim sistemimiz, mesleki ve teknik eğitimin Türkiye'deki tarihsel gelişimi, dünyadaki örnekleri, OECD ülkeleriyle ülkemizin mesleki ve teknik eğitim yönünden karşılaştırılması sayısal verilerden yararlanılarak gösterilmiştir. Üçüncü bölümde, eğitimin ekonomik büyüme ile ilişkisi, insani gelişmişlik düzeyleri, eğitim harcamaları, çalışmanın yapıldığı Karaman ilinin eğitim ve nüfusla ilgili

sayısal verileri yer almaktadır. Dördüncü bölümde; araştırmanın yöntemi, araştırmanın amacı ve önemi ile elde edilen istatistiksel bulgular yer almaktadır.

I. BÖLÜM BİLİŞİM TEKNOLOJİLERİ TEMEL KAVRAMLAR

Bu bölümde, günümüzde bilişim teknolojileri denildiği zaman insanlarda çağrışım uyandıran kavramlar üzerinde durulmuştur. Bu bağlamda bilgisayar, internet, bilişim, teknoloji, bilişim teknolojileri, bilgi iletişim teknolojileri, cep telefonu, sosyal medya ve ulusal ve uluslararası bilişim teknolojileri örgütlerine yer verilmiştir.

I.1. Bilgisayar

Bilim ve teknoloji alanında meydana gelen hızlı değişimler, çağımıza “Elektronik Çağı”, “Uzay Çağı” ve en son olarak da “Bilgi Çağı”, “Bilgisayar Çağı” isimlerini vermiştir. Yüzyılımızın gelişmişlik durumunu ifade eden bu kavramlar bugünkü toplumsal yaşam biçimine de yön vermektedir. Bilim hiçbir zaman durağanlık göstermemektedir. Bilimin sınırları genişlerken; dünyanın sanıldığı kadar büyük olmadığı gerçeği ortaya çıkmaktadır. Bilimin sonucu olarak ortaya çıkan teknoloji hayatımızı her alanda kolaylaştırmayı başarmıştır (Kacar, 2006:1-2).

Çağımızın en önemli buluşu kuşkusuz bilgisayar teknolojisidir. Araştırma, geliştirme, haberleşme gibi konular yeni yöntemlerle köklü değişimlere uğramıştır. Çağımız bilgisayarla sürat çağı olmuş, bilgi toplumuna geçiş hızlanmıştır. Bilgisayarın kullanılmadığı ortam neredeyse çağ dışı diye nitelendirilmektedir. Çalışma hızı, kullanım kolaylığı, bellek gücü, internet ile bilgi kaynaklarına kolayca ulaşabilmesi, görüntünün ve sesin aynı anda olması, yazılım sektörünün gelişmesiyle kullanılan kaynakların gittikçe çoğalması ve çeşitlenmesi gibi olumlu yönleri bilgisayarın günümüzdeki yerini almasını sağlamıştır (Sancak, 2003:1-6).

Günümüz toplumunda insanlar, bilgisayar ile küçük yaşlarda tanışmakta; evde ve okulda, gerek ödevleri için gerek eğlence için bilgisayardan yoğun bir şekilde istifade etmektedir (Greenfield, P. M. ve diğ., 2000:123-144).

Bilgisayarlar, verileri çok hızlı ve hatasız bir şekilde işleyerek bilgiye dönüştürme yeteneğine sahip elektronik makinelerdir. Daha açık bir ifade ile bilgisayar, dış ortamlardan veri alan, onları matematiksel ve mantıksal işlemlerden geçirerek yeni anlamlı değerlere dönüştüren, elde edilen bu bilgileri sıralayabilen ve sınıflandırabilen, gerekirse verileri ve bilgileri depolayabilen ya da dış ortama aktarabilen elektronik ve elektromekanik makinelere denilmektedir (Temur, 2001:2).

Gelişen teknoloji ile birlikte günümüzde bilgisayarlar çok yüksek hızlara erişmiştir. Bu sayede, birçok karmaşık işlemler kısa sürede ve hatasız bir şekilde doğru çözüme kavuşturulabilmektedir. Bilgisayarlar günümüzde sadece matematiksel işlemlerde değil, akla gelebilecek birçok konuda yaşantımıza girmiştir (Temur, 2001:1).

I.2. İnternet

İnternet, birçok bilgisayar sistemini TCP/IP protokolü ile birbirine bağlayan, dünya çapında yaygın olan ve sürekli büyüyen bir iletişim ağıdır. İnternet bilgiye kolay, hızlı, ucuz ve güvenilir ulaşımın ve onu paylaşmanın günümüzdeki en yaygın yoludur (Temur, 2001:337).

“İnter” (arasında, birbiriyle) ile “net” (ağ) kelimelerinin bir arada kullanılmasıyla ağlar arası gibi bir anlama sahip olan internet kelimesi meydana gelir. İnternetin en önemli özelliği “interaktif” iletişim sağlamasıdır. İnternet ile tek taraflı bilgi vermek yerine, kullanıcının taleplerine göre yönlenen bir bilgi akışı gündeme gelmiştir (Vural, 2006:18).

Amerika Birleşik Devletleri Yüksek Mahkemesi bir kararında interneti şöyle tarif etmiştir: “İnternet birbirleri ile bağlı bulunan bilgisayarlardan oluşan uluslararası ağıdır. İnternet, bireylerin dünya çapında haberleşmesi için tamamen yeni ve benzeri olmayan bir ortamdır.” (Özdilek, 2002:13).

İnternet’ in bir tanımı da, “IP kullanarak birbirine paket gönderen bilgisayar kümesi” şeklindedir. Bilgisayarlar TCP/IP protokolünü kullanarak birbirleri ile iletişim kurarlar (Özdilek, 2002:13).

İnternet, ağların ağıdır, dünyadaki en geniş ağıdır. TCP/IP genellikle, bütün ağlara uyan tek protokoldür. Başka bir açıdan internet, daha hızlı ağlar için geleceğin iletişim protokollerini ve donanımlarını geliştirmek maksadıyla meydana getirilmiş, üniversiteleri birbirine bağlayan deneysel bir ağıdır (Shnier, 1998:245).

İnternetin oluşturulmasındaki temel amaç, bilgisayarlar arası güvenli ve hızlı bir şekilde iletişim isteğidir. İnternet, değişik protokoller aracılığı ile insanlara bilgiye erişim olanakları sunar. İnternet aracılığıyla her türlü bilgiye erişilebilir. Elektronik posta, posta listeleri ve haber grupları, Usenet, IRC (İnternette canlı sohbet), Telnet internetin işlevleri arasında sayılabilir (Sırabaşı, 2003: 113).

İnternetteki her bilgisayar, diğer bilgisayarlar dizisine bağlıdır. Bu bağlanma, tek bir üniversiteye ya da kuruluşa ait bilgisayarları birbirine bağlayan yerel bir ağ aracılığıyla ya da değişik kuruluşlardaki bilgisayarları ve ağları birbirine bağlayan daha geniş bir ağ aracılığıyla olabilir (Barrett, 2000:10).

Bütün dünya üzerinde üniversiteler, hükümet kuruluşları, ticari kuruluşlar, medya kuruluşları, araştırma merkezleri gibi birçok kamu kurumu ve özel kurumlar internet ağına bağlıdır. Bunların sayısı gün geçtikçe de artmaktadır. Özellikle ticari

kuruluşlar internet üzerinden milyarlarca dolarlık alışveriş yapmaktadır (Temur, 2001: 337).

Yazılım geliştiren şirketler, internet üzerinde bilgiyi sunmanın farklı yollarını geliştirmekte ve tanıtmaktadır. Gelecekte evlerde, okullarda ve ofislerdeki bilgisayarlar daha da güçlenip, veriler çok daha hızlı iletmeye başladığında bilgisayar teknolojileri de daha yaygın kullanılıyor olacaktır (Kalbag, 2000:41).

İnternet sanıldığı gibi aksine veri iletim ağlarının yalnızca bir türü, dolayısıyla da sanal alanın yalnızca bir parçasıdır ancak bugün için en yaygın ağ ve en geniş parçasıdır. Sanal alan ise bilişim sistemleri ve bunları birbirine bağlayan her türlü veri iletim ağından oluşan, fiziksel yapısı sayısal verilerden oluşan bir alandır (Dülger, 2004: 50).

İnterneti diğer kitle iletişim araçlarından ayıran en önemli unsurların başında yayıncının kimliğinin herkes olabileceği gelir. Özellikle içerik sağlayıcılar açısından çok geniş bir yelpazenin bulunduğu söylenebilir. Basın veya radyo televizyon alanında yayıncı olabilmek için büyük sermayelere ihtiyaç varken ya da gazeteci, köşe yazarı, muhabir gibi meslekten olmak gerekirken, internet ortamında bir bilgisayara sahip olmadan dahi yayıncı olmak mümkündür. Diğer bir deyişle, basın ve radyo televizyonla yapılan yayınlar profesyonel meslekten, internet ortamında para kazanmadan, yani amatör bir şekilde yayıncı olmak mümkündür (Gedik, 2008:130).

I.3. Bilişim

Bilişim, İngilizce “information” kelimesinin Türkçe karşılığıdır. Literatürde ise, bilgisayar ve iletişim kelimelerinden türetildiği veya bu kelimelere karşılık geldiği bildirilmektedir (Sağiroğlu, 2001:1).

Bilişim, insanların teknik, ekonomik, siyasal ve toplumsal alanlardaki iletişimde kullandığı bilginin, özellikle bilgisayar aracılığıyla düzenli ve akılcı biçimde işlenmesi, her türden düşünsel sürecin yapay olarak yeniden üretilmesi, bilginin bilgisayarlarda depolanması ve kullanıcıların erişimine açık bulundurulması bilimidir (Dülger, 2004:47).

Bilişim teknolojisinin, bilgiyi toplamak, iletmek, işlemek, değerlendirmek, dağıtmak ve yaymak için oluşturduğu ağ sistemleri donanımına ise bilişim altyapısı denilmektedir (Özçağlayan, 1998:48).

Bilgi bilimi olarak da ifade edilen bilişim, bilginin ve iletişimin yapısı ve özellikleri, bilginin aktarılması, organize edilmesi, saklanması, tekrar elde edilmesi, değerlendirilmesi ve dağıtımı için gerekli kuram ve yöntemler; bilgiyi kaynağından alıp kullanıcıya aktaran genel sistem bilimi, sibernetik, otomasyon ile insanın çalışma çevrelerindeki yerinde ve zamanında kullanılan teknolojileri temel alan sistemler, şebekeler, işlevler, süreçler ve etkinliklerini içerir (Aydın, 1996:87).

Bilişimin ana konuları, kuramsal bilgisayar konuları, programlama dilleri, veri yapıları ve algoritmalar, işletim sistemleri, iletişim ağları ve bilgisayar mimarileridir. Veri tabanları yönetim sistemleri, yapay zeka, bilgisayarlı grafik, paralel ve dağıtık sistemler, derleyiciler, yazılım mühendisliği, görüntü işleme, örüntü tanıma, yapay sinir ağları, veri madenleri, uzman sistemler, bulanık mantık, genetik algoritma gibi konular ise ileri düzey konulardır (Sağiroğlu, 2001:1).

I.4 Teknoloji

Teknoloji kavramı, tarihi süreç içerisinde önemli gelişmeler göstererek günümüzdeki kapsam ve tanımına ulaşmıştır. Teknoloji kavramını tanımlamadan önce, bu

kavramın içeriği ve kapsamı üzerinde durmakta fayda vardır. Çünkü bu kavramın insanların bakış açılarına göre farklı şekillerde tanımlandığı görülmektedir (Tekin ve diğ., 2006:1).

Birçok insan teknoloji kelimesini “araç” kelimesiyle özdeşleştirmektedir. Bununla birlikte, herhangi bir araç o aracı etkin bir şekilde kullanmak için gerekli olan “teknik bilgi” den bağımsız olarak düşünülemez. Teknoloji kavramını açıklığa kavuşturmada sadece teknolojinin fiziksel ve bilgi unsurlarını dikkate almak da yeterli değildir. Herhangi bir yeni teknolojinin “sosyal” boyutunu da gözden kaçırmamak gerekir. Çünkü yeni teknolojiler sosyo-teknik sistemler olarak düşünülebilecek organizasyonlara veya toplumlara uygulanmaktadır (Tekin ve diğ., 2006:2). Bu açıklamalar çerçevesinde özellikle bilginin önemini vurgulayacak şekilde teknolojiyi genel olarak şu şekilde tanımlamak mümkündür: “Teknoloji, insan ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla ürün ve süreçlere bilginin uygulanmasıdır” (Tekin ve diğ., 2006:3).

Teknolojinin gelişmesi, kişilere ve toplumlara, uzun dönemde her zaman ve her yerde yarar sağlamıştır. Uygarlık böyle gelişmiş, yaşamımızın niteliği de böyle yükselmiştir. Bununla birlikte yeni teknolojiye, bunun getirdiği değişime, gelişmeye ayak uyduramayan yeteneksiz, bilinçsiz, ilkesiz, başka bir deyişle hazırlıksız toplumlar da teknolojik gelişmeler karşısında zarara uğramışlardır (Sağiroğlu, 2001:3).

I.5. Bilişim Teknolojileri

Bilişim teknolojileri, kişilerin, kurumların ve şirketlerin işlerini daha verimli, kaliteli ve hızlı hale getirmeleri için kullanılması gereken çağdaş araçlardır (Sağiroğlu, 2001:2).

Bilişim teknolojisi bilginin bilgisayar aracılığıyla elde edilmesi, işlenmesi, saklanması ve gerekli yerlere aktarılmasıdır. Bir diğer tanıma göre ise, veri ve bilginin işlenmesini dağıtılmasını ve manüple edilmesini ve analiz edilerek kullanımını mümkün kılan her türlü araç olarak tanımlanmaktadır (Tekin ve diğ., 2000:3).

Bilişim teknolojileri, bilgiyi otomatik olarak işleme yöntemlerinin araştırılması ve geliştirilmesi, bu yöntemlerin gerçekleştirilmesini sağlayan donanımların tasarlanması, tasarlanan donanımlar üzerinden bilgi iletişim teknolojilerinin geliştirilmesi ve bu yöntem ve tekniklerin test edilmesinden sonra kullanımını içerir (Sağiroğlu, 2001:1).

I.6. Bilgi İletişim Teknolojileri (BİT)

Bilgi İletişim Teknolojileri (BİT), bilginin elde edilmesini sağlayan ve insanlar arasında, insanlarla elektronik sistemler arasında ve de elektronik sistemlerin kendi aralarında farklı iletişim tarzlarını kolaylaştıran tüm teknolojileri kapsamaktadır (Vural, 2006:1).

Bu teknolojiler şu alt gruplara ayrılmaktadır: Sanayi toplumundan “bilgi ve teknoloji toplumu”, “bilgi toplumu”, “sanayi ötesi toplum” gibi kavramlarla ifade edilen yeni ve başka bir toplum biçimine geçildiği ve dünyanın buna göre yeniden yapılanmakta olduğu bilinmektedir. Bu durumda ölkemizin, gelişen teknolojiyi takip etmesi, yorumlaması, mal ve hizmet üretimine yansıtması, yeni teknolojiler üretmek ve satmak suretiyle gelişimini daha da hızlandırması, böylece ekonomik özgürlüğünü sağlayarak; mevcut sosyal ve kültürel potansiyelini güçlendirmesi, ileri ülke toplumları arasında hak ettiği yeri bir an önce alması mecburiyeti vardır (Tor, 2004:197-210).

I.7. Cep Telefonu

Dünyada yaşanan teknolojik gelişmelerin etkisi iletişim sektöründe de ciddi bir şekilde hissedilmektedir. İletişim sektörünün önemli bir parçası olan cep telefonları da bu gelişmelerden etkilenmiştir. Artık cep telefonları gerçek işlevi için değil, bir aksesuar olarak da kullanılmaktadır (Karagöz ve diğ., 2009:7).

Sosyal hayatta cep telefonlarıyla etkileşim, dünyanın birçok bölgesinde çocukluk döneminden itibaren başlamaktadır (Lenhart, 2012:5). Kolay taşınabilir olması ve gelişen teknolojiyle beraber her geçen gün artan özellikleri nedeniyle, son yıllarda dijital dünyanın bir sembolü olan cep telefonlarının kullanımı özellikle gençler arasında yaygın hale gelmiştir (Ameli, 2006:1-3). Günümüzde çocuklar evlerinde, kreşlerde cep telefonu ile büyümekte, onları oyuncak olarak kullanmaktadırlar, bu nedenle cep telefonları onların günlük yaşamlarının ayrılmaz bir parçası haline gelmektedir (Readmayne, 2013).

Haste'ye göre (2005: 56), kullanım şekli olarak cep telefonu mekânlarla değil kişilerle özdeşleşmiş durumdadır. Vücuttaki bir protez olarak kişiyle içselleşmiştir. Dolayısıyla, artık bir yeri aramak yerini bir kişiyi arıyoruz çünkü cep telefonu kişisel ve kişiselleştirilmiş bir nesne haline gelmiştir.

I.8. Sosyal Medya

Kullanıcı sayısı her geçen gün artan ve hayatımızın bir parçası haline gelen sosyal medya ilk defa 1997 yılında SixDegrees sitesi ile ortaya çıkmıştır. 2002-2003 yıllarında bu tarz etkileşimli sosyal web uygulamaları web 2.0 olarak popülerleşerek önce Friendster ve Myspace, ardından 2004-2005 yıllarında Flickr ve Youtube, son olarak

2006 - 2007 yıllarında Facebook ve Twitter ile birlikte giderek hız kazanmıştır (Borders, 2009).

İnsanları birbirine bağlayan ve bilgiye ulaşılabilirliği artıran internet, web 2.0 araçları ile bambaşka bir döneme girmiştir (Karal ve Kokoç, 2010:251-263).

Kullanıcıların diğer kullanıcılarla ve içinde bulunduğu ağ ile etkileşim kurmasına imkan tanıyan (Büyükşener, 2009:19), kullanıcı temelli içeriğin vurgulandığı ve içerik paylaşımının yapıldığı (Franklin ve Van Harmelen, 2007:23), “okunabilir ve yazılabilir web” (D’Souza, 2006:7) olarak tanımlanan web 2.0 ile yeni internet uygulamaları ortaya çıkmaya başlamıştır. Söz konusu bu uygulamalar literatürde sosyal ağlar (Özmen ve diğ., 2011:42-47), sosyal iletişim ağları (Çetin, 2009:1094-1105), sosyal paylaşım siteleri (Aksüt ve diğ., 2012:1-7), çevrimiçi topluluklar (Buss ve Strauss, 2009) olarak isimlendirilmekle birlikte tüm bu web 2.0 uygulamaları genel olarak “sosyal medya” (Vural ve Bat, 2010:3348-3382) olarak tanımlanmaktadır.

Sosyal medya, Web 2.0'ın kullanıcı hizmetine sunulmasıyla birlikte, tek yönlü bilgi paylaşımından, çift taraflı ve eş zamanlı bilgi paylaşımına ulaşılmasını sağlayan medya sistemidir. Ayrıca sosyal medya; kişilerin internet üzerinde birbirleriyle yaptığı diyaloglar ve paylaşımların bütünüdür. Sosyal ağlar, insanların birbiriyle içerik ve bilgi paylaşmasını sağlayan internet siteleri ve uygulamalar sayesinde, herkes aradığı, ilgilendiği içeriklere ulaşabilmektedir. Küçük gruplar arasında gerçekleşen diyaloglar ve paylaşımlar giderek, kullanıcı bazlı içerik üretimini arttırmakta, amatör içerikleri dijital dünyada birer değere dönüştürmektedir (tr.wikipedia.org, 2011).

Sosyal medya zaman ve mekân sınırlaması olmadan (mobil tabanlı), paylaşımın, tartışmanın esas olduğu bir insanî iletişim şeklidir. Sosyal medya platformlarında insanlarla buluşur ve iletişimde bulunursunuz. İnsanlara yardım eder,

yardım alır, sorularına cevap verir ve kendi sorularınızı sorarsınız. Bu bakımdan sosyal medya resmi olmayan eğitim yollarından da bir tanesidir. Teknoloji, telekomünikasyon, sosyal iletişimin kelimeler, görseller, ses dosyaları yolu ile sağlandığı bir yapıya sahiptir. İnsanlar hikayelerini ve tecrübelerini bu bağlamda paylaştığı bir çerçeveye de sahiptir (tr.wikipedia.org, 2011g). Basit bir tanımla, bireylerin internette birbirleriyle yaptığı diyaloglar ve paylaşımlar sosyal medyayı oluşturur (www.kurumsalhaberler.com, 2014h).

Sosyal medyada, sosyal ağlar ve toplu gruplar yer alır. İnsanlar, kurumlarını tanıtır, arkadaş ilişkileri kurarlar, ürün servis, fikir ve nesnelere ilişkin bağlılık gösterirler (Solis, 2010:6).

Blog (Blogger), microblog (Twitter, Tumblr), Wikiler (Wikipedia), Sosyal İşaretleme (Delicious), Medya Paylaşım Siteleri (Youtube, Flickr), Podcast, Sanal Dünyalar (Secondlife), ve Sosyal Ağlar (Facebook, Myspace, FriendFeed) olarak sınıflandırılan bu sosyal medya uygulamalarıdır (Akar, 2010:39).

I.9. Bilişim Teknolojileri Örgütleri

Korsan yazılımla mücadeleden, bilgi toplumuna, teknolojik altyapıların geliştirilmesinden, çalışanların yasal haklarının korunmasına kadar birçok farklı kuruluş amaçları olsa da genel olarak bakıldığında; amaçları bilgi iletişim teknolojileri uzantılarını, toplum ve sektör çalışanları için daha uygun hale getirmeyi amaçlayan, ulusal ve uluslararası birçok bilişim teknolojileri örgütleri bulunmaktadır.

Teknolojinin hayatın her alanında yer aldığı günümüzde bilişim teknolojileri örgütleri çok büyük önem taşımaktadır. Örneğin, Türkiye’de faaliyet gösteren Business Software Alliance (BSA) Türkiye, dünyanın önde gelen yazılım şirketlerinin korsan yazılımla mücadele etmek amacıyla faaliyetlerini birleştirmek üzere bir araya gelerek

oluşturdukları bir birlikteliktir. BSA, korsan yazılımın önüne geçilmesi ve telif hakları bilincinin yazılım sektöründe de yerleşmesi amacıyla dünyanın birçok ülkesinde olduğu gibi Türkiye'de de yazılım telif haklarını korumak için faaliyetler göstermektedir (Yazıcı ve diğ., 2005:481).

I.9.1. Ulusal ve Uluslararası Bilişim Teknolojileri Örgütleri

C ve Sistem Programcıları Derneği, çalışmalarını C/C++ programlama dilleri ile yürüten ve deneyimlerini sistem programlama alanı ile ilişkilendiren uzmanların oluşturduğu bir dernektir (Yazıcı ve diğ., 2005:481).

Türkiye Bilişim Derneği (TBD), 1971 yılında kurulmuştur ve 7 Mart 1994 tarihinden beri Kamu Yararına Çalışan Dernekler arasındadır. Önemli bir özelliği, bilgisayarla ilişkisi olan, yolu bilgidan geçen herkesin bireysel üyeliğine açık bir dernek olmasıdır. Derneğin amacı, Türkiye'de bilişimle ilgili her türlü çalışma ve düzenlemenin toplumsal gelişmeye katkı verici biçimde, çağdaş boyutlarda uygulanmasını sağlamaktır (Yazıcı ve diğ., 2005:482).

Türkiye Bilişim Vakfı (TBV), Türkiye'nin bilgi toplumuna dönüşebilmesi için altyapının oluşturulabilmesine katkıda bulunmak ve bilişim sektörünün ekonomideki payının artırılması için, bilimsel araştırma ve geliştirme etkinliklerinde bulunarak ekonomik ve sosyal çalışmalar yapmak, projeler üretmek ve uygulamalarını sağlamak için uğraş vermek üzere 1994 yılında kurulmuştur (Yazıcı ve diğ., 2005:482).

Tüm İnternet Derneği (TİD), internet sektörünün geliştirilmesi, kullanımının yaygınlaştırılması ve Türkiye'nin bilgi toplumuna taşınması hedefi ile kurulmuştur (Yazıcı ve diğ., 2005:483).

Türkiye Teknoloji Geliştirme Vakfı (TTGV), ülkemizin teknolojik altyapısının güçlendirilmesi ve Türk sanayinin uluslararası pazarlardaki rekabet gücünün artmasına katkıda bulunmak amacı ile kurulmuştur (Yazıcı ve diğ., 2005:483).

Bilişim Sektörü Derneği (TÜBİDER), Bilişim firmalarının hak ve çıkarlarını korumak, mesleki düzenlemelerin yapılmasını sağlamak amacı ile 2000 yılında kurulmuştur (Yazıcı ve diğ., 2005:484).

Bilişim Sanayicileri ve İşadamları Derneği (TÜBİSAD), tüm bilişim şirketlerini kapsayan bir Sivil Toplum Kuruluşudur. Dernek, sektörle ilgili kararlarda etkin olmak, bilgisayar işinin “prestij” olmasını sağlamak, bilgi teknolojisi ve bilgi toplumu olma bilincinin artmasını sağlamak ve sektörün öncüsü ve sektörde saygın bir kurum olmak amacıyla 1979 yılında kurulmuştur (Yazıcı ve diğ., 2005:484).

Yazılım Sanayicileri Derneği (YASAD), yazılım sanayicilerinin sorunlarını gündeme taşımak ve sektörü ileri götürmek amacı ile kurulmuştur (Yazıcı ve diğ., 2005:484).

JAVA Kullanıcıları Derneği, JAVA kullanıcılarını bir araya getirmek ve JAVA dilini yaygınlaştırmak amacı ile kurulmuştur (Yazıcı ve diğ., 2005:485).

Uluslararası faaliyet gösteren bilişim teknolojileri örgütlerinin isimleri aşağıda verilmiştir:

- ACM (Association for Computing Machinery)
- Bluetooth Special Interest Group
- British Computer Society
- BSA, Business Software Alliance
- CORDIS, The Community Research and Development Information Service,

- Europe
 - DARPA, The Defense Advanced Research Projects Agency
 - European Academic Research Network (EARN)
 - IEEE Computer Society
 - Internet Public Library
 - The UNIX and Advanced Computing Systems Professional and Technical Association (USENIX) and The System Administrators Guild (SAGE)
- (Yazıcı ve diğ., 2005:486).

II. BÖLÜM MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİM SİSTEMLERİ: TÜRKİYE VE SEÇİLMİŞ ÜLKELER

Çalışmanın bu bölümünde mesleki ve teknik eğitim kavramı üzerinde durulmuştur. Dünyada mesleki ve teknik eğitim sistemleri incelenerek genel bir çerçeve çizilmeye çalışılmış, sonrasında seçilmiş ülkelerin mesleki ve teknik eğitimleri hakkında bilgi verilmiştir. Türkiye’de eğitim sisteminin yapısı incelendikten sonra, mesleki ve teknik eğitim ve tarihsel gelişimi üzerinde durulmuştur. Türkiye’de ortaöğretimde mesleki eğitimin payı ve OECD ülkelerinde ortaöğretim düzeyindeki mesleki eğitimin payları karşılaştırılmıştır.

II.1. Dünyada Mesleki ve Teknik Eğitim

Ülkelerin mesleki ve teknik eğitim sistemleri karşılaştırıldığında sistem açısından gelişmiş ülkeler arasında da önemli ölçüde farklılıklar görülmektedir. Bu farklılıkların sebepleri arasında ülkelerin tarihsel, sosyal, ekonomik ve politik tercihleri bulunmaktadır. İncelenen ülkeler, kendi devlet gelenekleri, örgütlenme ve önceliklerine dayalı olarak mesleki ve teknik eğitim sistemlerini oluşturmuşlardır. Ülkeler arası karşılaştırmalarda daha çok Avrupa Birliği, ABD, Japonya ve Avustralya gibi gelişmiş ülkelerin mesleki ve teknik eğitim sistemleri incelenmektedir. Avrupa Birliğinin itici gücü olarak da anılan üç büyük ekonomisi Almanya, Fransa ve İngiltere’dir. Bu üç ülke arasında da mesleki ve teknik eğitim sistemleri açısından önemli farklılıklar bulunmaktadır. Asya kıtası ele alındığında Türkiye, İsrail, Kore ve Ürdün görece olarak mesleki ve teknik eğitimde kayıtlı öğrenci sayısını 1970’lerden itibaren önemli ölçüde artırmış olan ülkeler arasındadır (Keating ve diğ., 2002: xi-5).

Avrupa Birliği'nin en önemli ekonomik gücü olan Almanya'yı mesleki ve teknik eğitim sistemleri açısından diğer ülkelerle kıyaslanmış Almanya'da tam zamanlı meslek okulları çıraklık okulları gibi yaygın değildir. Tam zamanlı meslek okulları en azından orta büyüklükteki kentlerde yer almaktadır. Küçük yerleşim birimlerindeki bireyler bu okullara toplu taşıma araçlarını kullanarak gidip gelmektedir. Bazı meslek okullarında öğretmen/eğitimciler için yatılı kalma olanağı vardır. Ayrıca, özürllüer için kırsal kesimlerde yatılı meslek okulları bulunmaktadır (Foster, 2005). Almanya'da meslek okulları dikey olarak genelde temel ve uzmanlaşma olarak adlandırılan iki bölüme ayrılmaktadır. Birinci bölüm, okulun ilk yılını kapsamaktadır ve tam zamanlı olarak meslek öncesi eğitim olarak ya da "dual" sistemde yarım zamanlı olarak tamamlanabilmektedir (Arnold ve Münch, 1996:1). Almanya'da mesleki ve teknik eğitim "ikili" (dual) ya da çıraklık sistemiyle olan ilişkisine göre tanımlanır. Diğer ülkelerde ise, mesleki ve teknik eğitim kurumsal olarak ya sistemin üniversiteye yönelik olmayan okul sonrası programlarla ya da üniversiteye giden yolu görel olarak ne derecede kapatmasına bağlı olarak tanımlanır. Fransa gibi bazı Avrupa ülkelerinde akademik, teknik ve mesleki eğitim arasında bir ayırım yapılmamaktadır (Keating ve diğ., 2002:5).

Japonya'da 9 yıllık zorunlu eğitim sonrası öğrenciler ortaöğretimde genel ve teknik eğitim olarak ikiye ayrılır. Teknik okullardan mezun olan öğrenciler 2 yıllık meslek yüksek okulları ya da ileri meslek kurslarına devam edebilirler. Liseler öğrencilerin devam etme durumuna göre 3 yıl süren tam, 4 yıl süren yarım ve uzaktan eğitim olmak üzere üç gruba ayrılmaktadır. Çoğu genel lise akademik konulara ek olarak bir meslek programı seçebilmektedir. Öğrenci sayıları yalnızca akademik program uygulayan liselerde %40 iken, yalnız mesleki eğitim veren liselerde %24 dolayındadır. Ancak, liselerin %60'ı öğrencileri yükseköğretime hazırlamaktadır (Şimşek, 1999).

ABD’de 1. sınıftan 12. sınıfa kadar eğitim finansmanını kamu sağlamaktadır. Bu eğitim parasız olarak sağlanmaktadır. Eğitim sistemine 6 yaşında giren bir öğrenci 18 yaşında mezun olmaktadır. Ancak, mesleki eğitim lise eğitimine kadar (9.-12. sınıflar) başlamamaktadır. Eyaletlere ve eyaletlerin eğitim sistemine bağlı olarak, öğrenciler ortaöğretim düzeyinde meslek eğitimi almak için birkaç seçeneğe sahiptir. Bu 9. 10. 11. hatta bazen yalnızca 12. sınıfta olabilmektedir. Bu programlar genellikle öğrencileri şu seçeneklerden birine hazırlamaktadır (McQuay, 2001:1-5).

- 1) Meslek yüksekokullarına devam etmek,
- 2) Diğer yükseköğretim kurumları ve çıraklık eğitimine gitmek

II.2. Çeşitli Ülkelerde Mesleki ve Teknik Eğitim

Çalışmanın bu kısmında eğitim sistemleri Dünya’da örnek olarak gösterilen Almanya, Finlandiya, Amerika Birleşik Devletleri ve Japonya gibi gelişmiş ülkeler ile aynı coğrafya, ortak kültür yada tarihsel bağlara sahip olduğumuz ülkelerin eğitim sistemleri incelenmiştir.

II.2.1. Almanya

Almanya’da zorunlu eğitim çağı altı yaşında başlar ve genellikle tam zamanlı zorunlu eğitim şeklinde 16 yaşına kadar devam eder. Zorunlu eğitimini tamamlayan gençlerden orta öğretimde tam zamanlı bir genel eğitime ya da mesleki eğitime devam etmeyenlerin yarı zamanlı zorunlu eğitime katılması zorunludur. Almanya’da örgün eğitim gerektiren bir mesleğin eğitim süresine göre genellikle üç yıl sürer (maol.meb.gov.tr, 2003d).

Almanya’da öğrenciler, okul ve ailenin ortak kararı ile öğrencinin yetenekleri doğrultusunda ilkokul 5. Sınıftan sonra mesleki eğitime yönelebilir veya genel ortaokullara devam edebilirler (euroguidance.iskur.gov.tr, 2003a).

Almanya’da mesleki eğitim; genel ve uzmanlaşma olarak ikiye ayrılır. Genel eğitim okulun ilk yılında verilmektedir. Bunun ardından mesleki eğitim tam zamanlı olarak veya çıraklık eğitimi şeklinde devam etmektedir. Mesleki ve teknik eğitim sistemleri açısından çıraklık okulları tam zamanlı meslek okullarına göre daha yaygındır. Ayrıca küçük yerleşim birimlerinde engelliler için yatılı okullarda mesleki eğitim verilebilmektedir (Özerbaş ve Uçar, 2013:242-253).

Almanya’yı mesleki ve teknik eğitim sistemleri açısından diğer ülkelerle kıyaslırsak Almanya’da tam zamanlı meslek okullarının çıraklık okulları gibi yaygın olmadığı görülmektedir. Almanya’da meslek okulları temel ve uzmanlaşma olarak adlandırılan iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm, okulun ilk yılını kapsamaktadır ve tam zamanlı olarak meslek öncesi eğitim olarak ya da “dual” sistemde yarı zamanlı olarak verilmektedir (Özerbaş ve Uçar, 2013:242-253).

Tüm genç nüfusun üçte ikisinin katıldığı İkili Sistemde (hem iş yerinde hem okulda sunulan Mesleki eğitimde İkili Sistem (duales system) başlangıç eğitimi söz konusu olduğunda iş yerlerindeki eğitim firmalar, okuldaki eğitim ise Milli Eğitim, Kültür İşleri ve Bilim Bakanlıkları tarafından finanse edilir. İş yeri etkinlikleri, eğitime yönelik düzenlenmiş ulusal seviyedeki kuralları izlerken, okul-bazlı çalışmalar için bu kurallara göre uyarlanmış ve Milli Eğitim, Kültür İşleri ve Bilim Bakanlıkları (*Länder*) tarafından kurulmuş bir öğretim programı bulunmaktadır. İş yerinde mesleki eğitim kamu hukuku kurumları tarafından denetlenmektedir (örneğin; sanayi ve ticaret odaları, zanaatkârlar odaları) (maol.meb.gov.tr, 2003d).

II.2.2. Fransa

Fransız eğitim sisteminde zorunlu eğitim 10 yıldır. İlköğretim (9 yıl) tamamlayan öğrenciler orta öğretimin 1. yılında genel lisenin ya da meslek veya teknoloji lisesinin 1. sınıfına devam ederek zorunlu eğitimlerini tamamlarlar (euroguidance.iskur.gov.tr, 2003b).

Zorunlu öğretimin ardından yüksek öğrenime devam etmek istemeyen öğrenciler bir çıraklık sözleşmesiyle teorik ve uygulamalı meslekî eğitimden yararlanmak suretiyle mesleki eğitimlerine devam edebilirler. Bu ülkede tam zamanlı mesleki eğitim daha yaygındır (Özerbaş ve Uçar, 2013:242-253).

Fransız eğitim sistemine göre dört yıl süreli genel eğitimlerini sürdürerek lise diploması almak ve yükseköğretime geçmek isteyen gençlerin eğitimlerini genel veya mesleki-teknik eğitim olarak sürdürme seçenekleri vardır. Yükseköğretime devam etmek istemeyen gençler ise iki yıllık meslekî eğitim görerek, temel meslekî eğitim sertifikası ya da çıraklık meslek sertifikası alabilmektedirler. Çıraklık sözleşmesi, 16-25 yaş arası gençlerle yapılan ve bir ile üç yıl arasında süren özel bir tür sözleşmedir. Bu yaş aralığında olan fakat zorunlu eğitimini tamamlamamış gençler de çıraklık eğitiminden faydalanabilirler. Daha sonra gençler, iki yıllık bir ek eğitim daha alarak meslekî eğitimlerini geliştirerek iş hayatına devam edebilir (maol.meb.gov.tr, 2006c).

Fransa'da Eğitim Bakanlığı'nın kurmuş olduğu, eğitim ve endüstri ilişkileri yüksek komitesi sanayi sektörünün eğitim, öğretim sistemine ilişkin öneriler geliştirilmesine çalışır. Profesyonel danışmanlık komitesi iş dünyası ile eğitim arasındaki bağı oluşturur. Fransa'da sosyal taraflar, ulusal, sektörel ve firma düzeylerinde meslekî eğitim politikalarının gelişmesi konularının içindedirler. Sosyal taraflar gençlerin eğitimi ve sürekli eğitimi için yardımlar toplayan organizasyonları yönetirler. Sosyal taraflarla

görüülerek sektörlere göre açıklanan beceri ihtiyaçları çalışmaları hükümet tarafından yürütölmekte ve finanse edilmektedir (Aykac, 2002:155-156).

II.2.3. Hollanda

Hollanda'da zorunlu eğitim beş yaşında başlar. İlkokul sekiz yıldır. Hollanda eğitim sisteminde zorunlu eğitim iki şekilde gerçekleşir: 5-17 yaşlar arasını kapsayan tam zamanlı eğitim veya 5-16 yaşlar arası tam zamanlı sonrasında, 18 yaşına kadar da yarı zamanlı eğitim olarak zorunlu eğitimlerini tamamlama seçenekleri bulunmaktadır. Buna göre ölkedeki orta öğretim dört veya altı yıl sürelidir. Temel devreyi bitirmiş öğrenciler, mesleki eğitime devam edebilir (euroguidance.iskur.gov.tr, 2003e).

Hollanda'da zorunlu eğitimi tamamlamak için herhangi bir yaş sınırı koyulmamıştır. Sekiz yıllık temel eğitimini tamamlayan öğrenciler, Ölçme ve Değerlendirme Merkezi tarafından yapılan sınavda elde ettikleri puana göre ortaöğretim okullarına yerleştirilir. Mesleki orta öğretim okulları kendi içerisinde dört seviyedir. Bunlar; üst düzey teorik dersler ağırlıklı okullar, yine üst düzey teorik ve meslek dersleri ağırlıklı okullar, meslek dersleri ağırlıklı olan okullar ve mesleğe ön hazırlık seviyelerinde olan okullardır. Mesleki orta öğretim programları teknoloji, ticaret/yönetim, sağlık/bakım hizmetleri ve tarım olmak üzere dört ana alanda verilmektedir. Öğrenciler bu okullardan kalfalık veya ustalık belgesi olarak mezun olurlar. Bununla birlikte ölkede hemen hemen her meslek için bir diploma gerektiğinden mesleki ve teknik eğitime yönelme yoğundur (egiticibilgi.tr.gg, 2003f).

Hollanda'da okul ve meslek grupları çok çeşitlidir. Mesleki eğitim, öğretim, çıraklık eğitimi ve mesleki eğitim kursları olmak üzere üç şekilde gerçekleşmektedir.

Devlet, temel eğitimini tamamlamayan kişiler için eğitim programları ve meslek kursları açmaktadır (euroguidance.iskur.gov.tr, 2003e).

II.2.4. İspanya

Zorunlu eğitim öğrencilere 6-16 yaşları arasında sağlanmaktadır. Temel eğitim 6 yıl sürmektedir ve her biri 2 yıl olan 3 dönem halinde düzenlenmiştir. Zorunlu ortaöğretim 4 yıl, yani 16 yaşına kadar sürer. 3 ana alan içerir: bilimsel, klasik ve teknik alanlar. Zorunlu ortaöğretimi tamamlayan öğrenciler bir diploma alır ve aynı alanda 2 yıl daha devam edebilir ya da ya da mesleki eğitime geçebilirler (Altay ve Üstün, 2011:16).

2 yılın sonunda, öğrenciler bir “bachillerato” sınavına girebilir ya da mesleki eğitime geçenler, orta düzey teknisyen diploması alabilir. Bir bachillerato diploması ile, genel ortaöğretimden mezun olan öğrenciler bir giriş sınavına girmek suretiyle yüksek öğretime geçebilirler. Mesleki eğitim ve öğretim alanından olan öğrenciler sınava girmeksizin yükseköğretime geçebilirler ancak bunun için seçilen fakültenin kendi uzmanlık alanları ile ilgili olması gerekmektedir. Mesleki eğitim ve öğretim alanında iki yıl daha eğitim gördükten sonra, öğrenciler yüksek düzey teknisyen diploması alırlar (Altay ve Üstün, 2011:16).

İspanya’da mesleki eğitimin amacı uzmanlık derecesinde eğitim almış insan gücünün oluşturulmasıdır. İspanya iki model uygulamaktadır; kısa ve uzun süreli mesleki eğitim. Kısa süreli mesleki eğitimde genel orta öğretime devam etmeyen öğrenciler eğitilmekte ve iki yılda tamamlanarak teknik asistan diploması almaktadırlar. Uzun süreli eğitimde ise belli bir alanda uzmanlık için eğitim sağlanmaktadır. Bu eğitim kısa süreli eğitime ek olarak üç yılsonunda tamamlanarak uzman teknisyen unvanı verilmektedir (Altay ve Üstün, 2011:16).

II.2.5. Yunanistan

Eğitimin her seviyesi hem devlet hem de özel okullar tarafından sağlanan Yunanistan'da eğitim sistemi; ilk, orta ve yüksek öğretim olmak üzere üçe ayrılır. Ek olarak orta öğretimi takiben meslek okulları da bulunur. Yunanistan'da eğitim, okul öncesi, ilk ve orta öğretim olmak üzere 6-15 yaş arası tüm çocuklar için zorunludur. Eğitim sistemi, Yunanistan Eğitim, Diyanet İşleri, Kültür ve Atletizm Bakanlığı'nın gözetimindedir (mfa.gr, 2014a).

İlköğretim, çocukların 6 yaşında kabul edildiği, 1 veya 2 yıl süren anaokulu ve 6 yıl süren ilkokul eğitiminden oluşur. İlköğretim sonrası, öğrencileri toplumdaki rollerine hazırlamak üzere geniş bir müfredat üzerinden, belli konular üzerinde eğitim sunan ortaokulları bulunur. Yüksek orta öğretim 3 yıl süren iki tip okul içerir; Düz Liseler ve Teknik/Meslek Lisesi. Her seviyede eğitim için devlet ve özel okullar bulunur. Bu genel okulların haricinde özel yetenek okulları da bulunur (müzik, din ve spor gibi). Ayrıca, üniversitelerin gözetimi altında farklı öğretim metotları uygulayan deneysel okullarda vardır (mfa.gr, 2014a).

Yunanistan'da uygulanan eğitim sistemi Türkiye' de olduğu gibi yoğunlukla klâsik genel eğitime dayalıdır. Meslekî eğitim diğer AB ülkelerine oranla oldukça düşük seviyededir. Öğrencilerin dörtte üçünün genel eğitim sağlayan okulları tercih etmesi nedeniyle meslekî vasıf sağlamaya yönelik, farklı uzmanlık alanlarını içeren çok yönlü bir lise modelini uygulamaya konulmuştur. Bu model, meslekî eğitimle genel eğitimi bir arada vermeye yöneliktir. Bu okullar büyük şehirlerde yaygınlık kazansa da diğer meslek okullarında olduğu gibi bunlara olan talep genel liselere oranla düşük düzeydedir (mfa.gr, 2014a).

Yunanistan'da çıraklık eğitimi süresi üç yıl olup eğitimini tamamlayacakları işletmeler ve istihdam büroları tarafından belirlenmektedir. Eğitim süresince öğrencilerin emeği ücretlendirilir ve eğitim sonunda istihdam olanakları artar. Öğrencilerin istihdam bürosu tesislerinde teorik ve uygulamalı eğitim görerek işletmelere yönlendirilmesi ve çalışmanın ücretlendirilmesi şeklinde bir çıraklık eğitim uygulaması mevcuttur (TİSK, 1997:86-91).

II.2.6. İsveç

İsveç okul sistemi 9 zorunlu eğitim yılı ve ek olarak, hem bilinen genel eğitimin hem de meslekî eğitimin verildiği yüksek okul ve gönüllü gramer okulunu içermektedir. İsveç'te ilkokulu bitiren çocukların ortalama %90'nı bir gramer (dil) okuluna gitmektedirler. İsveç'te meslekî eğitime önemli bir kaynak aktarılmaktadır. İsveç eğitim sisteminde sürekli yenilikler yapılmaktadır. İş konumundaki eğitim özeldir. Ama çoğu firma devletten bu amaçla büyük miktarlarda finansman desteği almaktadır. Bunu meslekî eğitimde ve bunların ölçülerini geliştirmekte kullanmaktadır. Çalışma yaşamı fonu (WLF), meslekî eğitim finansmanını destekleyecek bu desteğin başarılı olup olmadığını değerlendirecek firmalar bulmaktadır (Altay ve Üstün, 2011:16).

Meslekî eğitim ağırlıklı olarak tam zamanlı öğretim kurumlarında ve Gymnasial (lise) okul düzeyindeki okullarda yapılır. Çıraklık eğitimi, alt düzeyde bir değere sahiptir ve bu eğitime katılım %2'dir. Zorunlu eğitim dallarından mezun olan öğrencilerin ortalama %90'ı Gymnasial okul düzeyi okullara yönelmektedir. Gymnasial okullara değişim yapan öğrencilerin %50'si 1991 yılında mesleklerle ilgili dallar üzerinden üç ve dört yıllık dallara yönelmişlerdir. Reformdan sonra meslekî eğitim programı, tüm ülke için bağlayıcı bir eğitim yönetmeliğiyle organize edilmiştir. İki alan (Fen Bilimleri ve

Sosyal Bilimler) öğrencileri yüksek öğretime hazırlar. Geri kalan on dört alan ise mesleklerle ilgilidir. Fen bilimleri, sosyal bilimler, çocuk bakıcılığı ve boş zamanları değerlendirme, yapı tekniği, elektro teknik, enerji tekniği, sanat, transport tekniği, ticaret ve yönetim tekniği, güzel sanatlar, otel ve lokanta işletmeciliği, endüstri alanı, yiyecek maddeleri tekniği, medya, ziraat ve orman işleri dalı ve bakıcılık meslekleriyle ilgili olan dallardır (Altay ve Üstün, 2011:17).

Gymnasial (lise) okulların eğitim sürelerinin tek bir zaman diliminde toplanmasıyla oluşturulan bütünleştirici karakter reformuyla toplam olarak üç yıla yükseltilmesi ve genel eğitim veren çekirdek derslerin birlik beraberlik göstermesi sağlanmıştır. Staj çalışmaları ise kısmen işletmelere yönelmiştir. Meslek eğitimi süresinin en az %15'i (toplam olarak haftada 15 saat) işletmelere ayrılmıştır (Altay ve Üstün, 2011:17).

İsveç'te de mesleki teknik eğitim Fransa'da olduğu gibi yoğun olarak tam zamanlı eğitim şeklinde verilir. Çıraklık eğitimi ise daha alt düzeyde bir değere sahiptir (Özerbaş ve Uçar, 2013:242-253).

II.2.7. Finlandiya

Temel eğitim 7-16 yaş aralığındaki çocukları kapsamaktadır ve 9 yıl sürer. Ortaöğretim ikinci devre 16-19 yaş aralığındaki öğrencilere genel eğitim verir. Ortaöğretim ikinci devre, olgunluk sınavı ile sona erer. Başlangıç mesleki eğitimi, meslek kurumlarında ve hemen hemen tüm alanlarda çıraklık eğitimi şeklinde sağlanır. Bir başlangıç mesleki yeterliliğinin tamamlanması 2-3 yıl sürer ve öğretim çok-alanlı ya da uzmanlaşmış meslek kuruluşlarında verilir. Üç yıllık mesleki yeterlilik yüksek öğretimin her türü için uygunluk kazanılmasını sağlar (Altay ve Üstün, 2011:17).

Finlandiya Yüksek Öğretim Sistemi, iki paralel sektörü içermektedir: üniversiteler ve politeknikler. Üniversiteler bilimsel araştırma ve bilimsel araştırmaya dayanan en yüksek eğitim ile karakterize edilir. Politeknikler çalışma hayatına yöneliktir ve işlemlerini, kendi belirlediği yüksek mesleki beceri gerekliliklerine dayandırır. Politeknik çoğunlukla ya olgunluk sınavını, ya da bir ortaöğretim ikinci devre yeterliliğini tamamlayanlar için çok-alanlı bir ortamda mesleki yüksek eğitim sağlamaktadır. Bir öğrenci iki yıllık mesleki programı tamamlamışsa, sadece aynı meslek alanında öğrenim görmesine müsaade edilir. Bir politeknik derecenin tamamlanması 3.5 – 4.5 yıl sürer (Altay ve Üstün, 2011:18).

II.2.8. Amerika Birleşik Devletleri (ABD)

ABD’de, zorunlu eğitim 12 yıldır ve 6-18 yaşlarını kapsamaktadır. Bu öğrenim sisteminde mesleki eğitim orta öğrenim sürecinde verilmektedir. Mesleki eğitime başlama zamanı eyaletlere ve eyaletlerin eğitim sistemine bağlı olarak 9.sınıf ve 12. sınıf arasında değişmektedir. Meslek lisesi öğrencilerinin, meslek yüksekokullarına devam etmek veya diğer yükseköğretim kurumları ve çıraklık eğitimine başlamak seçeneklerinden birine yönelmeleri gerekmektedir. ABD’de mesleki ve teknik eğitim, meslek liselerinden çok iki yıllık ön lisans programlarında gerçekleştirilmektedir (Özerbaş ve Uçar, 2013:242-253).

Amerika Birleşik Devletleri'nde halen yürürlükte olan eğitim sistemi ve felsefesi öğrencilere katı bir ders programı çerçevesinde tek kitaba ve öğretmenin diktesine dayalı bir takım bilgilerin ezberletilmesi yerine, bağımsız olarak bilgi edinme metotlarının öğretilmesine ve araştırma alışkanlığının kazandırılmasına ağırlık vermektedir. Öğrenciye soru sormaya teşvik etmeden bildiğini okuyan öğretmen, ya da öğretmeni ses çıkarmadan

dinleyip ancak soru sorulduğunda öğretmenin anlattıklarını ya da kitaptan ezberlediklerini tekrarlayan öğrenci makbul kabul edilmemektedir (Güçlü ve Bayrakçı, 2004:53).

Ortaöğretim genelde altı yıllık ilköğretimden sonra üç yıllık ortaokul (Junior High) ve üç yıl süren lise (Senior High) öğretiminden oluşur. Eyaletlere göre eğitim sistemleri farklılaştığı için her iki kademeyi birleştiren 6 yıllık okullara (Combined Junior-Senior High Schools) veya da 8 yıllık ilköğretimden sonra eğitim veren 4 yıllık liselere (4 Year High Schools) de rastlanmaktadır. Ortaöğretimde okullaşma oranı % 94'dür. Liseye devam edip ara sınıflarından ayrılan öğrenciler, akşam okullarına ya da yaz okullarına devam ederek lise diploması alabilmektedirler (Demirel, 2000: 92).

Ortaöğretimin birinci devresinde (junior) mesleki rehberliğe önem verilir. Çocuklar bu devrede geleceklerini planlamaya başlarlar. Ortaöğretimin ikinci devresinde (senior) ise temel derslerin yanı sıra üniversiteye hazırlık, mesleki ve genel eğitim amaçlı dersler sunulur. Öğrenciler bir temel alan (major) ve bir de yan alan (minor) seçerler. Öğrenciler seçtikleri temel ve yan alanlara göre belirlenmiş zorunlu ve seçmeli dersleri almak zorundadırlar (Güçlü ve Bayrakçı, 2004:54). İlköğretim ve ortaöğretim kurumlarının bazılarında öğrenciler yetenek ve bilgi seviyelerine göre sınıf içinde seviye gruplarına ayrılmaktadır. "Streaming" adı verilen bu uygulamaya 1973 yılı itibariyle ilkokulların %28'i, ortaokulların da%34'ünde uyulduğu kaydedilmektedir. Ancak başta Washington olmak üzere birçok eyalette bu uygulama mahkeme tarafından, bir ayrımcılık olarak değerlendirilmiş ve yasaklanmıştır (Erdoğan, 1997:63).

Mesleki eğitimin başlıca amacı öğrencilerin belli bir iş ya da mesleki alanda bilgi ve becerisini arttırmaktır. Mesleki eğitim çerçevesinde kişiye iş bulabilmek için nitelik kazandırmak ya da mevcut işiyle ilgili becerisini geliştirmek amacıyla 400'den fazla eğitim programı uygulanmaktadır (Demirel, 2000:93).

Mesleki eğitim genelde liseden sonra iki yıldır ve yüksekokullar sistemi içerisinde yer alır. Teknik eğitim ise ortaöğretim sonrası düzeyde okullaşmıştır. Teknik eğitimde yeterliğe sahip olabilmek için 2 yıllık yükseköğretim programlarına devam etmek gerekmektedir. Öğrenci, ön lisans seviyesindeki bu eğitimden sonra 4 yıllık bir yükseköğretim kurumuna geçebilir (Güçlü ve Bayrakçı, 2004:55).

Öğrencinin erken yaşta tek bir konuda uzmanlaşması yerine mümkün olduğu kadar fazla ve değişik konuda ders alarak ve araştırma yaparak geniş bir bilgi ve kültür birikimi oluşturmaya, geniş ve hoşgörülü bir bakış açısı geliştirmesine önem verilmektedir. Bu amaca yönelik bir programdan geçmiş kişinin olayları daha sağlıklı değerlendirebileceğine, değişen koşullara daha kolay uyum sağlayabileceğine, yenilikleri takip edebileceğine, ortaya çıkabilecek ve hatta iş hayatında her gün karşılaşılabilecek problemlere daha kolay doğru çözüm bulabileceğine inanılmaktadır (Güçlü ve Bayrakçı, 2004:53).

II.2.9. Japonya

Ekonomik olarak dünyadaki yeri belli olan Japon eğitim sisteminin esas amacı, insan haklarına, sevgi gerçeğine ve barışa saygı duyan, barışçı ve demokratik bir milletin kendine güvenen insanlarını yetiştirmektir (UEM., 1989).

Günümüzde Japon eğitim sistemini incelediğimizde en köklü yapılanmanın 1947'de yürürlüğe giren Temel Eğitim Kanunu ve Okul Eğitim Kanunu ile gerçekleştirildiği anlaşılmaktadır. Eğitim politikalarının, öğretim programlarının eğitsel materyallerin seçilmesi ve denetiminden Bilim, Eğitim ve Kültür Bakanlığı (MEXT, Monbuşo) sorumludur. Japon eğitim sisteminin ulaşmaya çalıştığı temel amaç, yurttaşlarını hümanistik anlayışla yetiştirmektir (Uçar ve Uçar, 2004:57).

Japon eğitim sistemi içinde örgün eğitim basamakları okul öncesi eğitim, ilköğretim, ortaöğretim ve yüksek öğretim basamaklarından meydana gelmektedir (Uçar ve Uçar, 2004:6). Japonya’da eğitim süresi ve kademeleri, 6 yıl ilkokul, 3 yıl ortaokul, 3 yıl lise ve 4 yıl üniversite eğitimi şeklinde düzenlenmiştir. Her Japon çocuğu, 6 yıl ilkokul, 3 yıl ortaokul olmak üzere 9 yıllık zorunlu eğitim görmektedir. Ülkedeki Japonların %97’si liseye (3 yıl) devam etmektedir. Lise mezunlarının %49’u, üniversite ve yüksekokullarda yüksek öğrenime geçmektedir. Japonya’da da ülkemizde olduğu gibi örgün ve yaygın eğitim basamaklarında çeşitli okul türleri yer almaktadır (Kıral ve Kıral, 2009:53-65).

Japonya’da zorunlu eğitim kapsamında İlköğretim okulları iki kademedede ele alınır. Bu yaş grupları 6-12 yaş ve 12-15 yaş grubu öğrencilerine yönelik ortaokullardan oluşur ve zorunludur. Japonya’da 6 yaşını dolduran her çocuk, 6 yıl süren ilkokula gitmek zorundadır. Ortaokullar Zorunlu eğitimin son kısmı olup 3 yıl sürmektedir. İlkokulu bitiren ve herhangi bir özrü bulunmayan tüm öğrencilerin ortaokula devamı zorunludur. Öğrencilerin hangi ortaokula gidecekleri Yerel Eğitim Komisyonu tarafından coğrafi esaslara göre belirlenmektedir. Ulusal ve yerel ortaokullar ücretsiz olup, öğrencilerin giderleri devlet tarafından karşılanmaktadır. Bu eğitimin amacı; lise öğrenimine devam edebilmeleri için, gerekli bilgi ve becerileri öğrencilere kazandırmak, onların zihinsel ve bedensel gelişmelerini sağlamak, iyi vatandaş, insanlara ve çevreye saygılı yurttaş olarak Japon gelenek ve göreneklerine bağlı kişiler olmalarını sağlamaktır. Bu kademedeki okullaşma oranı %99’dur. Sınıfta kalma yoktur (Türkoğlu, 1998). Ortaokulu bitiren ve eğitime devam etmek isteyen öğrenciler, Mart ayında yapılan liselere giriş sınavındaki performanslarına göre liselere yerleştirilmektedir (Uçar ve Uçar, 2004:7).

Ortaöğretim, ilk ve ortaokulu bitiren öğrencilerin devam ettikleri eğitim-öğretim kurumlarıdır. Japonya’da tam gün, yarım gün ve mektupla öğretim yapan liseler

olmak üzere üç çeşit lise bulunmaktadır. Tam gün eğitim yapan liseler 3 yıl, yarım gün ve mektupla öğretim yapan liseler ise 4 yıl ya da daha uzun süre devam etmektedir. Yarım gün olan liseler gündüz ve akşam liseleri olarak ikiye ayrılır. Genel ve mesleki liseler olmak üzere iki farklı program uygulayan liseler bulunmaktadır (Uçar ve Uçar, 2004:8). Genel liseler; yüksek öğretime devam edecek gençlerin gereksinimlerini sağlayacak programlar sunmakta, mesleki liseler ise; öğrencilerin gelecekte meslek olarak seçecekleri özel mesleki alan eğitimi sağlamaktadır (Saracaloğlu, 1992). Liselerde kredili sisteme göre öğretim yapılmakta, mezun olmak için de en az 80 kredilik ders almak gerekmektedir. Bu dersler zorunlu ve seçmeli derslerden oluşmaktadır. Liseden sonra üniversiteye devam etmek önemli bir amaç olduğundan, bu yönde yoğun çaba sarf edilmektedir (Türkoğlu, 1998). Japonya’da devlet liseleri sosyal market sistemine göre çalışmakta, ödenek ve ücretler, mevcut öğrenci sayısına göre ayarlanmaktadır.

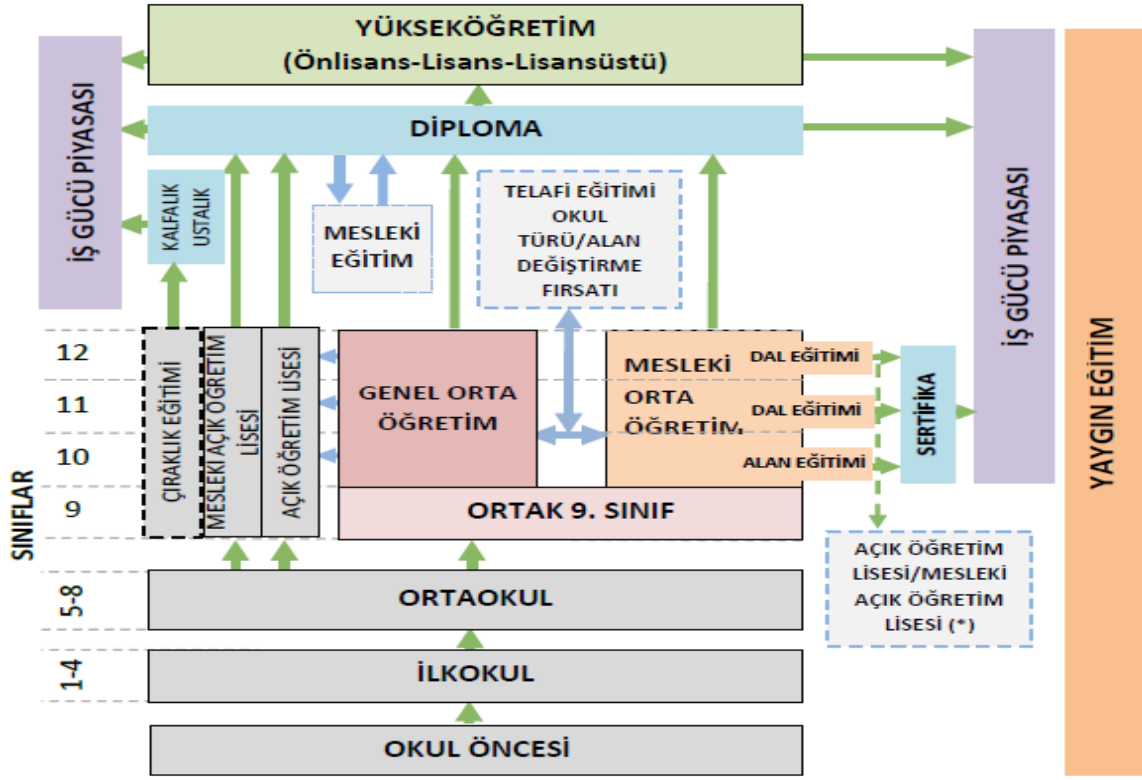
II.3. Türkiye’de Mesleki ve Teknik Eğitim

Bu başlık altında Türkiye’de eğitim sistemi, mesleki ve teknik eğitim, mesleki ve teknik eğitimin tarihsel gelişimi ve ortaöğretimde mesleki eğitimin payı işlenecektir.

II.3.1. Türkiye’de Eğitim Sisteminin Yapısı

Okulöncesi, ilköğretim (ilkokul ve ortaokul), ortaöğretim ve yükseköğretim olarak temelde beş kademededen oluşmaktadır (Şekil 1). Okulöncesi ile yükseköğretim kademeleri zorunlu olmayıp on iki yıllık zorunlu kademeli eğitim; birinci kademe dört yıl süreli ilkokul (1, 2, 3 ve 4.sınıf), ikinci kademe dört yıl süreli ortaokul (5, 6, 7 ve 8.sınıf) ve üçüncü kademe dört yıl süreli lise (9, 10, 11 ve 12. sınıf) olarak düzenlenmiştir (MEB Eylem Planı, 2014:15).

Şekil 1. Türkiye’de Eğitim Sistemi

Kaynak: MEB Eylem Planı, 2014:16

Çeşitli nedenlerden dolayı örgün eğitimden ayrılmak zorunda kalanlar 12 yıllık zorunlu eğitimden dolayı açık liseye ya da mesleki açık öğretim lisesine devam ederler. Birinci kademeyi tamamlayan öğrenciler ortaokula veya imam hatip ortaokuluna devam ederler. 2013-2014 Eğitim öğretim yılında başlayan uygulamaya göre ikinci kademede öğrenciler 6, 7 ve 8 inci sınıf yılsonu başarı puanları ile 8 inci sınıfta yapılan altı temel dersi içeren Temel Eğitimden Ortaöğretime Geçiş (TEOG) sınavının ağırlıklandırılmış ortak sınav puanı doğrultusunda ortaöğretime devam edeceklerdir. Ortaöğretim seviyesinden mezun olan öğrenciler işgücüne katılabilmekte, ön lisans programlarına sınavsız geçiş yapabilmekte veya Yükseköğretime Giriş Sınavı (YGS) ve Lisans Yerleştirme Sınavı (LYS) sonuçlarına göre bir üst öğrenime devam edebilmektedirler (MEB Eylem Planı, 2014:17).

II.3.2. Türkiye’de Mesleki ve Teknik Eğitim

Mesleki ve teknik eğitim en genel anlamda, bireysel ve toplumsal yaşam için zorunlu olan bir mesleğin gerektirdiği bilgi, beceri, tavır ve meslek alışkanlıkları kazandırarak bireyi zihinsel, duygusal, sosyal, ekonomik ve kişisel yönleriyle dengeli biçimde geliştirme sürecidir (Şahinkesen, 1992:691).

Diğer bir tanımda, mesleki ve teknik eğitim hayatın her alanında ihtiyaç duyulan mesleklere nitelikli eleman yetiştirilmesi için verilen bilgi ve becerilerin eğitimidir (Özçiftçi ve diğ., 2004:216).

Bilginin çok hızlı bir değişim içinde olduğu çağımızda, bireylerin bilgiye erişme yollarını öğrenmesi, yeni beceriler edinmesi, yaratıcılığın ve yenilikçiliğin desteklenmesi, girişimciliğin geliştirilmesi, meslekler arasında geçişlerin sağlanması ve yeni mesleğe uyum sağlama yeteneğinin kazandırılması ancak güçlü bir meslekî ve teknik eğitim sistemiyle sağlanabilir. Günümüzde küresel ekonomilerin en büyük problemlerinden biri haline gelen krizler ve kriz sonucu oluşan istihdam azalmasının önüne geçilebilmesinde mesleki ve teknik eğitim önemli bir araç haline gelmiştir. Krizler, ülkelerin beşeri sermayelerinin, enerjinin, doğal kaynakların yeniden değerlendirildiği ve daha verimli kullanılması için harekete geçtikleri dönemler olmuştur. Kriz dönemlerinde eğitime dönüş eğiliminin artmasının yanında ekonominin gereklilikleri çerçevesinde yok olan mesleklerle birlikte yeni mesleklerin ortaya çıkması dinamik bir mesleki eğitim sistemine olan gereksinimi ortaya çıkarmıştır. Bireylere anahtar becerilerin kazandırılması ile istihdam edilebilirliklerinin artırılması önemli hale gelmiştir (Onuncu Kalkınma Planı, 2014:3).

Mesleki ve teknik eğitimin farklı doğası gereği uygulama ve teoriyi bir arada bulundurması gerekliliği bilgi, beceri ve yetkinliklere dayalı olarak yapılandırılması

gerekliliğini ön plana çıkmıştır. Talep eden herkesin yeni beceriler edinebilmesinin sağlanması, yenilikçiliğin ve girişimciliğin desteklenmesi ve yaygınlaştırılması, meslekler arasında geçişlerin sağlanması ve yeni mesleğe uyum sağlama yeteneğinin kazandırılması ancak güçlü bir mesleki ve teknik eğitim sistemi ile mümkündür gelmiştir (Onuncu Kalkınma Planı, 2014:3).

II.3.3. Türkiye’de Mesleki ve Teknik Eğitimin Tarihsel Gelişimi

Ülkemizde mesleki ve teknik eğitim 12’nci yüzyıldan 18’inci yüzyıl sonuna kadar geleneksel usullerle esnaf ve sanatkâr teşkilatlarınca yürütülmüştür. Selçuklularda “Ahilik” adıyla kurulmuş bulunan esnaf ve sanatkâr teşkilatı, Osmanlılar döneminde de bir süre devam etmiş daha sonra “Lonca” ve “Gedik” teşkilatlarına dönüşmüştür. Mesleki ve teknik eğitim alanında modern anlamdaki ilk girişimler 18’inci yüzyılda orduyu düzenlemek amacıyla başlatılmıştır. Meslek öğretimi, 1860’lı yıllardan itibaren örgün eğitim kurumları olarak değerlendirilen meslek ve sanat okullarında verilmiştir. (MEB Eylem Planı, 2014:17)

Cumhuriyetle birlikte mesleki ve teknik eğitim devlet politikası olarak ele alınmıştır. Bu bağlamda mesleki ve teknik eğitim, 1927 yılında Millî Eğitim Bakanlığının görev ve hizmet alanı kapsamına alınmış olup 1933 yılında Bakanlık bünyesinde kurulan Mesleki ve Teknik Tedrisat Umum Müdürlüğü tarafından yönetilmiştir. 1941’de Mesleki ve Teknik Tedrisat Umum Müdürlüğü yerine Mesleki ve Teknik Öğretim Müsteşarlığı kurulmuştur. Mesleki ve Teknik Öğretim Müsteşarlığı, 1960 yılında Erkek Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü, Kız Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü, Ticaret Öğretimi Genel Müdürlüğü olarak yeniden teşkilatlandırılmıştır (MEB Eylem Planı, 2014:17).

1992 yılında yayımlanan 3797 sayılı Millî Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun ile Erkek Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü, Kız Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü, Ticaret ve Turizm Öğretimi Genel Müdürlüğü, Sağlık İşleri Dairesi Başkanlığı, Çıraklık, Mesleki ve Teknik Eğitimi Geliştirme ve Yaygınlaştırma Dairesi Başkanlığı, Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı kurulmuştur (MEB Eylem Planı, 2014:17).

2011 yılında yayımlanan 652 sayılı Millî Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile Millî Eğitim Bakanlığında mesleki ve teknik eğitimin yürütülmesinden sorumlu altı birim, Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü (MTEGM) adı altında birleştirilmiştir. Yaygın mesleki eğitim ile açık öğretim kurumları da Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü (HBÖGM) bünyesinde toplanmıştır (MEB Eylem Planı, 2014:17).

Pilot uygulaması ilk defa 2004-2005 yılında 30 ilde 105 pilot okulda gerçekleştirilmiş olan Meslekî Eğitim ve Öğretim Sistemini Güçlendirme Projesi (MEGEP), Avrupa Komisyonu ve Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti arasında imzalanan anlaşmaya dayanan beş yıllık bir projedir (egitim.gov.tr, 2005a). AB'nin finanse ettiği ve MEB tarafından yürütülen MEGEP Projesi kapsamında genel liseler ile mesleki ve teknik liselerin birinci sınıfları ortak hale getirilmekte ve bu sınıf "yönlendirme sınıfı" olarak yapılandırılmaktadır. Bu çalışma ile öğrenciler, yönlendirme sınıfını tamamladıktan sonra devam edecekleri okul türleri ile bölümlerini/alanlarını seçeceklerdir (Güzhan, 2007:64). Böylece mesleki ve teknik eğitim AB standartlarına uygun hale getirilmeye çalışılmıştır.

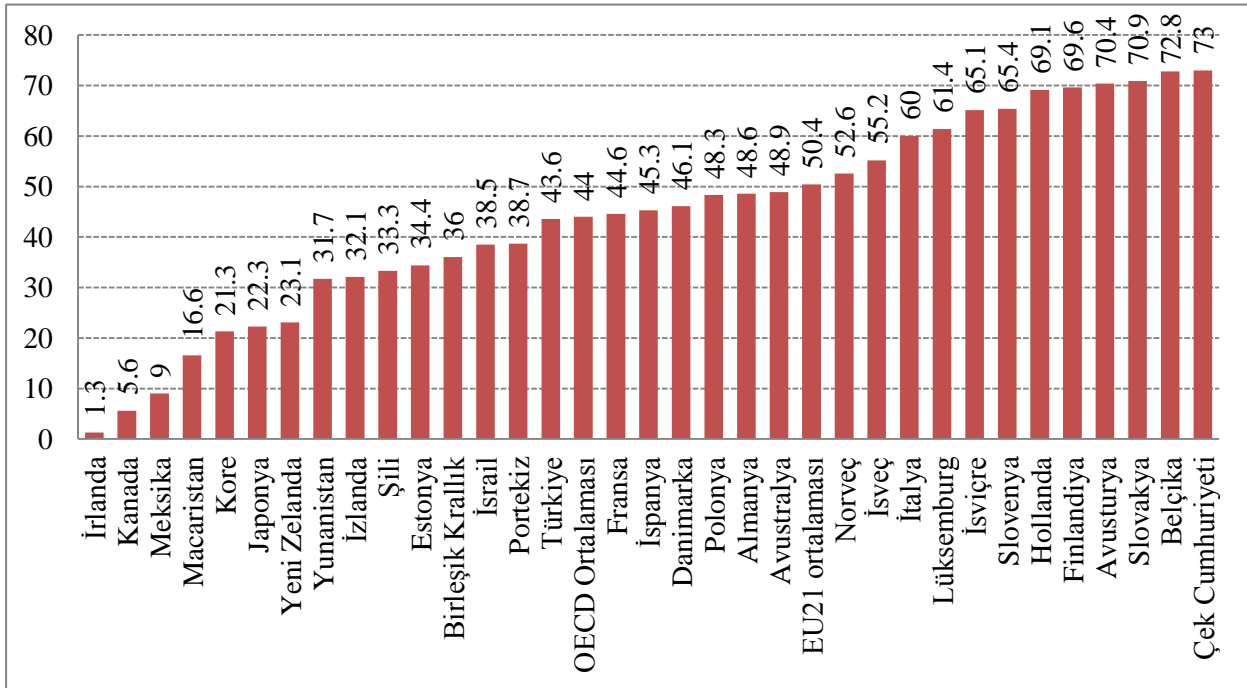
Mesleki ve teknik eğitim, öğrencileri iyi vatandaş olarak yetiştirmenin yanı sıra esnek bir yapı içinde ilgi ve yetenekleri doğrultusunda ortak bir genel kültür verilerek bir

üst öğrenime ve/veya iş hayatına hazırlamayı amaçlamaktadır (MEB Eylem Planı, 2014:18).

II.3.4. Ortaöğretimde Mesleki Eğitimin Payı

Grafik 1’de OECD Ülkelerinde 2011 yılı, ortaöğretim düzeyindeki mesleki eğitimin payı yüzde olarak verilmiştir. Grafik 3’e bakıldığında, ortaöğretim düzeyinde mesleki ve teknik eğitimde OECD ortalaması %44 iken 21 AB ülkesi ortalaması ise %50,4 olarak görülmektedir. Bu veriler göre Türkiye’nin ortaöğretim düzeyindeki mesleki ve teknik eğitimde okullaşma oranı OECD ortalamasına yakın olarak görülmektedir.

Grafik 1. OECD Ülkelerinde Ortaöğretim Düzeyindeki Mesleki Eğitimin Payı (%)

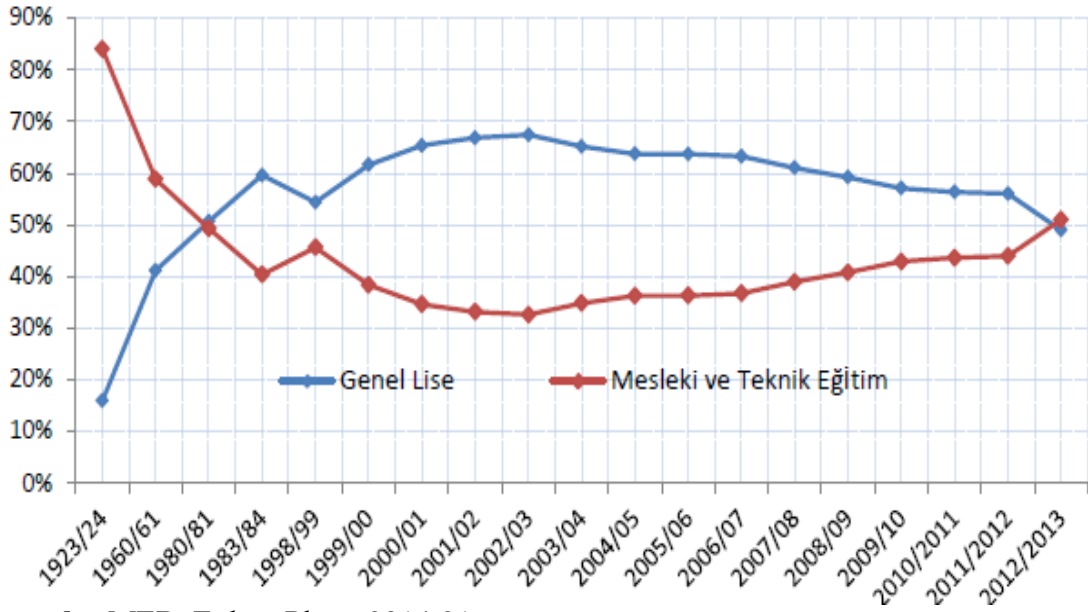

Kaynak: MEB Eylem Planı, 2014:20

Özellikle 2003 yılından itibaren, mesleki ve teknik eğitimin ortaöğretimdeki payını artırmak için önemli adımlar atılmaya çalışılmış ve bundan da netice alınmıştır.

Atılan bu adımlardan öne çıkanlar, meslek yüksekokullarına sınavsız geçiş hakkı ve meslek liselerinin gerçek manada önünü açan yükseköğretime girişteki katsayı eşitsizliğinin giderilmesi gösterilebilir. Grafik 2’de görüldüğü gibi 2002-2003 eğitim öğretim yılından itibaren mesleki ve teknik eğitime ilgi artmakta ve ortaöğretimdeki payı %35.8’den 2012-2013 eğitim öğretim yılında %51’e yükselerek hak ettiği yere gelmeye başlamaktadır.

Grafik 2. Ortaöğretimde Genel – Mesleki ve Teknik Lise Öğrenci Dağılımı (%) (1923-2013 Yılları Arası)

Kaynak : MEB Eylem Planı, 2014:21

III. BÖLÜM EĞİTİM VE EKONOMİK BÜYÜME

Çalışmanın bu bölümünde genel olarak eğitim, ekonomik kalkınma ve insani gelişmişlik kriterleri üzerinde durulmuş olup üç genel başlık altında toplanmıştır. Birinci başlık altında Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) tarafından hesaplanan insani gelişmişlik endeksi, Türkiye'nin bu sıralamadaki yeri gösterilmiştir. İkinci başlık altında ise ülkelerin gelişmişlik düzeyi göstergelerinden biri olan eğitim harcamalarının Gayrisafi Milli Hasıla (GSMH) ve genel bütçedeki oranı ile AB, OECD ve çeşitli ülkelerle mukayesesi yapılmıştır. Üçüncü başlık altında Karaman iline ait genel bilgilere, okuma yazma durumuna, Türkiye'de ve Karaman'da yükseköğretim kurumlarında ön lisans ve lisans düzeyinde öğrenci sayıları ile okullaşma oranlarına yer verilmiştir.

III.1. Eğitim ve İnsani Gelişmişlik Endeksi

Eğitim ve insani gelişmişlik endeksi başlığı altında ilk önce ekonomik büyüme ve eğitim ilişkisi incelenmiş, insani gelişme endeksi ve alt başlık olarak da Türkiye'nin insani gelişme endeksindeki yeri ile seçilmiş ülkelerin sıralamadaki yeri gösterilmiştir.

III.1.1. Ekonomik Büyüme ve Eğitim İlişkisi

“İnsana yatırım” üç alanı kapsamakta olup bunlar eğitim, sağlık ve beslenmedir. Bu üç alana yapılan harcamaların dengeli bir şekilde gerçekleştirilmesi durumunda insan kaynağından gerektiği şekilde yararlanmak mümkün olabilmektedir. İnsana yatırımın esas temelini eğitim harcamaları oluşturmaktadır. Eğitim yatırımları sadece az gelişmiş ülkeler yönünden değil; aynı zamanda ileri sanayi ülkeleri tarafından da üzerinde önemle durulan bir konudur. İleri sanayi ülkelerinin gelişme nedenlerini araştıran bazı iktisatçılara göre; bu sanayi ülkelerinin hızla gelişme nedenlerinden biri, bu

ülkelerde GSMH'nın %2'sini aşan bir kısmının devamlı olarak eğitim ve araştırma harcamalarına ayrılmasıdır (Savaş, 1979:256).

Eğitim hizmetlerinin bu denli önem arz etmesinin nedeni, bu hizmetin uygun şartlarda yapılması sonucu ortaya çıkan önemli sosyal faydalar ve topluma olumlu dışsallıklar yaymasıdır (İnaç ve diğ., 2006: 60).

Günümüzde ülkelerin kalkınmışlık düzeyleri, milli gelir miktarı yanında eğitim, sosyal, kültürel ve politik durumları ile de ölçülmektedir. İktisadi gelişme kişi başına düşen mal ve hizmet birimleriyle ifade edilebildiği gibi, kişi başına düşen eğitim ve sağlık harcamaları da gelişmişliğin önemli göstergelerinden sayılır. Bunlara paralel olarak okuryazarlık ve okullaşma oranı, ortalama yaşam süresi gibi değerler de bir ülkenin gelişmişlik düzeyinin bir göstergesidir. Bütün bunlar kalkınmanın merkezine insanı yerleştirmektedir. İnsanın düşüncesi, yetenekleri, eğitim düzeyi ile oluşan ekonomik ve kültürel ortam yenilik ve yaratıcılığı gerçekleştirerek üretim sürecinin girdisi olarak ekonomiye katkı sağlamaktadır (Gezgin ve Hoşgörür, 2005:5).

Kalkınma, aynı zamanda bireylerin refah düzeylerini artırmak amacı ile siyasi iktidarın belli ekonomik politikaları izleyerek, toplumun yapısını değiştirme girişimidir (Adem, 1993:36)

Bir ülkenin ekonomik kalkınmasının, o ülke halkının, kişisel ve toplumsal gelişmesine bağlı olduğu söylenebilir. Eğitim yoluyla geliştirilen ve toplumsal davranışlarla da kullanım amacına uygun olan yeni değer yargıları, ekonomik kalkınmayı hızlandırmak bakımından son derece önemlidir (Kaya, 1984:10-12).

Ekonominin gereklerine uygun bir eğitim sistemi, ülkelerin gelişme perspektiflerinde belirleyici bir güç konumundadır. Kişi başına düşen gelir seviyesinin yanı sıra, özellikle bir ülkede eğitim seviyesini gösteren okullaşma oranı, eğitimin bütçe ve milli

gelir içindeki payı, mesleki-teknik eğitim düzeyi, nüfusun ilk, orta ve yüksek öğretimdeki dağılımı gibi göstergeler de sosyo-ekonomik gelişme düzeylerini belirleyen çok önemli ölçütler olmuştur (İnaç ve diğ., 2006: 66).

Yüksek gelirli bazı ülkelerdeki suç oranlarının fazla oluşu ve çevresel sorunlar önemli problemler yaratırken, orta gelir düzeyinde yer alan bazı ülkelerin insani refah açısından iyi noktalarda olmaları ekonomik büyümenin yoksulluğu azaltmadığı ve çeşitli toplumsal sorunlara çözüm getirmediği noktasındaki eleştiriler için güçlü dayanak oluşturmaktadır (Gürses, 2009:339-350).

Özetle insani kalkınma uzun ve sağlıklı bir yaşamı, bilgi edinmeyi ve iyi bir yaşam standardı için gerekli koşulların sağlanmasını ifade etmektedir. Bir ülkenin GSMH'si fazla olsa bile eğitimdeki durumu düşük bir seviyede kalmış ise o ülkenin kalkınmış bir ülke olduğunu söylemek oldukça zordur (Gezgin ve Hoşgörür, 2005:5).

III.1.2. İnsani Gelişme Endeksi (İGE)

Ülkelerin sadece ekonomik olarak büyümesi gelişmişliğini göstermemektedir. Bunun nedeni, ekonomik açıdan büyümüş pek çok ülkede sosyal sorunların görülmesidir. Bunun için gelişmişlik kavramı büyümeden farklı tutulmaktadır. Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) ülkelerin gelişmişliğini ortaya koymada farklı endeksler geliştirmiştir. Bunlardan birisi de İnsani Gelişme Endeksi (İGE)'dir. UNDP tarafından hesaplanan İnsani Gelişme Endeksi, ekonomik büyüme ile gelişmiş ülke olma arasındaki ayrım dikkate alınarak hesaplanmaktadır. Toplumdaki bireyin yaşam şartları ile ilgili bilgiyi tam olarak verdiği düşünülen kişisel gelirin yanı sıra, eğitim, sağlık gibi insan yaşamının en önemli unsurlarından olan bu iki değişkeni kişisel gelire harmanlayarak

hesaplanan bu endeks ile insani gelişmeyi daha iyi ortaya koymak hedeflenmektedir (Kızılaslan ve Karaömer, 2013:47-58).

Kalkınmanın temel amacı insanlara uzun, sağlıklı ve rahat bir yaşam sağlayabilmektedir. Ancak, kaynaklar ve finansal zenginlik artırılırken söz konusu husus genellikle gözden kaçmaktadır. Dolayısıyla, kalkınma genellikle ulusal gelirin büyüklüğü ile ölçülmeye çalışılmaktadır. Ancak, gelir kalkınmanın önemli bir boyutu olmakla birlikte kalkınmayı yalnızca gelir boyutuna indirgemek doğru olmamaktadır. Bu doğrultuda, Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) tarafından ilk defa 1990 yılında yayımlanan İnsani Gelişme Raporlarında (İGR), gelirin yanı sıra insani gelişmeyi ölçmeyi amaçlayan gelir dışı göstergelerin de esas alındığı bir takım endeksler yayımlanmaya başlanmıştır. Bu endekslerdeki temel anlayış, insanların özgürlüklerinin, ellerindeki imkan ve kabiliyetlerin artırılarak kendileri için değerli olan ve haklı olarak değer verdikleri bir hayat sürdürebilmeleri olarak tanımlanan insani gelişmenin kişilerin seçeneklerini artırma süreci olmasıdır (UNDP, 1990).

III.1.2.1. Türkiye'nin İGE Değeri ve Sıralamadaki Yeri

Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) tarafından en son hazırlanan İnsani Gelişme Endeksi raporuna göre Norveç birinci sırada yer alırken Türkiye ise 69. sırada bulunmaktadır.

Türkiye'nin 2013 yılında 0,759 düzeyinde ölçülen İGE değeri ile yüksek insani gelişme kategorisindeki yer alan ülkeler arasına girmiştir. Ortalama 0.735 olan Yüksek İnsani Gelişme değerini geçen Türkiye ayrıca, Avrupa ve Orta Asya ülkelerinin 0.738 olarak ölçülen insani gelişme değerinin de üzerinde yer almıştır.

Tablo 1. Türkiye'nin 2013 İGE Göstergelerinin Seçilmiş Ülkeler İle Karşılaştırması

İGE Sırası	Ülke	İGE Endeksi
1	Norveç	0.944
2	Avustralya	0.933
3	İsviçre	0.917
4	Hollanda	0.915
5	Amerika Birleşik Devletleri	0.914
6	Almanya	0.911
7	Yeni Zelanda	0.910
8	Kanada	0.902
9	Singapur	0.901
10	Danimarka	0.900
17	Japonya	0.890
18	Lihtenştayn	0.889
68	Kostarika	0.763
69	Türkiye	0.759
70	Kazakistan	0.757
186	Kongo	0.338
187	Nijer	0.337

Kaynak:<http://hdr.undp.org/en/content/table-1-human-development-index-and-its-components>

Tablo 1 incelendiğinde Türkiye'nin 2013 yılındaki İGE değeri olan 0,759 ile 187 ülke ve bölge arasında 69. olduğu listede, ilk sırada 0.944 İGE değeri ile Norveç görülmektedir. Amerika Birleşik Devletleri 0.914 İGE değeri ile 5. sırada yer almaktadır. Almanya 0.911 İGE değeri ile 6. sırada görülmektedir. Japonya 0.890 ile 17. sırada yer almaktadır. İGE değerleri bakımından son sırada yer alan ülke 0.337 İGE değeri ile Nijer olarak görülmektedir.

Tablo 2. Türkiye'nin İGE Değeri ve Sıralamadaki Yeri

	Doğumda ortalama yaşam beklentisi	Öğrenim görme süresi beklentisi	Ortalama öğrenim görme süresi	Kişi başına düşen GSMG (2005 SGPŞ)	İGE değeri
1980	58,7	7,5	2,9	8.656	0,496
1985	61,7	8,3	4,0	9.266	0,542
1990	64,3	8,9	4,5	10.546	0,576
1995	67,0	9,6	4,8	11.372	0,604
2000	70,0	11,1	5,5	12.890	0,653
2005	72,5	11,9	6,0	15.060	0,687
2010	74,3	13,9	7,2	16.587	0,738
2011	74,6	14,4	7,4	17.814	0,752
2012	74,9	14,4	7,6	18.011	0,756
2013	75,3	14,4	7,6	18.391	0,759

Kaynak: İnsani Gelişme Raporu Türkiye Açıklama Notu, 2014:3

Tablo 2’de Türkiye’nin 1980-2013 arasında her bir İGE göstergesi açısından kaydettiği gelişme değerlendiriliyor. Tablo 2 incelendiğinde 1980 ve 2013 yılları arasında Türkiye’nin İGE değerinin 0.496’dan 0.759’a yükseldiği görülmektedir. 1980 ve 2013 yılları arasındaki toplam artışın %53 olduğu ve yıllık artışın da %1.30’luk düzeyde yaşandığı anlamına gelmektedir.

Bu süreçte, Türkiye’deki doğumda beklenen tahmini yaşam süresi 16.6 yıl arttı. Ortalama öğrenim görme süresinin 4.7 yıl ve öğrenim görme süresi beklentisinin de 6.9 yıl arttığı anlaşılmaktadır. Türkiye’de kişi başına düşen Gayri Safi Milli Hasıla (GSMH) 1980-2013 arasında yüzde 112.5 civarı bir artış gösterdiği görülmektedir.

III.2. Eğitim Harcamaları

Eğitim hizmeti devletin ekonomik amaçlarının gerçekleştirilmesinde de önemli katkılara sahiptir. Öncelikle yeterli düzeyde sunulan bir eğitim hizmeti ile işgücünün

verimliliğinin artması sonucu milli gelir düzeyi artmakta, fırsat eşitliği yaratılarak daha adil bir gelir dağılımına katkıda bulunmaktadır. Bununla birlikte eğitim ile optimum kaynak kullanımı sağlanabilmekte ve ekonomik istikrara olumlu katkı yapılmaktadır. Ayrıca eğitim hizmetleri için yapılan harcamaların gelirin yeniden dağılımında bir araç olması, iktisadi büyüme, kalkınma ve ekonomik istikrar sağlanmasında önemli bir fonksiyon üstlenmesi sebebi ile de yatırım harcaması olarak da nitelendirilmektedir (Arabacı, 2011:102).

III.2.1. Eğitim Harcamalarının Bütçe İçindeki Payı

Türkiye’ de kamu eğitim bütçesinin GSMH ve genel bütçe içerisindeki payı

Tablo 3’de verilmiştir.

Tablo 3. Türkiye’ de Kamu Eğitim Bütçesinin GSMH ve Genel Bütçe İçerisindeki Oranı(%)

Yıllar	MEB GSMH İçindeki Payı (%)	MEB Genel Bütçe İçindeki Payı (%)
2000	2.65	7.17
2001	2.18	8.34
2002	2.65	7.60
2003	2.34	6.90
2004	3.24	8.53
2005	2.28	9.53
2006	2.20	9.48
2007	2.50	10.42
2008	2.41	10.30
2009	2.93	10.63
2010	2.57	9.84
2011	2.81	10.92
2012	2.73	11.16
2013	3.05	11.76
2014	3.24	12.76

Kaynak: MEB Strateji Geliştirme Başkanlığı, 2014

<http://sgb.meb.gov.tr/www/milli-egitim-istatistikleri-orgun-egitim-2013-2014/icerik/95>

Tablo 3'de Milli Eğitim Bakanlığı bütçesinin GSMH'ya oranının ortalama olarak %2.6 , genel bütçe içerisinde ise bu payının ortalama olarak %9.6 olduğu görülmektedir. Bu tablodan da anlaşılacağı üzere, GSMH içinde eğitime ayrılan pay 2000 yılında %2.65 iken 2014 yılında bu rakamın % 3.24' e; Genel Bütçe içinde eğitime ayrılan payın ise 2000 yılında %7.17 iken 2014 yılında %12.76' ya yükseldiği görülmektedir.

III.2.2. Eğitim Harcamalarının Seçilmiş Ülkelerle Karşılaştırılması

Eğitim harcamalarının genel bütçe ve GSYH içindeki payı Tablo 4 ve Tablo 5' te incelenecektir.

Tablo 4. Toplam Eğitim Bütçesinin Genel Bütçe İçerisindeki Payı (%)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
OECD Ort	12.3	12.4	12.5	12.5	12.5	12.5	12.3	12.4	11.8	12.9	-	-
AB Ort	11.0	11.1	11.9	11.9	11.6	11.4	11.9	11.7	11.7	-	-	-
Dünya Ort	14.0	13.7	14.3	15.1	14.2	14.0	14.5	14.4	15.5	-	-	-
Türkiye	11.0	11.9	9.6	10.3	11.1	12.9	12.8	13.6	13.6	13.81	13.10	14.59

Kaynak: <http://data.worldbank.org/topic/education>
<http://sgb.meb.gov.tr/www/milli-egitim-istatistikleri-orgun-egitim-2013-2014/icerik/95>

Tablo 4'de toplam eğitim harcamalarının genel bütçe içerisindeki payı gösterilmektedir. Genel olarak AB, OECD, Dünya ortalamalarına bakıldığında bu oranın %10 ile %15 arasında olduğu görülmektedir. OECD ortalaması AB ortalamasının %1-2 puan üzerindedir. Türkiye'de toplam eğitim bütçesinin genel bütçe içerisindeki payı ise, 2000 yılında %11.0 iken 2011 yılında bu pay %14.59'a yükselmiştir.

Tablo 5. Toplam Eğitim Harcamalarının GSYH İçindeki Payı (%)

Ülkeler	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Almanya	4.4	4.5	4.7	4.7	4.6	4.5	4.4	4.4	4.5	5.0	5.1	-
ABD	4.9	5.5	5.4	5.6	5.3	5.0	5.4	5.3	5.4	5.4	5.4	-
Japonya	3.8	3.6	3.6	3.6	3.5	3.4	5.4	5.3	5.4	5.4	3.8	3.8
AB Ort.	4.9	4.9	5.1	5.1	5.0	5.0	5.0	4.9	5.0	5.4	-	-
Türkiye	2.9	3.9	4.0	3.4	4.0	4.3	4.2	4.7	3.2	3.8	3.8	3.7

Kaynak: <http://ec.europa.eu/eurostat/estat-navtree-portlet-prod/BulkDownloadListing>
<http://sgb.meb.gov.tr/www/milli-egitim-istatistikleri-orgun-egitim-2013-2014/icerik/95>

Tablo 5’de eğitim harcamalarının GSYH’ye oranı, seçilmiş bazı ülkeler ve AB ortalamaları bazında gösterilmiştir. Eğitim harcamalarının GSYH içindeki yeri incelendiğinde ise AB ortalamasının 2000 yılında %4.9 iken 2009 yılında %5.4 olduğu, Almanya’da bu oranın 2000 yılında %4.4 iken 2010 yılında %5.1 olduğu, Türkiye’de ise bu payın 2000 yılında %2.9 iken 2010 yılında %3.8’e yükseldiği görülmektedir. Türkiye ile diğer ülkeler ve AB ortalamalarındaki yüzdeler karşılaştırıldığında ise Türkiye’deki toplam eğitim harcamalarının GSYH içindeki payındaki oransal artış çok daha yüksektir.

Eğitim düzeyi artan toplumlarda yönetim daha demokratik bir nitelik kazanır, ekonomik ve siyasal istikrarı sağlamak kolaylaşır ve buna bağlı olarak suç işleme oranları düşer. Eğitime yapılan yatırımların geri dönüş hızı fiziksel sermaye yatırımlarınınkinden daha yüksek olmaktadır. Uzun dönemde bir yatırım harcaması olarak düşünüldüğünde ise eğitime yapılan harcamalar, yarattığı artan getiri nedeniyle ekonomik kalkınmayı hızlandırmaktadır (Öztürk, 2005: 1).

III.3. Karaman İli İle İlgili Durum

Kalkınmanın sadece kişi başına düşen milli gelir miktarı olmadığına anlaşıldığı günümüzde, çalışmanın bu kısmında araştırma yaptığımız Karaman iline ait sayısal veriler incelenmiş ve Türkiye geneli ile kıyaslaması yapılmıştır.

III.3.1. Nüfus

Karaman ili merkez ve köy nüfuslarına ilişkin dağılım Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6. Karaman İli Şehir ve Köy Nüfusu

Yıllar	Toplam Nüfus	Şehir Nüfusu	Belde/Köy Nüfusu	Şehir ve Köy Nüfusunun Toplam Nüfus İçindeki Oranları	
				Şehir	Belde/Köy
2008	230.145	151.822	78.323	65.97	34.03
2009	231.872	155.932	75.940	67,30	32,70
2010	232.633	159.834	72.799	68.70	31.30
2011	234.005	162.487	71.518	69.30	30.70
2012	235.424	165.564	69.860	70.40	29.60
2013	237.939	168.686	69.253	70.90	29.10

Kaynak: TÜİK Seçilmiş Göstergelerle Karaman, 2013:85

Tablo 6'da verilen bilgilere göre 2013 yılında Karaman nüfusunun %70.9'u şehirlerde, %29.1'si köylerde yaşamaktadır. Karaman'ın 2013 yılındaki genel nüfusu bir önceki yıla göre %3,28'lik bir artış göstermiştir.

Tablo 7. Karaman İli Yaş Grubu ve Cinsiyete Göre Nüfusun Dağılımı (2013 yılı)

Yaş Grubu	Toplam	Erkek	Kadın	Yaş Grubuna Göre Yüzde Dağılımı	
				Erkek	Kadın
0-4	17971	9276	8695	51,62	48,38
5-9	18833	9620	9213	51,08	48,92
10—14	20315	10287	10028	50,64	49,36
15—19	21380	10697	10683	50,03	49,97
20—24	18407	8742	9665	47,49	52,51
25—29	18512	9522	8990	51,44	48,56
30—34	18435	9601	8834	52,08	47,92
35—39	16961	8529	8432	50,29	49,71
40—44	16604	8389	8215	50,52	49,48
45—49	14935	7427	7508	49,73	50,27
50—54	12982	6459	6523	49,75	50,25
55—59	11046	5412	5634	49,00	51,00
60—64	9045	4354	4691	48,14	51,86
65—69	6972	3154	3818	45,24	54,76
70—74	5622	2578	3044	45,86	54,14
75—79	4435	1996	2439	45,01	54,99
80—84	3651	1619	2032	44,34	55,66
85—89	1514	603	911	39,83	60,17
90 ve üzeri	319	115	204	36,05	63,95
TOPLAM	237939	118380	119559	49,75	50,25

Kaynak: TÜİK Seçilmiş Göstergelerle Karaman, 2013:86

Tablo 7’de Karaman nüfusunun yaş gruplarına göre dağılımı verilmektedir. Çalışma çağındaki nüfus (15-64 yaş arası) genel nüfusun %66,53’ini oluştururken, Karaman’ın genç nüfusu olan 35 yaş altı grup genel nüfusun %56,25’sini oluşturmaktadır (TÜİK Seçilmiş Göstergelerle Karaman, 2013:86).

İl nüfusları projeksiyonları incelendiğinde 2023 yılında Karaman nüfusunun %15 artış göstererek 268.918, Türkiye nüfusunun ise %15 artış göstererek 84.053.000 olacağı tahmin edilmektedir. Daha önce dışa göç vermekte olan bölgede son yıllarda hızlı bir gelişim gösteren ekonomik faaliyetlere bağlı olarak göç azalmıştır. 2023 yılına yönelik

projeksiyonlarda bölgenin göç alma hızının giderek artacağı öngörülmektedir (Botsalı, 2012:11).

III.3.2. Eğitim

Tablo 8’de Karaman’a ait 6 ve daha yukarı yaştaki nüfusun okuma yazma durumu ve cinsiyete göre nüfus dağılımı gösterilmiştir.

Tablo 8. Okuma Yazma Durumu ve Cinsiyete Göre Nüfus, 2013 (6 ve Daha Yukarı Yaştaki Nüfus)

KARAMAN		Toplam	Okuma Yazma Bilmeyen	Okuma Yazma Bilen	Bilinmeyen
2013	Toplam	215.208	6147	206.234	2827
	Erkek	106.653	1091	104.002	1560
	Kadın	108.555	5056	102.232	1267

Kaynak: TÜİK Seçilmiş Göstergelerle Karaman, 2013:88

TÜİK Seçilmiş Göstergelerle Karaman, 2013 verilerine göre; 2013 yılında Türkiye’de 6 ve daha yukarı yaşın üzerinde okuma yazma bilmeyen nüfus, 6 ve daha yukarı yaşın üzerindeki nüfusun %4.0’ dır. Yine aynı yıl Karaman ilinde okuma yazma bilmeyen kadınların oranı %4.7 iken, bu oran erkekler için %1,0 olmuştur (TÜİK Seçilmiş Göstergelerle Karaman, 2013:88).

Tablo 9’da Karaman ve Türkiye’ye ait 15 yaş ve üstü nüfusun cinsiyete göre eğitim düzeyleri sayısal olarak verilmiştir.

Tablo 9’a bakıldığında 15 yaş ve üstü toplam nüfusun Karaman’da 180 054 olduğu görülmektedir. 2013 yılı verilerine göre Karaman’da lise veya dengi okul mezunu sayısı erkelerde 17 990, kadınlarda 13339 toplam da 31329’dur.

**Tablo 9. Eğitim Düzeyi ve Cinsiyete Göre Nüfus, 2013 Yılı
(15 ve Daha Yukarı Yaştaki Nüfus)**

2013 Yılı		Toplam	Okuma Yazma Bilmeyen	Okuma Yazma Bilen Fakat Bir Okul Bitirmeyen	İlkokul Mezunu	İlköğretim Mezunu	Ortaokul veya Dengi Okul Mezunu
Türkiye	Toplam	57419108	2643712	3829943	14994232	11959942	2828299
	Erkek	28614172	443640	1203461	6454722	6783011	1720425
	Kadın	28804936	2200072	2626492	8539510	5176931	1107874
Karaman	Toplam	180054	6115	8572	60116	45619	6687
	Erkek	88780	1068	2882	24864	24634	4407
	Kadın	91274	5047	5690	35252	20985	2280
2013 Yılı		Toplam	Lise veya dengi okul mezunu	Yüksekokul veya fakülte mezunu	Yüksek lisans mezunu	Doktora mezunu	Bilinmey en
Türkiye	Toplam		12085335	6706780	532757	154180	1683918
	Erkek		6976694	3762530	313397	93407	862885
	Kadın		5108641	2944250	219360	60773	821033
Karaman	Toplam		31329	17709	932	225	2750
	Erkek		17990	10671	599	148	1517
	Kadın		13339	7038	333	77	1233

Kaynak: TÜİK Seçilmiş Göstergelerle Karaman, 2013:89

Türkiye'de 2013 yılında 15 yaş üstü nüfus için okuma yazma bilmeyenlerin oranı %4.7, okuma yazma bilenlerin (bilinmeyen hariç) ise %95.3'dür. Karaman ilinde ise bu oranlar sırasıyla, %3.4 ve %96.6'dır. 2013 yılında Karaman ilinde yüksekokul veya fakülte mezunlarının yine aynı yaş grubu nüfusa oranı ise %10'dur.

Tablo 10. Yükseköğretim Kurumlarında Ön Lisans ve Lisans Düzeyinde Öğrenci Sayıları, (2011/12 - 2012/13 Dönemleri)

		Mezun	Okuyan	Yeni Kayıt
Türkiye Geneli	2011/12	496794	4112687	813580
	2012/13	573434	4676566	887104
Karaman	2011/12	1332	7663	2413
	2012/13	1603	8649	2698

Kaynak: TÜİK Seçilmiş Göstergelerle Karaman, 2013:121

2012-2013 öğretim döneminde yükseköğretim kurumlarında ön lisans ve lisans düzeyinde Türkiye genelinde mezun sayısı 573434, okuyan sayısı 4676566, yeni kayıtlı sayısı 887104'tür. Karaman ilinde mezunların sayısı 1603'tür. Karaman ilinde yükseköğretim kurumlarında ön lisans ve lisans düzeyinde mezun olan öğrenci sayısı, Türkiye genelinde mezun olan öğrenci sayısının %0.3'üdür.

Tablo 11. Okullaşma Oranları, 2013-2014 Dönemi

			İlkokulda öğretmen başına öğrenci sayısı		İlkokul okullaşma oranı		Ortaokul net okullaşma oranı		Ortaöğretim (Lise) net okullaşma oranı	
			Sıra	(%)	Sıra	(%)	Sıra	(%)	Sıra	
TR	Türkiye	19	-	99.57	-	94.52	-	76.65	-	
TR522	Karaman	16	45	99.51	40	95.67	29	84.19	26	

Kaynak: TÜİK Seçilmiş Göstergelerle Karaman, 2013:119-121

Tablo 11'de okullaşma oranları gösterilmektedir. Ortaöğretim ve ortaokullarda net okullaşma oranlarının Türkiye ortalamasının üzerinde olduğu görülmektedir. İlkokulda öğretmen başına düşen öğrenci sayısı bakımından ise Karaman, Türkiye ortalamasının gerisindedir.

IV. BÖLÜM MESLEKİ ORTA ÖĞRETİMDE EĞİTİM GÖREN ÖĞRENCİLERİN BİLİŞİM TEKNOLOJİLERİ KULLANIMI BİLİNÇ DÜZEYLERİNİN ARAŞTIRILMASI

Çalışmanın bu bölümünde, yapılan araştırmanın önemi ve amacı, araştırmanın sınırlılıkları ve yöntemi üzerinde durulacaktır. Katılımcılara uygulanan anketten elde edilen sonuçlar ayrı başlıklar altında tablolar ve grafikler yardımıyla incelenecektir.

IV.1. Araştırmanın Önemi ve Amacı

Bilişim asrı olarak da isimlendirilen 21. asırda, gelecekte ancak çağın yakalamış, çağın gereksinimlerini yerine getirmiş toplumlar söz edebileceklerdir. 21. asırda neyi niçin yaptığını bilen, sorgulayan, araştırabilen, gelişime açık bir lise gençliği ülkenin dinamik gücü olacak, ekonomik büyümenin sağlam ayaklarından (temellerinden) biri haline gelecektir. Bu bakımdan bilişim teknolojileri bilinç düzeyi araştırması, Karaman ilinde bilişime verilen önemi ve bilişim teknolojilerini kullanma düzeyini görmek açısından büyük önem taşımaktadır. Böylece, bilişim teknolojilerine olan ilgi görülecek, bu ilginin hangi noktada olduğunun bilinmesinde ve gelmesi gereken noktaların belirlenmesinde bir yol gösterici olacaktır.

Bu çalışmada, mesleki ve teknik liselerde öğrenim gören öğrencilerin bilişim teknolojilerindeki gelişmelere karşı nasıl bir davranış gösterdiği incelenmiştir. Bu çalışma sonucunda elde edilen bilgiler sayesinde, Karaman ilinde mevcut karar alıcıların sorunu tanımlama ve gençlerin bilişim teknolojileri kullanımının bilinç düzeyinin geliştirilmesi için yeni stratejiler oluşturmada yardımcı olması için tasarlanmıştır.

Özellikle yaş grubu itibarıyla tam bilinçlenme ve karakter gelişiminin olduğu bu dönemin verimli geçmesi sadece bu bireyler için değil tüm toplumun katmanlarını

etkilemesi açısından önemlidir. Öğrencilerin bu çalışma neticesinde genel bir değerlendirmesi yapılmış ve bilişim teknolojilerini ne kadar efektif kullandıkları tespiti yapılmıştır. Geleceğin aydınları, sanatçıları, bilim adamları, siyasetçileri, teknik ve idari elemanları ve diğer kadroların bu kitlelerden çıkabileceği düşünüldüğünde, tüm eğitim ve idari kadrolarının gereken önem ve hassasiyeti göstermeleri tüm kaynakların etkin ve efektif kullanılması açısından sanırım tüm ülkemiz için oldukça önemlidir.

Bir ülke elindeki insan yani beşeri sermayesi ve fiziki sermayesini ne kadar etkin ve tam kullanırsa o oranda kalkınma sürecini hızlandıracaktır. Ülkemizin en önemli kaynaklarından birisi elindeki bu beşeri sermayedir. Bu sermayeye ne kadar iyi yatırım yapılırsa o kadar olumlu kazançlar sağlanabilecektir. Bir toplumu ayakta tutabilen ve yukarı doğru ivme kazandırabilen insan sermayemizin önemli ölçüde bilinçlendirilmesi gereken bir yaş ve meslek grubunun seçilmesi bu çalışmanın önemini ziyadesiyle artırmıştır.

Bu çalışma ile Karaman ilindeki mesleki orta öğretim okullarında okuyan 9, 10, 11 ve 12. sınıf öğrencilerinin bilişim teknolojilerine bakış açısı, kullanım ve bilinç düzeyinin tespiti yapılmıştır. Bilim teknolojilerinin ülke ekonomisindeki önemi kuşkusuz hepimizin bilgisi dahilindedir. İşte bu noktada, sadece bu teknolojiyi kullanmak ile kalmayacak bir neslin yetişmesinden ziyade bunu üretecek bir neslinde yetiştirilmesi oldukça önemlidir. Büyük bir katma değere sahip olan bu teknoloji ülke ekonomisinin milli gelirinin artmasında ciddi bir potansiyele sahiptir. Özellikle mesleki eğitimde okuyan ve yaş grubu itibarıyla geleceğimizin bekçisi bu gençler üzerinde yapılmış olan bu çalışma bulunduğu yörenin fotoğrafının çekilmesinde önem arz etmektedir.

IV.2. Araştırmanın Varsayımları ve Sınırlılıkları

1. Yapılan araştırma, 2013 – 2014 eğitim öğretim yılında Karaman ilinde mesleki ve teknik liselerde öğrenim gören öğrencilerle sınırlıdır.
2. Araştırmada, öğrencilerin “Bilişim Teknolojileri Kullanım Anketine” içtenlikle cevap verdikleri kabul edilmiştir.

IV.3. Araştırmanın Yöntemi

Araştırma tasarımı her şeyden önce, araştırılan sorunun belirlenmesi ve bu sorunun bulunduğu ana evrenin sınırlarının çizilmesiyle kurulabilir. Araştırma evreni araştırma probleminin etkisi altında bulunan ve bilgi sağlamak için gözlem yapılacak ana küttedir (Bal, 2001:110).

Yapılan bu araştırmanın kitlesini mesleki ve teknik lisede okuyan 9,10,11 ve 12. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmada evrenin tümüne ulaşmak zor ve maliyetli olacağından evrenden örneklem alınarak araştırma yapılmıştır.

Örneklem belli bir kitleden, belli kurallara göre seçilmiş ve seçildiği evreni temsil yeterliği kabul edilen küçük kümedir. Araştırmaların çoğu örneklem kümeler üzerinde yapılır ve alınan sonuçlar, ilgili evrenlerine genellenir (Karasar, 2004:110-111).

Basit Rastgele Örneklem (BRÖ), her bir örneklem birimine eşit seçilme olasılığı vererek, seçilen birim yerine konularak veya konulmadan, seçilen birimlerin, örneklem alındığı yöntemdir. Burada her bir örneklem birimine eşit seçilme olasılığı verilmesinin anlamı örneklem uzayından her bir örneklemin eşit olasılıkla seçilmesi anlamına gelir. Bunun için, BRÖ örneklem kuramının kurulmasında temel teşkil etmesi bakımından yeri ve önemi büyüktür (Çıngı, 1994:14-15).

Çalışmada, Karaman ili mesleki orta öğretimde okuyan öğrenci sayılarına bağlı olarak örneklem sayıları basit rastgele örnekleme (BRÖ) ile çekilmiştir. Bu yöntem, örneklem sürecindeki herhangi bir aşamada birey ve objelerin seçilme şansı eşit ise yeterli bir yöntem olarak kullanılabilir. Eğer evren oldukça geniş ya da örneklem sayısı görece olarak küçük ise, örneklem olasılıklarından başından sonuna kadarki farklılıklar dikkate alınmayabilir (Aziz, 1994:55).

Araştırma kapsamında “Bilişim Teknolojileri Kullanım Anketi”, 2013 - 2014 Eğitim Öğretim yılında Karaman ilinde mesleki orta öğretimde okuyan 93 erkek ve 100 kız öğrenci olmak üzere toplam 193 öğrenci ile gerçekleştirilmiştir. Anketler yüz yüze görüşme yöntemiyle yapılmış, böylece yanlış anlama ve hata olasılıklarını yerinde giderme amaçlanmıştır.

2013-2014 eğitim öğretim yılında Karaman ilindeki mesleki orta öğretim okullarında okuyan 9, 10, 11 ve 12. sınıf öğrencilerine bağlı olarak örneklem sayıları, 0.95 (%95) güven düzeyi (+-0.03) hoşgörü miktarına göre Basit Rastgele Örnekleme ile çekilmiştir. Bu çalışmada, araştırma yöntemi olarak alan (saha) araştırması yapılmıştır (Tablo 12). Alan araştırması, bir gruba doğrudan sorular sormak yoluyla; analiz edilebilecek, karşılaştırmalar yapabilecek ve yorumlar getirilebilecek veriler elde etmeyi amaçlamaktadır.

Tablo 12. Karaman İlindeki Mesleki Orta Öğretim Okullarında Okuyan 9, 10, 11 Ve 12. Sınıf Öğrenci Sayılarına Göre Seçilen Örneklem Sayıları

S.No	Okulun Adı	Okul Türü	Çekilen Örnek Sayıları	Ağırlık (Wt)	Toplam Öğrenci Sayısı
1	Karaman Güzel Sanatlar ve Spor Lisesi	Güzel Sanatlar ve Spor Lisesi	5	0,028	147
2	Karaman Anadolu Sağlık Meslek Lisesi	Anadolu Sağlık Meslek Lise	11	0,056	295
		Sağlık Meslek Lisesi	4	0,019	100
3	Karaman Otelcilik ve Turizm Meslek Lise	A. Otelcilik ve Turizm Mes. L.	7	0,035	182
4	Karaman Teknik ve Endüstri Meslek Lisesi	Anadolu Meslek Lisesi	4	0,020	105
		Endüstri Meslek Lisesi	24	0,125	656
		Teknik Lise	3	0,015	77
5	Merkez Ticaret Meslek Lisesi	Anadolu Ticaret Meslek Lisesi	5	0,024	127
		Ticaret Meslek Lisesi	9	0,045	238
6	Nefise Sultan Kız Teknik ve Meslek Lisesi	Kız Meslek Lisesi	28	0,146	770
7	Temizel-Ünlü Teknik ve Endüstri Meslek Lisesi	Anadolu Meslek Lisesi	6	0,029	151
		Anadolu Teknik Lisesi	9	0,045	236
		Endüstri Meslek Lisesi	2	0,009	47
8	Karaman Anadolu İmam Hatip Lisesi	Anadolu İmam Hatip Lisesi	20	0,103	540
		İmam Hatip Lisesi	34	0,176	926
9	Ayrancı Çok Programlı Lise	Meslek Lisesi (Kız. Tek. Md.)	3	0,018	94
10	Ermenek Mustafa Demirok Meslekî ve Teknik Eğitim Merkezi, Anadolu Teknik Lisesi	Anadolu Teknik Lisesi	2	0,010	54
			0	0,000	0
11	Fikriye ve Mehmet Çakır Anadolu Sağlık Meslek Lisesi	Anadolu Sağlık Meslek Lisesi	4	0,018	96
		Sağlık Meslek Lisesi	0	0,002	12
12	İmam Hatip Lisesi	İmam Hatip Lisesi	8	0,043	229
13	Kazımkarabekir Çok Programlı Lisesi	Meslek Lisesi	2	0,013	68
14	Yunus Emre Çok Programlı Lisesi	Meslek Lisesi	4	0,022	116
TOPLAM			193	1,000	5266

Araştırmanın uygulanacağı kitle, Karaman ilindeki mesleki orta öğretim okullarında okuyan 9, 10, 11 ve 12. sınıf öğrencilerini kapsamaktadır. Anketler yüz yüze görüşme yöntemiyle yapılmıştır. Bu şekilde, esas alınan kitleye, hazırlanacak soru kâğıdı uygulanmıştır. Bunun nedeni, yanlış anlama ve hata olasılıklarını yerinde gidermektir.

Anketler, bizzat elden anketör vasıtasıyla yapılmış ve toplanmıştır. Anketlerin veri girişi, MS Office Excel paket programı yardımıyla olmuştur. Verilerin düzenlenmesinde ve kontrol edilmesinde çeşitli iç tutarlılıklar ve çapraz kontroller yapılmıştır. Anketlerden elde edilen düzenlenmiş veriler, SPSS 17.0 paket programı yardımıyla analiz edilmiştir.

Anket sorularının analiz ve değerlendirmesinde, anketten toplanan verilerin özelliklerine göre istatistiksel metot ve yöntemler kullanılmıştır. Bu analizlerden bazılarını şu şekilde sıralayabiliriz: 1. Sosyo-ekonomik Özelliklerin dağılımı 2. Çapraz tablolar 3. Grafikler, şekiller vb. gösterimler 4. Frekans, yüzdelik, ortalamaların dağılımları vb. gibidir.

IV.4. Araştırmanın Bulguları

Çalışmada kullanılan “ Bilişim Teknolojileri Kullanım Anketi” dört bölümden ve 36 sorudan oluşmaktadır. Anketin birinci bölümünde katılımcı bilgileri, ikinci bölümde cep telefonu hakkında sorular, üçüncü bölümde bilgisayar hakkında sorular ve son bölümde de internet hakkında sorular yer almaktadır.

Çalışmanın bu kısmında katılımcılara uygulanan anketin bölümleri ayrı başlıklar ve alt başlıklar şeklinde incelenmiştir.

IV.4.1. Demografik Bulgular

Çalışmanın bu bölümünde 6 maddeden oluşan katılımcı bilgilerine yer verilmiştir. Ankete katılan öğrencilerin, profil değişkenleri olan sınıf, cinsiyet, alanı, doğum tarihi, ailenin gelir durumu ve aile birey sayısına göre dağılımlar, ilgili tablo ve grafiklerde incelenmiştir.

IV.4.1.1. Katılımcıların Yaş Durumları

Tablo 13. Öğrencilerin Yaşlara Göre Dağılımı

Yaş	Sıklık	Yüzde (%)	Kümülatif Yüzde (%)
14	5	2.6	2.6
15	29	15.0	17.6
16	56	29.0	46.6
17	52	26.9	73.6
18	39	20.2	93.8
19	11	5.7	99.5
20	1	0.5	100.0
Toplam	193	100.0	

Ankete katılan öğrencilerin yaşlarının 14 ile 20 arasında değiştiği görülmüştür. Öğrencilerin %2.6'sı 14 yaş grubunda yer alırken, %15'inin 15 yaşında olduğu görülmektedir. 16 yaşındaki öğrencilerin oranı %29 ile en büyük yüzdeye sahiptir. 17 yaşındaki öğrenciler %26.9 ile ikinci sırada yer almaktadır. 18 yaşındaki öğrenciler %20.2, 19 yaşındaki öğrenciler %5.7'dir. 20 yaşındaki öğrencilerin oranı ise %0.5 ile en az yüzdeye sahiptir.

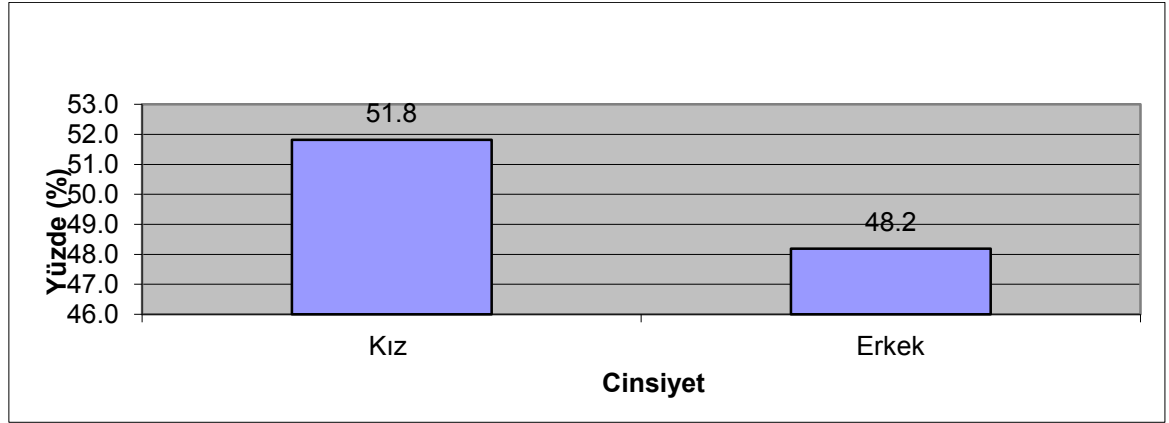
IV.4.1.2. Katılımcıların Cinsiyet Durumları

Yapılan çalışmaya katılan öğrencilerin cinsiyete göre dağılımı tablo ve grafik olarak aşağıda verilmiştir.

Tablo 14. Öğrencilerin Cinsiyete Göre Dağılımı

Cinsiyet	Sıklık	Yüzde (%)	Kümülatif Yüzde (%)
Kız	100	51,8	51,8
Erkek	93	48,2	100,0
Toplam	193	100,0	

Ankete katılan tüm katılımcılar içinde kızların oranı %51.8 iken erkeklerin oranı %48.2 olarak tespit edilmiştir.

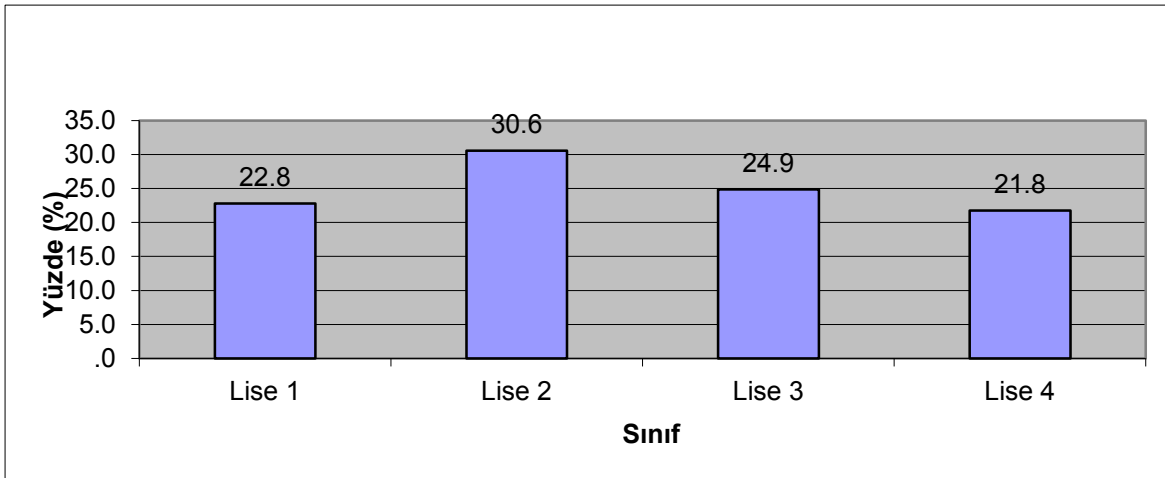
Grafik 3. Ankete Katılan Öğrencilerin Cinsiyetine İlişkin Bilgiler

IV.4.1.3. Katılımcıların Sınıf Bilgileri

Ankete katılan öğrencilerin sınıf düzeyleri aşağıdaki gibidir.

Tablo 15. Öğrencilerin Sınıflara Göre Dağılımı

Sınıf Bilgileri	Sıklık	Yüzde (%)	Kümülatif Yüzde (%)
Lise 1	44	22.8	22.8
Lise 2	59	30.6	53.4
Lise 3	48	24.9	78.2
Lise 4	42	21.8	100.0
Toplam	193	100.0	

Grafik 4. Öğrencilerin Sınıflara Göre Dağılımı

Ankete katılan öğrencilerin dağılımı, 1. Sınıf, 2. Sınıf, 3. Sınıf ve 4. Sınıf şeklinde olmuştur. Bu öğrencilerin %22.8'i 1.sınıf, %30.6'i 2.sınıf, %24.9'u 3.sınıf, %21.8'i 4. sınıf da eğitim görmektedir.

IV.4.1.4. Katılımcıların Okudukları Alana İlişkin Bilgiler

Ankete katılan öğrencilerin hangi alanlarda eğitim aldığına ilişkin dağılım şöyledir: Lise 1 (9.Sınıf) %4.7 bilişim teknolojileri alanında %13.0 çocuk gelişimi ve eğitimi alanı, makine teknolojileri alanı ve hemşirelik alanlarında %4.7 grafik ve fotoğraf alanında %2.1 yiyecek içecek hizmetleri alanı ile muhasebe ve finansman alanlarında %6.7 motorlu araçlar teknolojileri alanı %2.1 elektrik – elektronik teknolojileri alanı ile acil tıp teknisyenliğinin de %4.1 gıda tek. alanı %3.1 konaklama ve seyahat hizmetleri alanı ile müzik alanında %1.6 i.h.1 %36.1 iken tıbbi sekreterlik hizmetleri ile giyim üretim teknolojileri alanında %1.0 spor alanı, hasta ve yaşlı bakımı, görsel sanatlar, el sanatları teknolojileri alanları ile hasta ve yaşlı bakım hizmetleri alanında %0.5'dir.

Ankete katılan öğrencilerin hangi alanda eğitim aldığına ilişkin en yüksek oran %31.6 ile imam hatip lisesidir.

Tablo 16. Öğrencilerin Alan Seçimi

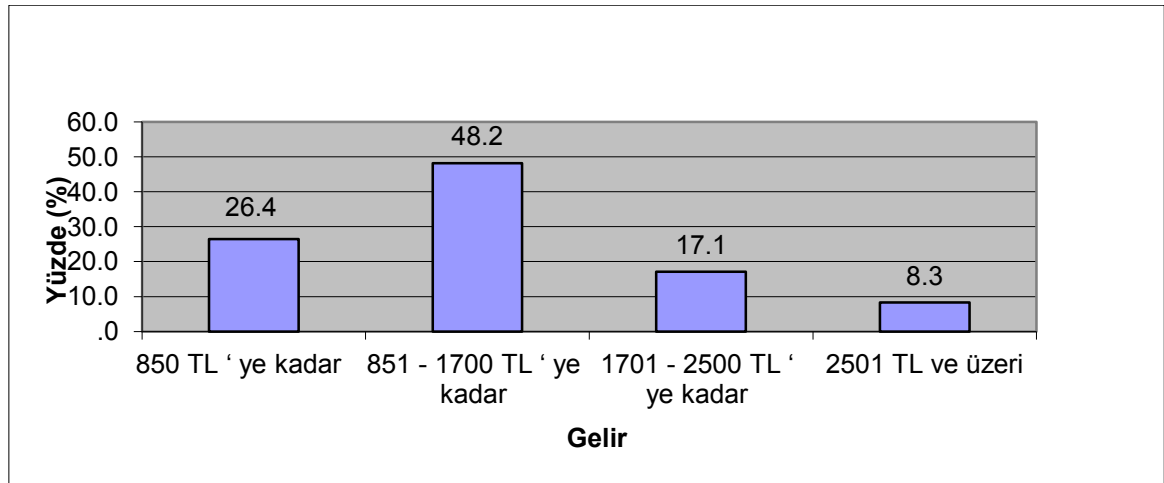
Alanlar	Sıklık	Yüzde (%)	Kümülatif Yüzde (%)
Alanı Yok	9	4.7	4.7
Bilişim Teknolojileri Alanı	25	13.0	17.6
Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Alanı	9	4.7	22.3
Grafik ve Fotoğraf Alanı	4	2.1	24.4
Yiyecek İçecek Hizmetleri Alanı	13	6.7	31.1
Giyim Üretim Teknolojileri Alanı	2	1.0	32.1
El Sanatları Teknolojileri Alanı	1	0.5	32.6
Muhasebe ve Finansman	13	6.7	39.4
Makine Tekno. Alanı	9	4.7	44.0
Elektrik – Elektronik Tek. Alanı	8	4.1	48.2
Motorlu Araçlar Tek. Alanı	4	2.1	50.3
Mobilya ve İç Dek. Tek. Alanı	1	0.5	50.8
Gıda Tek. Alanı	6	3.1	53.9
Konaklama ve Seyahat Hiz. Alanı	3	1.6	55.4
Hemşirelik	9	4.7	60.1
Tıbbi Sekreterlik	2	1.0	61.1
Acil Tıp Teknisyenliği	8	4.1	65.3
I.H.L	61	31.6	96.9
Müzik	3	1.6	98.4
Görsel Sanatlar	1	0.5	99.0
Spor	1	0.5	99.5
Hasta ve Yaşlı Bakım Hizmetleri	1	0.5	100.0
Toplam	193	100.0	

IV.4.1.5. Katılımcıların Ailelerinin Toplam Aylık Gelirine İlişkin Bilgiler

Tablo 17. Öğrencilerin Ailelerinin Gelir Durumu

Gelir Miktarı	Sıklık	Yüzde (%)	Kümülatif Yüzde (%)
850 TL ' ye kadar	51	26.4	26.4
851 - 1700 TL ' ye kadar	93	48.2	74.6
1701 - 2500 TL ' ye kadar	33	17.1	91.7
2501 TL ve üzeri	16	8.3	100.0
Toplam	193	100.0	

Grafik 5. Öğrenci Ailelerinin Gelir Dağılımı

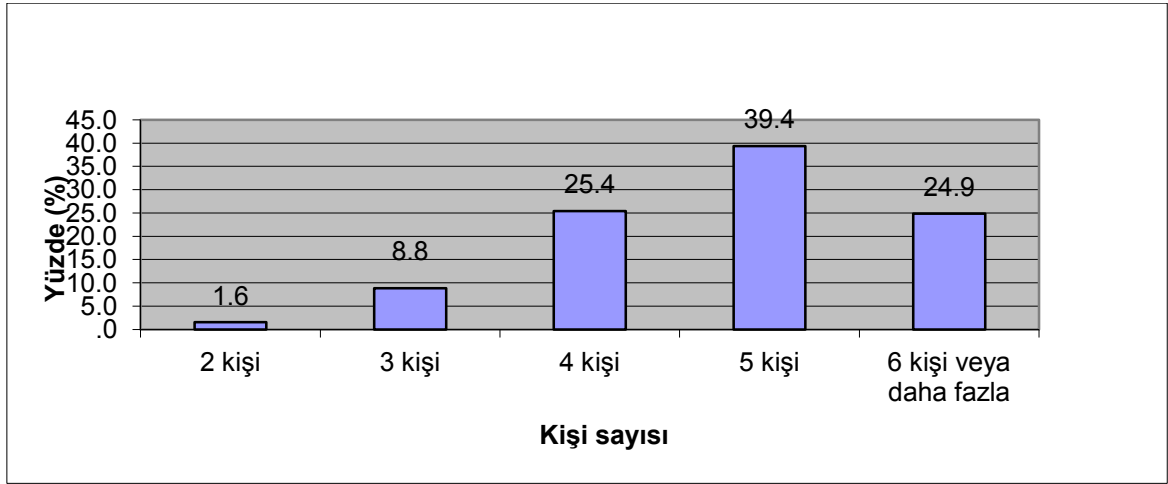
Ankete katılan öğrencilerin ailelerinin gelirleri aşağıdaki gibi gruplandırılmıştır. En yüksek gelire (2501 TL ve üzeri) sahip olan ailelerin oranı %8.3 iken, en düşük gelir gelire (0-850 TL aralığında) sahip olan ailelerin oranı ise %26'dır. 851 -1700 TL arası gelire sahip olan ailelerin oranı %48.2 iken, 1701-2500 TL arası gelire sahip olan ailelerin oranı ise %17.3'dür. En yüksek çıkan oran 851-1700 TL arası olarak görülmektedir.

IV.4.1.6. Katılımcıların Ailelerindeki Birey Sayısına İlişkin Bilgiler

Tablo 18. Öğrencilerin Ailelerindeki Birey Sayısı

Birey Sayısı	Sıklık	Yüzde (%)	Kümülatif Yüzde (%)
2 kişi	3	1.6	1.6
3 kişi	17	8.8	10.4
4 kişi	49	25.4	35.8
5 kişi	76	39.4	75.1
6 kişi veya daha fazla	48	24.9	100.0
Toplam	193	100.0	

Grafik 6. Öğrenci Ailelerindeki Birey Sayısı

Ankete katılan öğrencilerin, ailelerindeki birey sayılarına göre dağılımı aşağıdaki gibidir. 2 kişi olanların oranı %1.6 ile en az yüzdeye sahiptir. 3 kişilik bir aileye sahip olanların oranı %8.8 olarak görülmektedir. Katılımcılardan 4 kişilik bir aileye sahip olanlar %25.4 iken 5 kişilik bir aileye sahip olanların oranı ise %39,4 ile en büyük yüzdeye sahiptir. Öğrencilerden 6 veya daha fazla bireye sahip olanların oranı %24'tür.

IV.4.2. Cep Telefonu Kullanımına İlişkin Bulgular

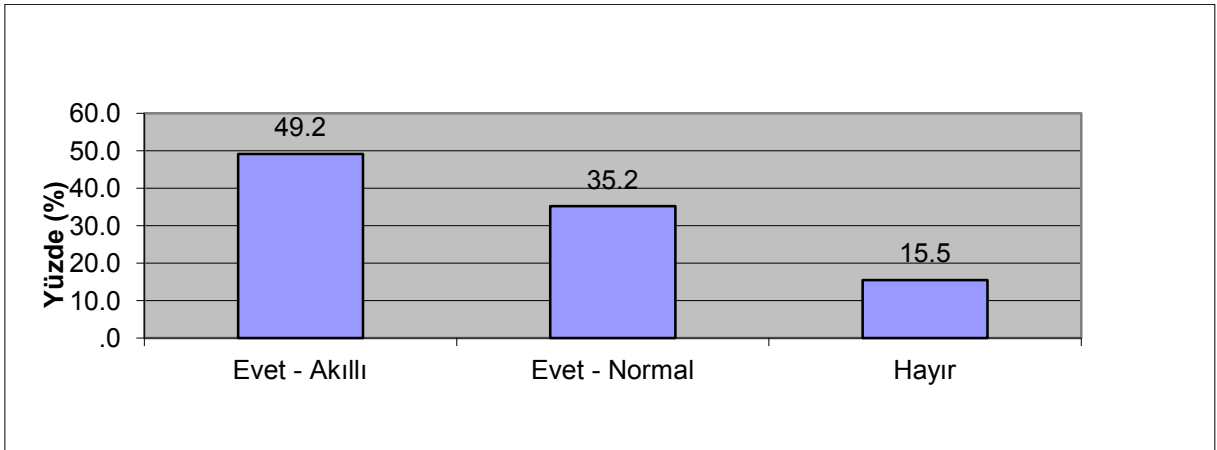
Bu bölümde cep telefonu bilgileri 8 başlık altında incelenmiştir. Bu başlıklar cep telefonu sahipliği, cep telefonunun hangi özelliklerinin kullanıldığı, mobil internet hizmetleri, hangi uygulamalarının cep telefonuna indirildiği, günlük arama ve kısa mesaj gönderme sayıları, aylık harcama tutarı ile ürün seçiminde neyin önemsendiği gibi sorulardan oluşmaktadır.

IV.4.2.1. Katılımcıların Cep Telefonu Sahipliği

Tablo 19. Öğrencilerin Cep Telefonu Sahiplik Durumu

Cep Telefonu	Sıklık	Yüzde (%)	Kümülatif Yüzde (%)
Evet - Akıllı	95	49.2	49.2
Evet - Normal	68	35.2	84.4
Hayır	30	15.6	100.0
Toplam	193	100.0	

Grafik 7. Öğrencilerin Cep Telefonu Sahiplik Durumu

Ankete katılan öğrencilerin %15.6'sında cep telefonu olmadığı buna karşılık %84.4'ünde cep telefonu olduğu görülmektedir. Akıllı telefon sahibi olanların oranı %49.2 iken normal telefon sahibi olanlarda bu oran %35.2'dir.

Tablo 20. Cep Telefonu Sahipliğinin Cinsiyete Göre İncelenmesi

Akıllı Telefon Kullanma Durumu	Kız	%58
	Erkek	%37
Normal Telefon Kullanma Durumu	Kız	%34
	Erkek	%34
Cep Telefonu Bulunmayanlar	Kız	%9
	Erkek	%21

Ankete katılan öğrencilerin cep telefonu sahipliği cinsiyete göre incelendiğinde, akıllı telefonu bulan kızların oranının %58 erkeklerin oranının %37 çıktığı görülmektedir. Cep telefonu olmayan öğrenciler içinde kız ve erkeklerin oranına bakıldığında, cep telefonu bulunmayan erkek öğrencilerin oranı %21 iken bu oranın kızlarda sadece %9 olduğu görülmektedir.

IV.4.2.2. Katılımcıların Cep Telefonunda Kullandıkları Özellikler

Öğrencilere cep telefonlarının hangi özelliklerini kullandıkları soruldu ve aşağıdaki sonuçlar elde edildi.

Tablo 21. Cep Telefonunun Özelliklerini Kullanma Durumu

Özellikler	Sıklık	Yüzde (%)	Kümülatif Yüzde (%)
Bluetooth	147	8.9	8.9
Dokunmatik ekran	112	6.8	15.7
E-posta alma/gönderme	64	3.9	19.5
Görüntülü arama / 3G	24	1.5	21.0
GPRS/EDGE	46	2.8	23.8
İnternet /wap	131	7.9	31.7

Fotoğraf çekme	150	9.1	40.8
MMS	59	3.6	44.3
MP3	134	8.1	52.5
Oyun	135	8.2	60.6
Radyo	104	6.3	66.9
Ses kayıt	106	6.4	73.3
SMS (kısa mesaj)	138	8.3	81.7
Video indirme/izleme	99	6.0	87.7
Video kamera	137	8.3	95.9
Diğer	67	4.1	100.0
Toplam	1653	100.0	

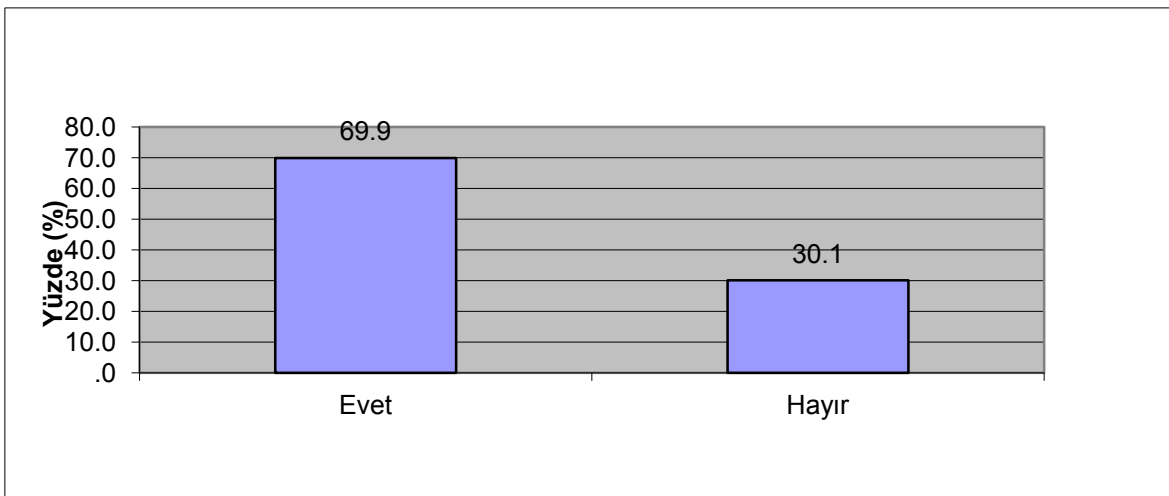
Ankete katılan öğrencilerin cep telefonlarında en çok kullandıkları özellik %9.1 ile fotoğraf çekme, en düşük yüzdeye sahip özellik ise %1.5 ile görüntülü arama / 3G'dir. Fotoğraf çekme özelliğini %8.9 ile bluetooth, %8.3 ile video kamera ve sms (kısa mesaj) takip etmektedir. Öğrenciler cep telefonlarını %8.2 oranında oyun, %8.1 oranında mp3 dinlemek için kullanmaktadır. İnternet/wap özelliği %7.9 oranında tercih edilmekte iken, dokunmatik ekran %6.8 ses kayıt etme %6.4 radyo dinleme %6.3 oranında tercih edilmektedir. Ankete katılanların cep telefonundan video indirme/izleme oranı %6.0, e-posta alma/gönderme oranı %3.9 mms (resimli mesaj) %3.6 GPRS/EDGE özelliği %2.8 oranında tercih edilmektedir.

IV.4.2.3. Katılımcıların Mobil İnternet Hizmetleri Kullanımı

Öğrencilerin mobil internet hizmeti kullanım durumu sonuçları aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Tablo 22. Öğrencilerin Mobil İnternet Hizmetlerini Kullanma Durumu

Kullanma Durumu	Sıklık	Yüzde (%)	Kümülatif Yüzde (%)
Evet	135	69.9	69.9
Hayır	58	30.1	100.0
Toplam	193	100.0	

Grafik 8. Öğrencilerin Mobil İnternet Hizmetleri Kullanma Durumu

Cep telefonu olan öğrencilerin %69.9'u mobil internet hizmetlerini kullanırken, %30.1'i kullanmamaktadır.

Tablo 23. Mobil İnternet Kullanımının Cinsiyete Göre İncelenmesi

Mobil İnternet Kullanma	Kız	%76
	Erkek	%59

Mobil internet kullandığını söyleyen öğrencilerin içinde kız ve erkek oranlarına bakıldığında, %76 oranında kız öğrencilerin mobil internet kullandığı, %59 oranında da erkek öğrencilerin mobil internet kullandığı görülmektedir.

IV.4.2.4. Katılımcılar Tarafından Cep Telefonuna İndirilen Uygulamalar

Tablo 24. Cep Telefonuna İndirilen Uygulamalar

Uygulamalar	Sıklık	Yüzde (%)	Kümülatif Yüzde (%)
Müzik/MP3	107	19.3	19.3
Oyun	92	16.6	35.9
Resim	78	14.1	49.9
Sosyal ağ uygulamaları (facebook, twitter, instagram, foursquare vs.)	91	16.4	66.3
Video	59	10.6	76.9
Zil sesleri	49	8.8	85.8
Diğer uygulamalar	51	9.2	95.0
Hiçbiri	28	5.0	100.0
Toplam	555	100.0	

Cep telefonu bulunan öğrencilerin, son 12 ayda cep telefonunuza hangi uygulamaları indirdiniz sorusuna %19.3 ile Müzik/MP3 cevabını vermişlerdir. Oyun indirenlerin oranı %16.6 iken Sosyal ağ uygulamalarını (facebook, twitter, instagram, foursquare vs.) indirenlerin oranı %16.4 çıkmaktadır. Resim indirenlerin oranı %14.1 Video indirenlerin oranı 10.6'dır. Zil sesi indirenler %8.8 hiç indirmedim diyenlerin oranı %5'te kalmaktadır. Bunların dışında uygulama indirenlerin oranı %9.2 çıkmıştır.

IV.4.2.5. Katılımcılar Tarafından Günlük Yapılan Arama Sayısı

Ankete katılan öğrencilere günde ne kadar arama yaptıkları sorusu yöneltilmiş ve aşağıdaki sonuçlar elde edilmiştir.

Tablo 25. Yapılan Arama Sayısı

Arama Sayısı	Sıklık	Yüzde (%)	Kümülatif Yüzde (%)
1 kez	30	15.5	15.5
2-5 kez	88	45.6	61.1
6-10 kez	26	13.5	74.6
11-20 kez	18	9.3	83.9
21'den fazla	9	4.7	88.6
Hiç yapmam	22	11.4	100.0
Toplam	193	100.0	

Katılımcılardan %11.4'ü hiç arama yapmazken, 1 kez arayanların oranı %15.5 olarak görülmektedir. %45.6'lık bir oranı da 2-5 kez arama yaparım diyenler oluşturmaktadır. Günde 6-10 kez arama yaparım diyenler %13.5 iken %9.3'lük bir grup da 11-20 arasında arama yaparım demektedir. Günde 21'den fazla arama yaparım diyenler %4.7 ile düşük oranda görülmektedir.

IV.4.2.6. Katılımcılar Tarafından Günlük Gönderilen Kısa Mesaj Sayısı

Tablo 26. Gönderilen Kısa Mesaj Sayısı

Mesaj Sayısı	Sıklık	Yüzde (%)	Kümülatif Yüzde (%)
1-10 adet	41	21.2	21.2
11-20 adet	19	9.8	31.1
21-40 adet	25	13.0	44.0
41-60 adet	16	8.3	52.3
60'dan fazla	51	26.4	78.8
Hiç göndermem	41	21.2	100.0
Toplam	193	100.0	

Öğrencilerin günde kaç mesaj gönderdiğine bakacak olursak, 60'dan fazla mesaj gönderirim diyenlerin oranı %26.4 çıkmaktadır. 1-10 arası mesaj gönderirim

diyenler %21.2, 21-40 arası mesaj gönderenler %13.0 çıkmıştır. 41-60 arası mesaj yazanlar %8.3 hiç göndermeyenler ise %21.2 çıkmıştır.

IV.4.2.7. Katılımcılar Tarafından Yapılan Aylık Harcama

Öğrencilerin aylık ortalama yaptıkları cep telefonu harcamaları aşağıdaki şekilde görülmektedir.

Tablo 27. Aylık Ortalama Cep Telefonu Faturası Tutarı

Yapılan Harcama	Sıklık	Yüzde (%)	Kümülatif Yüzde (%)
9-13 TL	68	35.2	35.2
14-19 TL	57	29.5	64.8
20 -34 TL	50	25.9	90.7
35 -54 TL	9	4.7	95.3
55 - 85 TL	9	4.7	100.0
Toplam	193	100.0	

Cep telefonu bulunan öğrencilerin %35.2 gibi büyük bir çoğunluğu aylık ortalama cep telefonu için 9-13 TL harcama yaptıklarını söylemektedir. %29.5 gibi yine büyük bir çoğunluk aylık 14-19 TL arası harcamalarının olduğunu söylemişlerdir. 20-34 TL arası harcaması olanların oranı %25.9 iken 35-85 TL arası harcama yapanlar ise %9.4'tür.

IV.4.2.8. Katılımcıların Teknolojik Ürün Seçimi

Günümüzde teknolojik ürün seçimi yapılırken herkesin kendisine göre belirlediği ve önemseydiği bazı kriterler bulunmaktadır. Ankete katılan öğrenciler için öne çıkan kriterler aşağıda incelenmiştir.

Tablo 28. Teknolojik Ürün Seçiminde Öne Çıkan Kriterler

Kriterler	Sıklık	Yüzde (%)	Kümülatif Yüzde (%)
Reklam	19	3.3	3.3
Firmanın tanınırlığı	46	8.0	11.3
Fiyat	91	15.9	27.2
Tavsiye	45	7.8	35.0
Kişisel tecrübe	40	7.0	42.0
Teknoloji	79	13.8	55.7
Markaya güven	103	17.9	73.7
Boyut	46	8.0	81.7
Tasarım	81	14.1	95.8
Diğer	24	4.2	100.0
Toplam	574	100.0	

Öğrenciler ürün seçiminde %17.9'luk bir oran ile en çok markaya güvenmektedir, öğrencilerin verdikleri cevaplar içinde en düşük yüzdeye sahip olan reklam %3.3'lük oranı ile yapılan reklamlara hiç güvenmediklerini göstermektedir. Ürünün fiyatı %15.9 tasarımı %14.1 bir oranda tercihleri etkilemektedir. Teknoloji %13.8 oranında tercihleri etkilerken, ürünün boyutu ve firmanın tanınırlığı %8.0 oranında bir etki göstermektedir. Tavsiye üzerine ürün tercih edenlerin oranı %7.8 kişisel tecrübelerine güvenenlerin oranı 7.0'dır.

IV.4.3. Bilgisayar Kullanımına İlişkin Bulgular

Bu bölümde bilgisayar hakkındaki bilgiler 7 başlık altında incelenmiştir. Bu başlıklar; evde bilgisayar sahipliği, kullanılan bilgisayarın tipi, bilgisayarı evde en çok kimin kullandığı, bilgisayarın hangi amaçlar için kullanıldığı, kullanılan paket program

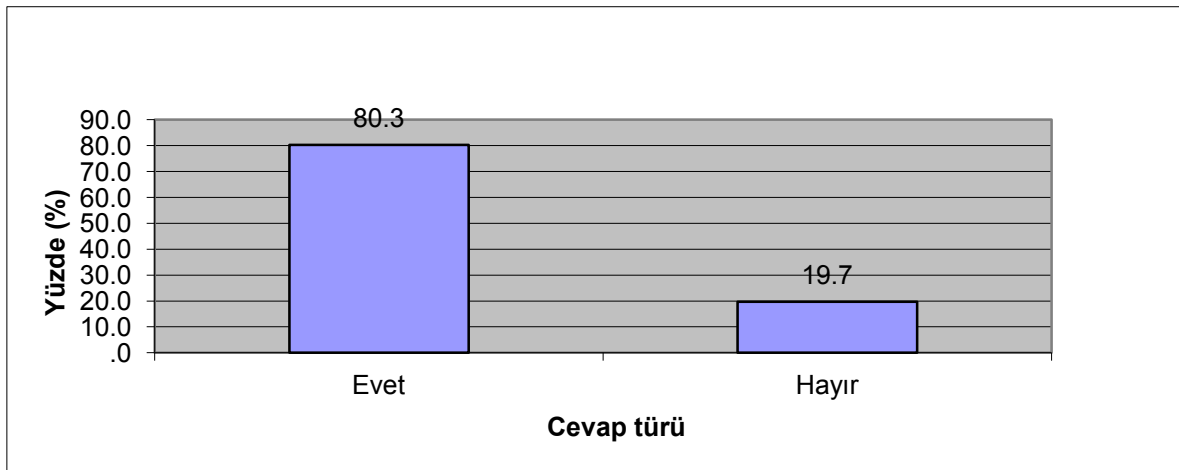
uygulamaları, günlük bilgisayar kullanım süresi ve günde kaç saat oyun oynandığı gibi sorulardan oluşmaktadır.

IV.4.3.1. Katılımcıların Evlerindeki Bilgisayar Varlığı

Tablo 29. Öğrencilerin Evindeki Bilgisayar Varlığı

	Sıklık	Yüzde (%)	Kümülatif Yüzde (%)
Evet	155	80.3	80.3
Hayır	38	19.7	100.0
Toplam	193	100.0	

Grafik 9. Öğrencilerin Evindeki Bilgisayar Varlığı

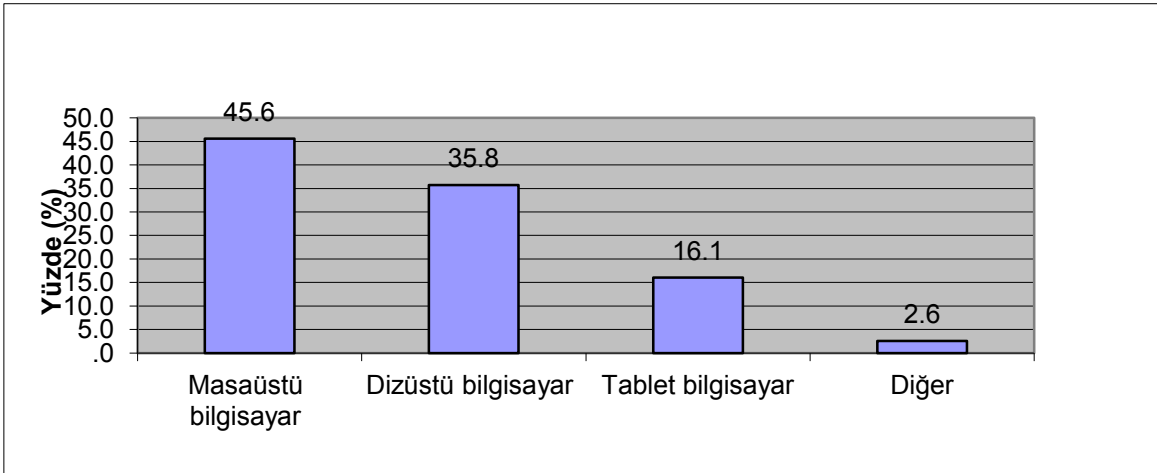
Evinizde bilgisayar var mı? sorusuna öğrencilerin %80.3'ü evet cevabını verirken, %19.7'si hayır cevabını vermiştir.

IV.4.3.2. Katılımcılar Tarafından Kullanılan Bilgisayarın Tipi

Evinde bilgisayar olan öğrencilerin sahip oldukları bilgisayarın tipine ait bilgiler aşağıda verilmiştir.

Tablo 30. Öğrencilere Ait Bilgisayarların Tipi

Bilgisayar Çeşidi	Sıklık	Yüzde (%)	Kümülatif Yüzde (%)
Masaüstü bilgisayar	88	45.6	45.6
Dizüstü bilgisayar	69	35.8	81.3
Tablet bilgisayar	31	16.1	97.4
Diğer	5	2.6	100.0
Toplam	193	100.0	

Grafik 10. Öğrencilere Ait Bilgisayarların Tipi

Öğrencilere sorulan “Hangi tip bilgisayar kullanıyorsunuz?” sorusuna, %45.6’lık oranla masaüstü bilgisayar seçeneği çıkmıştır. Dizüstü bilgisayar kullananların oranı %35.8 iken, tablet kullananların oranı ise %16.1 olarak görülmektedir.

IV.4.3.3. Katılımcıların Evlerindeki Bilgisayarı Kimin Kullandığına İlişkin Durum

Ankete katılan öğrenciler, evlerindeki bilgisayarı en çok kimin kullandığı sorusuna şu şekilde cevap vermişlerdir.

Tablo 31. Öğrencilerin Evindeki Bilgisayarı En Çok Kimin Kullandığına İlişkin Durum

Kullanan Kişi	Sıklık	Yüzde (%)	Kümülatif Yüzde (%)
Kendim	88	45.6	45.6
Kardeşim	65	33.7	79.3
Annem	5	2.6	81.9
Babam	20	10.4	92.2
Diğer	15	7.8	100.0
Toplam	193	100.0	

Öğrenciler evlerindeki bilgisayarı, %45.6 ile en çok kendilerinin kullandığını işaretlemişlerdir. %33.7 oranında kardeşlerinin, %10.4 oranında babalarının, %2.6 oranında annelerinin kullandığını işaretlerken, %7.8 oranında diğer seçeneği işaretlenmiştir.

IV.4.3.4. Katılımcıların Bilgisayar Kullanım Amaçları

Tablo 32. Evdeki bilgisayarın hangi amaçlar için kullanıldığına ilişkin durum

Kullanım Yerleri	Sıklık	Yüzde (%)	Kümülatif Yüzde (%)
Eğitim	109	25.4	25.4
Televizyon izlemek	42	9.8	35.2
Hobi (çizim, müzik, oyun, vs.)	79	18.4	53.6
E-mail	18	4.2	57.8
Sosyal paylaşım siteleri (facebook, twitter, instagram, foursquare vs.)	95	22.1	80.0
Blog yazmak	12	2.8	82.8
Haber servisleri	49	11.4	94.2
Diğer	25	5.8	100.0
Toplam	429	100.0	

Öğrenciler, bilgisayarınızı hangi amaçlar için kullanıyorsunuz? sorusuna %25.4 ile en fazla eğitim cevabı verilmiştir. Sosyal paylaşım siteleri (facebook, twitter,

instagram, foursquare vs.) %22.1 ile ikinci sırada yer almaktadır. Hobi (çizim, müzik, oyun, vs.) amaçlı kullananların oranı %18.4, haber servisleri için kullananlar %11.4, televizyon izleyenler %9.8 olarak görülmektedir. E-mail işlemleri için tercih edenler %4.2, diğer diyenler %5.8 çıkmıştır.

IV.4.3.5. Katılımcılar Tarafından Kullanılan Paket Program Uygulamaları

Tablo 33. Kullanılabilen Paket Program Uygulamaları

Uygulamalar	Sıklık	Yüzde (%)	Kümülatif Yüzde (%)
Word	126	35.7	35.7
Excel	77	21.8	57.5
Powerpoint	99	28.0	85.6
Publisher	20	5.7	91.2
Access	31	8.8	100.0
Toplam	353	100.0	

Ankette sorulan, Microsoft Office paket program uygulamalarından hangilerini kullanabiliyor musunuz? sorusuna öğrenciler; %5.7 oran ile en az Publisher uygulamasını, %8.8 oranı ile de ikinci olarak en az Access uygulamasını kullanabildiklerini işaretlemişlerdir. Öğrenciler arasında kullanım olarak %35.7 ile en fazla Word tercih edilmektedir. Sunu hazırlama programı Powerpoint %28.0, tablolar ve hesaplama işlemleri için kullanılan Excel %21.8 oranında görülmektedir.

IV.4.3.6. Katılımcıların Bilgisayar Kullanım Süresi

Tablo 34. Öğrencilerin Bilgisayar Kullanım süresi

Süre	Sıklık	Yüzde (%)	Kümülatif Yüzde (%)
30 dakika kadar	41	21.2	21.2
1 saat	59	30.6	51.8
2 saat	42	21.8	73.6
3 saat ve üzeri	33	17.1	90.7
Hiç kullanmıyorum	18	9.3	100.0
Toplam	193	100.0	

Öğrenciler arasında günde 1 saat bilgisayar kullanırım diyenlerin oranı %30.6 iken hiç kullanmayanların oranı %9.3 olarak çıkmıştır. Günlük 30 dakika bilgisayar kullananlar %21.2, günde 2 saat kullananlar %21.8, 3 saat ve üzeri kullananların ise %17.1 oranında çıkmıştır.

IV.4.3.7. Katılımcıların Oyun Oynama Süresi

Ankete katılan öğrencilere günde kaç saat bilgisayar oyunu oynadıkları sorulmuş ve aşağıdaki sonuçlar alınmıştır.

Tablo 35. Öğrencilerin Bilgisayar Oyunlarını Oynama Süresi

Süre	Sıklık	Yüzde (%)	Kümülatif Yüzde (%)
30 dakika kadar	46	23.8	23.8
1 saat	37	19.2	43.0
2 saat	11	5.7	48.7
3 saat ve üzeri	19	9.8	58.5
Hiç oynamıyorum	80	41.5	100.0
Toplam	193	100.0	

Ankete katılan öğrencilerin %41.5'nin hiç oyun oynamadığı görülmektedir. 3 saat ve üzeri oyun oynayanların oranı %9.8 çıkmıştır. 30 dakika kadar oyun oynayanlar %23.8, oyun oynamak için 1 saatini ayıranlar %19.2 ve 2 saat oyun oynayanlar %5.7 olarak işaretlenmiştir.

IV.4.4. İnternet Kullanımına İlişkin Bulgular

Bu bölümde öğrencilerin internet kullanma düzeyleri ölçülmeye çalışılmıştır. Elde edilen sonuçlar aşağıdaki tablolarda verilmiştir.

IV.4.4.1. Katılımcıların İnternete Bağlanma Ortamları

Tablo 36. Öğrencilerin İnternet Kullandıkları Ortamlar

Ortam	Sıklık	Yüzde (%)	Kümülatif Yüzde (%)
Ev	140	50.0	50.0
İnternet Kafe	46	16.4	66.4
Okul	65	23.2	89.6
Diğer	29	10.4	100.0
Toplam	280	100.0	

Hangi ortamlarda internete bağlanıyorsunuz? Sorusuna öğrenciler %50 oranında ev cevabını vermiştir. Okulda internete bağlananların oranı %23.2, internet kafeleri tercih edenlerin oranı %16.4 olarak görülmektedir. Diğer seçeneğini işaretleyenlerin oranı ise %10.4 olarak çıkmıştır.

Tablo 37. İnternete Bağlanılan Ortamların Cinsiyete Göre İncelenmesi

Ev	Kız	% 69
	Erkek	% 76.3
İnternet Kafe	Kız	% 37
	Erkek	% 9
Okul	Kız	% 31
	Erkek	% 36.6
Diğer	Kız	% 20
	Erkek	% 9.7

İnternete bağlanırken farklı ortamlar seçen öğrencilerden % 69 oranında kız öğrenci evi tercih ederken %76.3 oranında erkek öğrencinin evi tercih etmesi dikkat çekmektedir. Dikkat çeken bir diğer durum kız öğrencilerin internete bağlanma ortamı olarak %37 oranında internet kafeleri tercih etmeleridir. Okulda internete bağlanan kız öğrencilerin oranı %31 iken, erkek öğrencilerin oranı %36.6'dır.

IV.4.4.2. Katılımcıların İnternete Bağlanma Araçları

Tablo 38. Öğrencilerin İnternete Bağlandıkları Araçlar

Bağlanılan Araçlar	Sıklık	Yüzde (%)	Kümülatif Yüzde (%)
Masaüstü bilgisayar	99	26.8	26.8
Dizüstü bilgisayar	80	21.6	48.4
Cep telefonu	116	31.4	79.7
Smart tv	8	2.2	81.9
Tablet	44	11.9	93.8
Akıllı tahta	23	6.2	100.0
Toplam	370	100.0	

Öğrenciler internete bağlanmak için %31.4 oranında cep telefonunu tercih etmektedir. %26.8 ile bunu masaüstü bilgisayar takip etmektedir. Öğrenciler %21.6 oranında dizüstü bilgisayar kullanırken tableten internete bağlananların oranı %11.9 olarak görülmektedir. Akıllı tahtalardan internete bağlananların oranı %6.2 iken smart tv'yi kullananlar %2.2 de kalmaktadır. Öğrencilerin büyük bir oranda cep telefonunu tercih etmeleri dikkat çekmektedir.

IV.4.4.3. Katılımcıların İnternet Bağlantı Türleri

Tablo 39. Öğrencilerin İnternet Bağlantı Türleri

Bağlantı Türleri	Sıklık	Yüzde (%)	Kümülatif Yüzde (%)
ADSL	96	43.6	43.6
Fiber internet	17	7.7	51.4
GPRS	13	5.9	57.3
Kablo net	18	8.2	65.5
3G(mobil modem)	43	19.5	85.0
Uydu bağlantısı	6	2.7	87.7
Diğer	27	12.3	100.0
Toplam	220	100.0	

Öğrencilerin internet bağlantı türüne verdikleri cevaplar şu şekilde görülmektedir. ADSL bağlantı türünü kullananlar %43.6 ile en büyük orana sahiptir.

%19.5'lik bir öğrenci grubu mobil modemi tercih etmektedir. Kablo net'i kullananlar %8.2, fiber bağlantıya sahip olanlar %7.7 olarak görülmektedir. GPRS bağlantıyı tercih edenler %5.9, uydu bağlantısını kullananlar %2.7, diğer bağlantı şekillerini kullananlar %12.3 olarak görülmektedir.

IV.4.4.4. Katılımcıların Güvenli İnternet Hizmetleri Bilgi Durumu

Tablo 40. Öğrencilerin Güvenli İnternet Hizmetleri Hakkında Bilgi Durumu

	Sıklık	Yüzde (%)	Kümülatif Yüzde (%)
Evet	86	44.6	44.6
Hayır	28	14.5	59.1
Kısmen	79	40.9	100.0
Toplam	193	100.0	

Öğrencilerin güvenli internet hakkındaki farkındalıklarına bakıldığında %44.6'sının bilgisi olduğu görülmektedir. Kısmen bilgisi olanların oranı %40.9 iken, hiç bilgisi olmayanların oranı %14.5'te kalmıştır.

IV.4.4.5. Katılımcıların Karşılaştıkları Bilgi Güvenliği Sorunları

Tablo 41. Öğrencilerin Karşılaştıkları Bilgi Güvenliği Sorunları

	Sıklık	Yüzde (%)	Kümülatif Yüzde (%)
Bilgisayarda gereksiz bir yavaşlama olması	98	32.7	32.7
Sizin müdahaleniz olmadan bilgi kaybına neden olan virüs ya da diğer bilgisayar sorunları (solucan, trojan gibi)	42	14.0	46.7
Kontrol dışı programların çalışması	33	11.0	57.7
Kontrol dışı web sayfalarının açılması	39	13.0	70.7
İstenmeyen e-postaların (spam) gelmesi	22	7.3	78.0
Kişisel bilgilerin kötüye kullanılması (paylaşılan fotoğrafların, videoların vb. bilgilerin kötüye kullanımı gibi)	23	7.7	85.7
Herhangi bir sorunla karşılaşmadım	43	14.3	100.0
Toplam	300	100.0	

Öğrencilere bilgi güvenliği açısından karşılaştıkları sorunlar sorulmuştur. Öğrencilerin en çok yaşadıkları sorun olarak %32.7'lik oranla bilgisayarda gereksiz bir yavaşlama olması işaretlenmiştir. Kendi müdahalesi olmadan bilgi kaybına neden olan virüs ya da diğer bilgisayar sorunları (solucan, trojan gibi) ile karşılaşanlar %14.0'lık bir orana sahipken, %13'lük bir kısım da kontrol dışı web sayfalarının açılmasından yana sorunlarının olduğunu söylemiştir. Kontrol dışı programların çalışmasından yana sorun yaşayanların oranı %11.0'dır. Kişisel bilgilerin kötüye kullanılması (paylaşılan fotoğrafların, videoların vb. bilgilerin kötüye kullanımı gibi) sorununu yaşayanlar %7.7 iken, istenmeyen e-postaların (spam) geldiğini söyleyenlerin oranı %7.3 olarak görülmektedir. Herhangi bir sorunla karşılaşmadım diyenlerin oranı %14.3'tür.

IV.4.4.6. Katılımcıların Kullandıkları Bilişim Güvenlik Önlemleri

Tablo 42. Sahip Olunan Bilişim Güvenliği Önlemleri

	Sıklık	Yüzde (%)	Kümülatif Yüzde (%)
Anti-virüs yazılımı	110	42.1	42.1
Güvenlik duvarı (firewall)	56	21.5	63.6
İstenmeyen e- postaları (spam) engellemek için e-posta filtresi	23	8.8	72.4
Ebeveyn kontrolü ya da web filtreleme yazılımı	21	8.0	80.5
Yazılım olarak var, ama içeriğini bilmiyorum	25	9.6	90.0
Herhangi bir güvenlik önlemine sahip değilim	26	10.0	100.0
Toplam	261	100.0	

Öğrencilere internet erişimi için kullandıkları cihazda hangi güvenlik önlemlerine sahip oldukları sorulduğunda, öğrencilerin %42.1'i anti-virüs programı kullandığını işaretlemiştir. Güvenlik duvarı (firewall) kullananların oranı %21.5 olarak görülmektedir. % 9.6 oranındaki bir grup öğrenci, yazılım olarak var, ama içeriğini bilmediğini belirtmektedir. İstenmeyen e- postaları (spam) engellemek için e-posta

filtresinin olduğunu işaretleyenlerin oranı ise %8.8 olarak görülmektedir. %8.0 oranında ise Ebeveyn kontrolü ya da web filtreleme yazılımı kullanılmaktadır. Herhangi bir güvenlik önlemine sahip değilim diyenlerin oranı ise %10 olarak çıkmaktadır.

IV.4.4.7. Katılımcıların Bilişim Suçlarına Giren Olaylar Hakkında Bilgisi

Tablo 43. Öğrencilerin Bilişim Suçuna Giren Olaylar Hakkında Bilgisi

	Sıklık	Yüzde (%)	Kümülatif Yüzde (%)
Evet	66	34.2	34.2
Hayır	57	29.5	63.7
Kısmen	70	36.3	100.0
Toplam	193	100.0	

Öğrencilere bilişim suçuna giren olaylar hakkında bilgileri olup olmadığı sorulduğunda, öğrencilerin %34.2'si bilgisi olduğunu belirtirken, %29.5'lik bir kısmı ise bilgisinin olmadığını belirtmiştir. %36.3 oranında ise kısmen bilgisi olanlar bulunmaktadır.

Tablo 44. Bilişim Suçları Hakkında Bilgi Sahipliğinin Cinsiyet Açısından İncelenmesi

Bilişim Suçları Bilme Durumu	Kız	% 31
	Erkek	% 37.6

Bilişim suçuna giren olaylar hakkında bilgilerinin olduğunu söyleyen öğrencilerin %31'nin kız öğrenci, %37,6'sının erkek öğrenci olduğu görülmektedir.

IV.4.4.8. Katılımcıların İnternete Bağlanma Zamanları

Tablo 45. Öğrenciler Hangi Sıklıkta İnternete Bağlanmaktadır

Bağlanma Zamanı	Sıklık	Yüzde (%)	Kümülatif Yüzde (%)
Her gün	103	53.4	53.4
Haftada bir kaç kez	64	33.2	86.5
İki haftada bir	11	5.7	92.2
Ayda 1 kez	9	4.7	96.9
2-3 ayda bir kez	3	1.6	98.4
Hiç bağlanmam	3	1.6	100.0
Toplam	193	100.0	

Öğrencilerin hangi sıklıkta internete bağlandıklarına bakıldığında, %53.4 oranında her gün bağlandıkları görülmüştür. Bunun yanında hiç bağlanmayanlar ile 2-3 ayda bir kez bağlanırım diyenlerin oranı sadece %1.6 çıkmıştır. Ayda bir kez bağlananlar %4.7, iki haftada bir bağlananların oranı %5.7 olarak görülmektedir. Haftada birkaç kez bağlananların oranı ise %33.2'dir.

IV.4.4.9. Katılımcıların İnternette Geçirdikleri Süre

Tablo 46. Öğrencilerin İnternette Geçirdikleri Süre

Süre	Sıklık	Yüzde (%)	Kümülatif Yüzde (%)
30 dakika kadar	67	34.7	34.7
1 saat	59	30.6	65.3
2 saat	36	18.7	83.9
3 saat ve üzeri	31	16.1	100.0
Toplam	193	100.0	

İnternette geçirilen zamana baktığımızda, %34.7'lik bir oranda öğrencilerin 30 dakika kadar internette kaldıkları görülmüştür. 1 saat zaman geçiririm diyenler %30.6 çıkarken, 2 saat internete bağlı kalırım diyenler %18.7, 3 saat ve üzeri kalanlar %16.1 çıkmıştır.

Tablo 47. İnternette Geçirilen Sürenin Cinsiyete Göre İncelenmesi

30 Dakika Kadar	Kız	% 33
	Erkek	% 36.6
1 Saat	Kız	% 33
	Erkek	% 28
2 Saat	Kız	% 20
	Erkek	% 17.2
3 Saat ve Üzeri	Kız	% 21
	Erkek	% 10.8

Öğrencilerin internete girdiklerinde ne kadar bağlı kaldıkları sorusuna en fazla oranda 30 dakika kadar cevabı alınmıştır. Bu oranı kız, erkek açısından incelediğimizde karşımıza %36.6 ile erkek, %33 ile de kız öğrenci olarak çıkmıştır.

IV.4.4.10. Katılımcılara Göre İnternetin Önemi

Tablo 48. Öğrencilerin Hayatında İnternetin Önemi

	Sıklık	Yüzde (%)	Kümülatif Yüzde (%)
İnternetsiz yaşayamam	29	12.8	12.8
İnternet sayesinde bir gelirim var	11	4.8	17.6
İnternet benim vakit geçirme/oyun aracım	58	25.6	43.2
İnternet benim bilgi edinme aracım	111	48.9	92.1
İnternetin hayatımda hiçbir önemi yok	18	7.9	100.0
Toplam	227	100.0	

İnternetin sizin hayatınızdaki önemi nedir sorusuna, öğrencilerin %48.9'u internet bilgi edinme aracım diye cevap vermiştir. İnternet benim vakit geçirme/oyun aracım diyenler %25.6 olarak görülmektedir. İnternetsiz yaşayamayanların oranı %12.8'dir. İnternet sayesinde bir gelirim var diyenler %4.8 iken, internetin hayatımda hiçbir önemi yok diyenler %7.9 olarak görülmektedir.

IV.4.4.11. Katılımcıların İnterneti Kullanma Amaçları

Tablo 49. Öğrencilerin İnterneti Kullanma Amaçları

Kullanım Amaçları	Sıklık	Yüzde (%)	Kümülatif Yüzde (%)
Sosyal paylaşım siteleri (facebook, twitter, instagram, foursquare vs.)	136	15.5	15.5
Blog yazmak	14	1.6	17.1
Tv seyretmek, radyo dinlemek, video izlemek	76	8.6	25.7
Güncel olayları takip etmek (Gazete, haber siteleri, sinema gösterim bilgileri vb.)	27	3.1	28.8
E-mail alma/gönderme	102	11.6	40.4
Film-müzik indirmek	43	4.9	45.3

Görüntülü arama yapmak	47	5.3	50.6
Alışveriş yapmak	114	13.0	63.6
Araştırma yapmak	77	8.8	72.4
Oyun oynamak	65	7.4	79.7
Program indirmek	131	14.9	94.7
Ödev yapmak	34	3.9	98.5
Sörf yapmak	13	1.5	100.0
Diğer	0.0	0.0	
Toplam	879	100.0	

İnterneti hangi amaç için kullandıkları öğrencilere sorulmuştur. Sosyal paylaşım siteleri (facebook, twitter, instagram, foursquare vs.)'ni kullananların oranı %15.5 ile en fazla tercih edilen seçenek olmuştur. Program indirmek için interneti kullananların oranı %14.9 ile ikinci sırada yer almaktadır. Alışveriş yapmak için kullananların oranı %13.0 iken, e-mail alma/gönderme için kullananların oranı %11.6'dır. Araştırma yapmak için interneti tercih edenlerin oranı %8.8, tv seyretmek, radyo dinlemek, video izlemek için internette gezenlerin oranı %8.6'dır. Oyun oynamak %7.4, görüntülü arama yapmak %5.3 olarak görülmektedir. %4.9'luk bir grup film-müzik indirmek için internete bağlanmaktadır. Ödev yapmak %3.9 olarak çıkarken, güncel olayları takip etmek (Gazete, haber siteleri, sinema gösterim bilgileri vb.) %3.1 oranında çıkmıştır. Blog yazmak %1.6, sörf yapmak %1.5 olarak görülmektedir.

IV.4.4.12. Katılımcıların İnternet Üzerinden Alışveriş Yapma Durumları

Tablo 50. Öğrencilerin İnternette Alışveriş Yapma Durumu

	Sıklık	Yüzde (%)	Kümülatif Yüzde (%)
Evet	82	42	42
Hayır	111	58	100
Toplam	193	100	

Ankete katılan öğrencilerin %42'si internette alışveriş yaptığını söylerken, %58'i internette alışveriş yapmadığını söylemiştir.

Tablo 51. Online Alışverişlerin Cinsiyete Göre İncelenmesi

İnternette Alışveriş	Kız	% 52
Yapma Durumu	Erkek	% 48

İnternette alışveriş yaptığını söyleyen öğrencileri cinsiyet yönünde incelediğimizde %52' sinin kız öğrenci, %48'inin erkek öğrenci olduğunu görmekteyiz.

IV.4.4.13. Katılımcıların İnternet Üzerinden Alışveriş Yapma Sıklığı

Tablo 52. Öğrencilerin İnternette Alışveriş Yapma Sıklığı

Alışveriş Yapma Sıklığı	Sıklık	Yüzde (%)	Kümülatif Yüzde (%)
Haftada 1 kez	44	22.8	22.8
İki haftada bir	34	17.6	40.4
Ayda 1 kez	42	21.8	62.2
2-3 ayda bir kez	73	37.8	100.0
Toplam	193	100.0	

İnternette alışveriş yaptığını söyleyen öğrencilere yöneltilen “ Hangi sıklıkta internette alışveriş yapıyorsunuz?” sorusuna, 2-3 ayda bir kez alışveriş yaparım diyenlerin oranı %37.8 çıkmıştır. Haftada bir kez alışveriş yapanların oranı %22.8, iki haftada biri seçenler %17.6, ayda bir alışveriş yaparım diyenler %21.8 olarak görülmektedir.

IV.4.4.14. Katılımcıların İnternette Satın Aldıkları Ürün ve Hizmetler

İnternette alışveriş yaptığını söyleyenlere hangi ürün ve hizmetleri satın aldıkları sorulmuş ve aşağıdaki sonuçlar görülmüştür.

Tablo 53. İnternet Üzerinden Alınan Ürün Ve Hizmetler

Ürün ve Hizmetler	Sıklık	Yüzde (%)	Kümülatif Yüzde (%)
Bilgisayar ve ürünleri	47	24.4	24.4
Cep telefonu ve aksesuarlar	48	24.9	49.2
Çocuk oyuncakları ve oyunlar	18	9.3	58.5
Giyim(Ayakkabı, elbise, pantolon, tshirt)	47	24.4	82.9
Kişisel bakım ve kozmetik ürünleri	11	5.7	88.6
Kitap/Müzik	12	6.2	94.8
Diğer	10	5.2	100.0
Toplam	193	100.0	

Cep telefonu ve aksesuarlar alanlar %24.9, bilgisayar ve ürünleri ile giyim (Ayakkabı, elbise, pantolon, tshirt) satın alanların oranı %24.4 çıkmıştır. Çocuk oyuncakları ve oyunlar %9.3, kitap/müzik almayı tercih edenlerin oranı %6.2 olarak çıkmıştır. Kişisel bakım ve kozmetik ürünlerini %5.7 oranında öğrenci tercih ederken, %5.2'lik bir grup öğrenci diğer seçeneğini işaretlemiştir.

IV.4.4.15. Katılımcıların İnternette Satın Aldıkları Ürün ve Hizmetlere Yaptıkları Harcamalar

Tablo 54. İnternet Üzerinden Alınan Ürün Ve Hizmetler İçin Yapılan Harcama Durumu

Miktar	Sıklık	Yüzde (%)	Kümülatif Yüzde (%)
25 TL'ye kadar	69	35.8	35.8
26 – 50 TL	43	22.3	58.0
51 - 100 TL	47	24.4	82.4
101 TL ve daha fazla	34	17.6	100.0
Toplam	193	100.0	

İnternet üzerinden ürün ve hizmet satın alan öğrencilerin %17.1'i 101 TL ve daha fazla para harcarken, 25 TL'ye kadar harcama yapanların oranı %35.8 ile en fazla yüzdeye sahip olmaktadır. %22.3'lük bir kesim 26-50 TL arası harcama yapmakta iken %24.4'lük oranda da 51-100 TL arası harcama yapanlar görünmektedir.

SONUÇ ve DEĞERLENDİRME

Genç neslin bilişim teknolojilerini kullanma bilinç düzeyinin öğrenilmesi, bilgi toplumu olma yolunda büyük önem taşımaktadır. Bu çalışma, 2013-2014 eğitim öğretim yılında Karaman ilinde mesleki ortaöğretim okullarında öğrenim gören 9,10,11 ve 12. sınıf öğrencileri ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmada, mesleki ortaöğretim okullarında eğitim gören öğrencilerin bilişim teknolojilerini kullanmadaki bilinç düzeyleri ortaya konmak istenmiştir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin yaşlarının 14 ile 20 arasında değiştiği, %29 ile 16 yaş grubunun en fazla, %0.5 ile de 20 yaş grubunun en az olduğu görülmektedir. Katılımcıların %48.2'sini erkek öğrenciler, %51.8'ini kız öğrenciler oluşturmaktadır. 9,10,11 ve 12. sınıf öğrencilerinden sınıf düzeyi olarak en büyük pay %30.6 ile 10. Sınıf (Lise 2) öğrencilerine aittir.

Öğrencilerin eğitim aldıkları alanlar içerisinde, imam hatip lisesi öğrencilerinin %31.6 ile ankette en fazla orana sahip oldukları görülmektedir. Ankete katılan öğrencilerin ailelerinin gelir düzeylerinin %48.2 ile 851 - 1700 TL arasında olduğu, aile birey sayısı olarak da en fazla oranın %39.4 ile 5 kişiden oluşan aileler olduğu görülmektedir.

Ankete katılan öğrencilerin %49.2'sinin akıllı telefonu, %35.2'sinin de normal telefonu olduğu kümülatif toplamda, öğrencilerin %84.4'ünün cep telefonuna sahip olduğu görülmektedir. Ankete katılan öğrencilerin cep telefonu sahipliği cinsiyete göre incelenmiş akıllı telefonu bulanan kızların oranının %58 erkeklerin oranının %37 çıktığı görülmektedir. Elde ettiğimiz bu sonuçlar, Ergin ve ark. (2010) lise öğrencilerinin cep telefonu kullanma davranışları ve cep telefonları hakkındaki görüşleri üzerine yaptıkları araştırma sonucunda buldukları öğrencilerin %79,8'inin cep telefonu sahibi olduğu sonucuyla örtüşmektedir. Ayrıca, Hassoy ve ark. (2010) yılında, İzmir merkezde lise

öğrencilerine yaptıkları araştırmada öğrencilerin %92'sinin cep telefonu olduğunu tespit etmiştir.

Bir başka çalışmada, Radyo ve Televizyon Üst Kurulu (RTÜK) tarafından yapılmıştır. Çocuk ve Medya Hareketi kapsamında gerçekleştirilen Türkiye'de Çocukların Medya Kullanma Alışkanlıkları Araştırması sonuçlarına göre, öğrencilerin yüzde 46.3'ünün cep telefonu bulunmaktadır. Cep telefonuna "sahip olma" durumu, eğitim seviyesi ve gelir düzeyi ile doğru orantılı olarak artmakta ve "lise" grubunda yüzde 89.5'e ulaşmaktadır (RTÜK, 2013). Bunun yanında, yurtdışında yapılan çalışmalar göstermektedir ki gençler arasında cep telefonu sahipliği Almanya'da %94, İsveç'te %91, Fransa'da %81, Macaristan'da %79, İspanya'da %72, Avustralya'da %65'tir (Ergin ve diğ., 2014).

Yüksek lisans bitirme ödevi olarak, Hisarcık Anadolu Öğretmen Lisesinde yapılan, lise öğrencilerinin cep telefonu kullanım alışkanlıklarının belirlenmesinin amaçlandığı araştırmada, araştırmaya katılan öğrencilerin yüzde 94'ünün cep kullandığı tespit edilmiştir (Eğitim, 2013). Hanehalkı Bilişim Teknolojileri Kullanımı Araştırması'na göre Türkiye'de hanelerde cep telefonu sahipliği 2004'te %53.7 iken 2013'de %93.7'ye yükselmiştir (TÜİK Hanehalkı Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması, 2013t). Bu sonuçlar, cep telefonu kullanımının gençler arasında çok yaygın ve kullanımının sürekli artmakta olduğunu göstermiştir.

Ankete katılan öğrencilere, cep telefonlarında kullandıkları özellikleri işaretlemeleri istenmiştir. Öğrencilerin en yüksek oranda (%9.1) fotoğraf çekmeyi tercih ederken en düşük (%1.5) oranda da görüntülü aramayı tercih ettikleri görülmüştür.

Araştırma sonucunda öğrencilerin mobil internet hizmetlerinden %69.9 oranında faydalandıkları görülmektedir. Mobil internet kullandığını söyleyen öğrencilerin

içinde, %76 oranında kız öğrencilerin mobil internet kullandığı, %59 oranında da erkek öğrencilerin mobil internet kullandığı görülmektedir.

Cep telefonu kullanan öğrencilerin, son 12 ayda cep telefonlarına indirdikleri uygulamalar içerisinde % 19.3 ile Müzik/MP3 cevabı birinci sırada yer almaktadır. Oyun indirenlerin oranı %16.6, sosyal ağ uygulamalarını (facebook, twitter, instagram, foursquare vs.) indirenlerin oranı %16.4 çıkmıştır.

Ankete katılan öğrencilere günde ne kadar arama yaptıkları sorusu yöneltilmiş ve %45.6'lık bir oran ile ilk sırada 2-5 kez arama yaparım diyenler yer almıştır. Hiç arama yapmayanlar %11.4 olarak çıkmıştır.

Öğrencilerin gönderdikleri mesaj sayısına bakılacak olursa, günde 60'tan fazla mesaj gönderirim diyenlerin oranı %26.4 olarak görülmektedir. Hiç mesaj göndermem diyenler %21.2 çıkmıştır.

Öğrencilerin aylık ortalama cep telefonu fatura tutarlarına baktığımızda %35.2 gibi büyük bir oran cep telefonu faturası için 9-13 TL harcama yapmaktadır. Aylık ortalama 35-85 TL arası harcama yapanlar ise %9.4'tür.

Ankete katılan öğrenciler için teknolojik ürün seçiminde en önemli faktör %17.9'luk bir oran ile markaya güven olarak görülmektedir. Öğrencilerin verdikleri cevaplar içinde en düşük yüzdeye sahip olan reklamlar seçeneği %3.3 çıkararak öğrencilerin aslında reklamlara önem vermediğini göstermiştir.

Araştırma sonucunda öğrencilerin %80.3'ünün evinde bilgisayar olduğu görülmüştür. Bu sonuç konuyla ilgili yapılmış birçok araştırmayla yakınlık göstermektedir. 2001 yılında Amerika'da yapılan bir çalışmada, bilgisayar kullanım oranınının 11-14 yaş arası çocuklarda %92.6, 15-17 yaş arası çocuklarda %93.4 olduğu bildirilmiştir (NCES, 2004). Avis (2006), mesleki ve teknik okulların bilgisayar bölümü Öğrencilerinin

bilgisayar kullanma Öz-yeterlik algılarının incelenmesi, konulu tez çalışmasında araştırmaya katılan öğrencilerin %90,4'ünün evinde bilgisayar olduğu, %9,6'sının ise bilgisayar sahibi olmadığı görülmektedir. Keskin (2006), çalışmasına katılan öğrencilerin %84'unun evinde bilgisayar olduğunu sonucuna ulaşmıştır. Özgürol (2010), mesleki ve teknik lise öğrencilerinin bilgisayara yönelik tutumlarının çeşitli değişkenlere göre incelenmesi isimli çalışmasında, öğrencilerin %72'sinin bilgisayar sahibi olduğu, geri kalan %28'inin ise bu imkana sahip olmadığı sonucun elde etmiştir. Lise öğrencilerine yönelik Bayhan (2010) yaptığı çalışmada, örneklemin %62'sinin evinde bilgisayar bulunduğu sonucuna varmıştır. Arslan ve diğ., 2011-2012 eğitim öğretim yılında ilköğretim ikinci kademe öğrencilerine yönelik yaptıkları çalışmada, öğrencilerin %89,3'unun evinde bilgisayarı olduğu, %10,7'sinin ise bilgisayarının olmadığı sonucunu bulmuşlardır. Bostan (2014), mesleki ve teknik liselerde yaptığı çalışmada öğrencilerin %91.3'ünün bilgisayar sahibi olduğu sonucunu bulmuştur.

Araştırma kapsamında incelenen öğrencilerin kullandıkları bilgisayarların %45,6'sının masaüstü bilgisayar olduğu sonucu çıkmıştır. Öğrenciler “Evinizdeki bilgisayara en çok kim kullanıyor?” sorusuna %45.6 ile kendileri, %35.8 de kardeşlerinin kullandığını cevabını vermiştir. Bilgisayarınızı hangi amaçlar için kullanıyorsunuz sorusuna %25.4 ile en fazla eğitim cevabı verilmiştir. Sosyal paylaşım siteleri (facebook, twitter, instagram, foursquare vs.) %22.1 ile ikinci sırada yer almaktadır. Hobi (çizim, müzik, oyun, vs.) amaçlı kullananların oranı %18.4, haber servisleri için kullananlar %11.4, televizyon izleyenler %9.8 olarak görünmektedir. E-mail işlemleri için tercih edenler %4.2, diğer diyenler %5.8 çıkmıştır. Madell ve Muncer (2004) çalışmalarında, öğrencilerin %67'sinin müzik dinlemek, %56'sının internette gezinti yapmak ve %55'inin elektronik postalarını kontrol etmek için bilgisayar kullandığı bulunmuştur. Intel'in 2009

yılında ailelerin çocuklarının bilgisayar kullanma alışkanlıklarına yönelik görüşlerini değerlendirmek amacıyla yaptığı araştırmada, çocukların bilgisayar kullanım amaçları arasında eğlencenin %35 ile ilk sırada yer aldığı görülmüştür (Arslan ve diğ., 2014)

Ankete katılan öğrencilere Microsoft Office paket program uygulamalarından hangilerini kullanabiliyorsunuz diye sorulduğunda, %35.7 oranı ile en fazla Word uygulamalarını işaretledikleri, en az olarak da Publisher uygulamalarını (%5,7) işaretledikleri görülmüştür.

Evinde bilgisayar bulunan öğrencilere günde ne kadar süre ile bilgisayar başında kalıyorsunuz diye sorulmuş ve öğrencilerin %30.6'sı günde 1 saat bilgisayar kullanırım demiştir. 3 saat ve üzeri kullanırım diyenlerin oranının %17.1 çıkması dikkat çekici ve dikkat edilmesi gereken bir durum olarak göze çarpmaktadır. Özgürol (2010), yaptığı çalışmada öğrencilerin; gün içinde 1 saatten daha az süre bilgisayar kullanan öğrencilerin oranı %49 bulunmuştur. 2-3 saat bilgisayar kullanan öğrencilerin ise araştırma grubunun %37'sini oluşturduğu belirlenmiştir. Bunun yanı sıra öğrencilerin %8'inin günde 4-5 saat , %6'sının ise 5 saatten fazla bir süre bilgisayar kullanarak geçirdikleri sonucuna ulaşmıştır.

Ankete katılan öğrencilerin bilgisayarda ne kadar oyun oynadıkları sorulmuştur. Öğrencilerin %41.5'i hiç oyun oynamadığını söylerken, 3 saat ve üzeri oyun oynayanların oranı %9.8 çıkmıştır. Bu sonuçlar internet bağımlılığı açısından önemli bir durum olarak görülmekte ve dikkat edilmesi gerekmektedir.

Yaptığımız çalışmada hangi ortamlarda internete bağlanıyorsunuz sorusuna öğrenciler, %50 oranında ev ortamında cevabını verirken, internet kafeleri tercih edenlerin oranı %16.4 olarak görülmektedir. İnternete bağlanırken farklı ortamlar seçen öğrencilerden kız öğrencilerin %69'u evi tercih ederken, erkek öğrencilerin %76.3'ü evi

tercih etmesi dikkat çekmektedir. Kız öğrencilerin internete bağlanma ortamı olarak %37 oranında internet kafeleri tercih ettiği görülmüştür. Erkek öğrencilerde bu oranın %9 olması diğer dikkat çekici bir sonuçtur. TÜİK Hanehalkı Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması, 2013 sonuçlarına göre Türkiye’de, evden internete bağlanma oranı %73, internet kafede bağlanma oranı %16.1 olarak çıkmıştır.

Cep telefonu kullanımının gençler arasında sürekli artması, öğrencilere “İnternete bağlanmak için hangi araçları kullanıyorsunuz?” sorusunda kendini bir kez daha göstermektedir. Ankete katılan öğrencilerin cevabı birinci sırada %31.4 oranıyla cep telefonu olmuştur. Öğrenciler internete bağlanmak için en az oranda Smart TV’yi (%2.2) kullanmaktadırlar.

Ankete katılan öğrenciler internet erişimini %43.6 oranında ADSL bağlantı türünü kullanarak gerçekleştirmekte bunun yanısıra %19.5’lik bir öğrenci grubu mobil modemi tercih etmektedir.

Ankete katılan öğrencilerin güvenli internet hakkındaki farkındalıkları incelendiğinde, öğrencilerin %44.6’sının bilgisinin olduğu görülmektedir. Kısmen bilgisi olanların oranı %40.9 iken, hiç bilgisi olmayanlar %14.5 çıkmıştır. Öğrencilerin bilgi güvenliği açısından karşılaştıkları sorunlar irdelenmiş, ankete katılan öğrencilerden sadece %14.3’lük bir öğrenci grubu herhangi bir sorun yaşamadığını söylerken, %85.7 gibi büyük bir öğrenci grubunun farklı sorunlar yaşadığı görülmüştür. En çok yaşadıkları sorun olarak da %32.7’lik oranla bilgisayarda gereksiz bir yavaşlama olduğunu söylemişlerdir.

Ankete katılan öğrencilere internet erişimi için kullandıkları cihazda hangi güvenlik önlemlerine sahip oldukları sorulmuştur. Öğrencilerin %42.1’i anti-virüs programı kullandığını söylemiştir. Herhangi bir güvenlik önlemine sahip değilim diyenlerin oranı ise %10 olarak çıkmaktadır. Öğrencilere bilişim suçuna giren olaylar

hakkında farkındalıkları incelenmiş ve öğrencilerin %34.2'si bilgisi olduğunu söylerken, %29.5'lik bir kısmı ise bilgisinin olmadığını söylemiştir. %36.3 oranında ise kısmen bilgisi olanlar bulunmaktadır. Bilişim suçları hakkında bilgisi olduğunu söyleyen öğrencileri cinsiyet açısından incelenmiş öğrencilerin %31'nin kız öğrenci, %37,6'sının erkek öğrenci olduğu görülmüştür.

Ankete katılan öğrencilerin internete bağlanma sıklıkları incelenmiştir. Öğrencilerin %53.4 oranında her gün bağlandıkları görülmüştür. Bunun yanında hiç bağlanmayanlar ile 2-3 ayda bir kez bağlanırım diyenlerin oranı sadece %1.6 çıkmıştır. İnternette geçirilen zamana bakılmış, %34.7'lik bir oranda öğrencilerin 30 dakika kadar internette kaldıkları görülmüştür. 3 saat ve üzeri internete bağlı kalanların %16.1 çıkması, internet bağımlılığı açısından önemsenmesi gereken bir durumdur. Öğrencilerin internete girdiklerinde en fazla oranda 30 dakika kadar cevabı alınmıştır. Bu oran cinsiyet açısından incelendiğinde, karşımıza %36.6 ile erkek, %33 ile de kız öğrencilerin 30 dakika kadar cevabı verdiği görülmektedir. Altuğ (2011), lise öğrencilerine yönelik yaptığı çalışmada, öğrencilerin internet servislerini kullanma sıklıklarına göre evinde internet kullananların %55.9'u günde bir kere internete girdiğini söylemiştir. %20.6'sı haftada birkaç kere, %8.8'i ayda birkaç kere, %8.8'i haftada birkaç kere, % 2.9'u ayda bir kere, % 2.9' u hiç girmedeği cevabını vermişlerdir. Bayhan (2010) yaptığı çalışmada, "İnternete girdiğinizde en az ne kadar zaman harcıyorsunuz?" sorusuna örneklemin %62'si 1 saat, %23'ü 2 saat, %8'i 3 saat, %8'i 4 saat ve üzeri diye cevap vermişlerdir. Cinsiyete göre internete bağlanıldığında 4 saat ve üzeri internette kullanan erkek öğrencilerin oranı %11 iken, kızların oranı %5'tir. Aylık gelir artışına bağlı olarak internete bağlanma oranı artmaktadır. İnternette harcanan zaman artarken kendini internet bağımlısı olarak görme ve internet bağımlılık derecesinin ortalamasının üstünde olma oranı artmaktadır. İnterneti kullanma

sıklığına göre örneklemin %12'si arada sırada, %38'i her gün, %31'i haftada birkaç kez interneti kullandığını belirtmiştir. Hanehalkı Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması 2013 sonuçlarına göre Türkiye'de, düzenli internet kullanıcılarının %68.9'u hemen her gün internete girdiğini söylemiştir. TÜİK 2013 verilerine göre 16-24 yaş arası internet kullanıcı oranı %68.7 çıkmıştır (TÜİK, 2013t).

Yaptığımız çalışmada, internetin sizin hayatınızda önemi nedir sorusuna ankete katılan öğrencilerden %48.9 oranında internet bilgi edinme aracım diye cevabı alınırken, internetsiz yaşayamam diyenlerin oranı %12.8'dir.

Ankete katılan öğrencilere İnterneti hangi amaç için kullandıkları sorulmuş ve birden fazla seçeneği işaretleyebilecekleri söylenmiştir. Alınan cevap içinde en büyük oran (%15.5) ile sosyal paylaşım sitelerini (facebook, twitter, instagram, foursquare vs.) kullananlar olmuştur. Bu sonucu tek başına düşünecek olursak (tek seçenek işaretlenme durumu) %70.4 çıkmaktadır. Program indirmek için interneti kullananların oranı %14.9 ile ikinci sırada yer almaktadır. Araştırma yapmak için interneti tercih edenlerin oranı %8.8'dir. Bayhan'ın (2010) yaptığı çalışmada, örneklemin %51'i chat, msn ve facebook amacıyla interneti kullanırken, %36'sı ödev ve araştırma yapmak amacıyla, %8'i oyun oynamak amacıyla, interneti kullandıkları sonucuna ulaşmıştır. Bostan (2014), çalışmasında, öğrencilere bilgisayarı ve interneti hangi amaçlar için kullandıklarını sormuştur. Öğrencilerin %60.2'si sohbet için, %59'u oyun oynamak için, %53,9'u download yapmak için, %51.4'ü bilgi kaynaklarına erişmek için, %50.7'si internette sörf yapmak için bilgisayarı kullandıklarını belirtmişlerdir.

Ankete katılan öğrencilerin %42'si internette alışveriş yaptığını söylerken, %58'i internette alışveriş yapmadığını söylemiştir. İnternette alışveriş yaptığını söyleyen öğrencilerin %52'sinin kız öğrenci olduğu görülmektedir. Ankete katılan öğrencilere hangi

sıklıkta internetten alışveriş yapıyorsunuz sorusuna, %37.8 gibi oranda 2-3 ayda bir kez alışveriş yaparım cevabı alınmıştır. Ayda bir alışveriş yaparım diyenler %21.8 olarak görülmektedir.

Ankete katılan öğrencilere internetten alışveriş yapıp yapmadıkları sorulmuştur. Alışveriş yaptıklarını söyleyenlerin hangi ürün ve hizmetleri satın aldıklarına bakılmış, cep telefonu ve aksesuarlar alanların oranı %24.9'la birinci sırada çıkmıştır. Bilgisayar ve ürünlerini satın alanların oranı ile giyim (ayakkabı, elbise, pantolon, tshirt) satın alanların oranı %24.4 ile aynı çıkmıştır. Yapılan bu alışverişlere harcanan paralardan 25 TL'ye kadar olanların oranı %35.8 çıkmaktadır. 101 TL ve üzeri alışveriş için harcama yapanların oranı %17.6 ile en düşük çıkmıştır.

Gelişimini tamamlamış ve gelişmekte olan ülkeleri incelediğimizde hepsinin ortak özelliğinin hızla değişen teknolojik gelişmelere ve yeniliklere çok çabuk uyum sağladıklarını görürüz. Bunun en somut örneklerini yüzölçümleri küçük ve nüfusları az olmasına rağmen teknolojiyi yakından takip eden Güney Kore, Finlandiya, Japonya gibi ülkeler oluşturmaktadır. Önceleri neredeyse tek süper güç olarak görülen ABD'nin karşısında bugün teknolojiye yaptığı yatırımların karşılığını alan Çin durmaktadır.

Teknolojiyi yakından takip edebilmek ancak iyi yetişmiş insan gücü ile mümkün olmaktadır. Belki bu yüzden Finlandiya ve Norveç gibi ülkelerin eğitim sistemleri dünyanın birçok ülkesine örnek teşkil etmektedir. Gelişmiş ülkelerin eğitim sistemlerini, milli gelirlerinden eğitime ayırdıkları payı, mesleki ve teknik eğitimin eğitim sistemleri içindeki yerini ve bu okullardan yetişen kalifiye eleman sayılarını incelediğimizde bu ülkelerin başarılarının sebebi açık olarak görülebilir.

Hızla gelişen ve küreselleşen bir dünyada, diğer ülkelerle rekabet edebilen bir Türkiye için teknolojiyi yakından takip etmek zorunlu hale gelmiştir. Bu da ancak

teknolojiye hâkim iyi yetişmiş bir genç nüfusla mümkün olacaktır. Bilişim teknolojilerini verimli ve etkin kullanmayı bilmeden bu rekabet mümkün değildir. Bu noktada yetişen neslin teknolojiyi iyi okumasına yardımcı, yol gösterici faaliyetlere ihtiyaç vardır. Bu nedenle öğretmenden, aileye, sivil toplum kuruluşlarından, bilişim teknolojileri sektörüne ve üniversitelere kadar toplumun her kesimine görevler düşmektedir. Bu bağlamda teknoloji okuryazarı, rekabetçi ve yenilikçi bir nesli yetiştirecek eğitim sisteminin de çağın gereklerine göre gözden geçirilerek düzenlenmiş olması gerekmektedir. Öğrencilerin ilgi, yetenek, beceri ve çağın gereklerine uygun şekilde yönlendirilmeleri, eğitim kurumlarının teknolojik alt yapısının güçlendirilmesi, eğitimcilerin teknolojiye hakimiyetlerinin artırılması gerekmektedir. Özellikle mesleki ve teknik eğitim kurumları ile sanayi işbirliğinin artırılması, mesleki eğitimin itibarını artıracak çalışmalar yapılması gerekmektedir. Yapılacak çalışmaların başarıya ulaşması için mutlaka, öğretmen, okul, aile, öğrenci ve sanayinin görüşlerinin alınması gerekmektedir. Eğitimin bir süreç olduğu unutulmadan gerekli adımların yerinde ve zamanında atılması gerekmektedir.

Karaman ilinde yapılan bu çalışma, model bir çalışma niteliğinde değerlendirilerek gelişmekte olan ülkelerle ülkemizin bilişim teknolojilerini kullanma bilinç düzeylerinin karşılaştırılabilmesi açısından çok önemlidir. Gelişmiş sanayisi ve zengin kültür yapısı ile eğitim alanında İç Anadolu Bölgesinin pilot sahalarından biri olan Karaman'da yapılan bu çalışma, Türkiye'nin diğer illeri ve bölgeleri için örnek teşkil edebilecek durumdadır.

Sonuç olarak gelecekte var olacak toplumlar, teknolojiyi üreten ve kullanabilen, iktisadi kalkınmanın yanına toplumsal ve kültürel kalkınmayı da koyabilmiş, insani gelişmişlik kriterlerini yükseltmiş, eğitime bakış açısını değiştirmiş nitelikli

kurumlar ve nitelikli eğitimle kendisini oluşturacak bireylerin gelişebileceğini anlamış toplumlar olacaklardır.

KAYNAKÇA

- Adem, Mahmut. (1993). *Ulusal Eğitim Politikamız ve Finansmanı*, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yay.
- Akar, E. (2010). *Sosyal Medya Pazarlaması: Sosyal Web’de Pazarlama Stratejileri*. Ankara: Efil Yayınevi.
- Aksüt, M., Ateş, S., Balaban, S., Çelikkat, A. (2012). *İlk ve Ortaöğretim Öğrencilerinin Sosyal Paylaşım Sitelerine İlişkin Tutumları (Facebook Örneği)*. 12. Akademik Bilişim Konferansında sözlü olarak sunulmuştur. Uşak Üniversitesi, Uşak.
- Almanya, AB Ülkeleri Eğitim Sistemleri (2003d).
http://maol.meb.gov.tr/html_files/ab_es.html
 Erişim Tarihi: 19.9.2014
- Almanya, AB Ülke Örnekleri (2003a).
<http://euroguidance.iskur.gov.tr/Portals/1/Kaynaklar/ulkeornekleri/almanya.pdf>
 Erişim Tarihi: 19.9.2014
- Altay F., Üstün N. (2011). *Mesleki Eğitim Sistemi*, Konya Ticaret Odası Araştırma Raporu, Sayı: 2011 – 46 – 118 / 17.11.2011.
- Altuğ, M. (2011). *Ortaöğretim Öğrencilerinin hayatında Bilgisayarın Yeri, Elektronik ve Bilgisayar Eğitimi*, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Ameli, SR. (2006). *New individualism and mobil phone: technology of individualism and identity. Global Media J* 2006:1-3.
- Arabacı, İ. B. (2011). *Türkiye’ de OECD Ülkelerinde Eğitim Harcamalarını*
http://perweb.firat.edu.tr/personel/yayinlar/fua_1572/1572_71495.pdf
 Erişim Tarihi: 15.11.2014.

- Arnold, R. ve Münch, J. (1996). *Questions and Answers on the Dual System of Vocational Training in Germany. Federal Ministry of Education, Science, Research and Technology. Bonn. Germany.*
- Arslan, F.T., İnce. Pelin., Kurt. A. S. (2014). *İlköğretim İkinci Kademedeki Öğrenim Gören Öğrencilerin Bilgisayara Karşı Tutumları*, The Journal of Pediatric Research 2014;1(1):22-7
- Avis, Fatih.(2006). *Mesleki Ve Teknik Okulların Bilgisayar Bölümü Öğrencilerinin Bilgisayar Kullanma Öz-Yeterlik Algılarının İncelenmesi*, Yeditepe Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Aydın, E. D. (1996). *Değişen Bilgi Toplumu*. İstanbul: Beta Yayıncılık.
- Aykac, N. (2002). *Türkiye’de ve Bazı Avrupa Birliği Ülkelerinde Mesleki Teknik Eğitim*. Milli Eğitim Dergisi. 1, 155-156.
- Aziz, A. (1994). *Araştırma Yöntemleri-Teknikleri Ve İletişim*, Ankara: Turhan Kitabevi.
- Bal, H. (2001). *Bilimsel Araştırma Yöntem ve Teknikleri*, Isparta: Fen-Edebiyat Fak. Yayınları.
- Barrett, N. (2000). *30 Dakikada İnternet*. (Çeviren: Mustafa Doğru). İstanbul: Damla Yayınevi.
- Bayhan, V. (2011). *Lise Öğrencilerinde İnternet Kullanma Alışkanlığı ve İnternet Bağımlılığı (Malatya Uygulaması)*, Akademik Bilişim’11 - XIII. Akademik Bilişim Konferansı Bildirileri 2 - 4 Şubat 2011 İnönü Üniversitesi, Malatya.
- Borders, B. (2009). *A Brief History Of Social Media*
<http://copybrighter.com/history-of-social-media>
 Erişim Tarihi : 11.10.2014

- Botsalı, M. F.(2012). *Karaman Bölgesinde Rekabetçiliğin Artırılması Projesi, Mevka*
- Bostan, L. (2014). *Mesleki Ve Teknik Okulların Elektrik Elektronik Teknolojisi Alanı Öğrencilerinin Bilgisayar Kullanma Öz-Yeterlik Algılarının İncelenmesi, İstanbul Aydın Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.*
- Buss, A. & Strauss, N. (2009). *The Online Communities Handbook: Building Your Business and Brand On The Web.* USA: New Riders Press. Retrieved from <http://www.google.com.tr/books>.
Erişim Tarihi:11.10.2014
- Büyükşener, E. (2009). *Türkiye'de Sosyal Ağların Yeri ve Sosyal Medyaya Bakış.* 14. Türkiye'de İnternet Konferansında sözlü olarak sunulmuştur. İstanbul Bilgi Üniversitesi, İstanbul.
- Çetin, E. (2009). *Sosyal iletişim ağları ve gençlik. Facebook örneği.* Uluslararası Davraz Kongresi Bildiri Kitabı (1094-1105).
- Çingı, H. (1994). *Örnekleme Kuramı, Hacettepe üniversitesi fen fakültesi yayınları ders kitapları dizisi 20.* Beytepe, Ankara. h.ü. fen fakültesi basımevi.
- Demirel, Ö. (2000). *Karşılaştırmalı Eğitim.*Ankara : Pegem Yayıncılık.
- D'Souza, Q. (2006). *Web 2.0 Ideas for Educators A Guide to RSS and More, Version2.0.*
Retrieved from
<http://www.teachinghacks.com/audio/100ideasWeb2educators.pdf>.
- Dülger, M. V. (2004). *Bilişim Suçları.* Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Erdoğan, İ. (1997). *Çağdaş Eğitim Sistemleri.* İstanbul: Sistem Yayıncılık.

- Ergin, A., Uzun, S. U., Bozkurt A. İ.(2014). *Lise öğrencilerinin cep telefonu kullanma davranışları ve cep telefonları hakkındaki görüşleri*. Dicle Tıp Dergisi / 2014; 41 (3): 542-547
- Foster, H. (2005). *Personal Communication on the Effect of Size of the Location of Vocational Schools in Germany*.
- Franklin, T. & Harmelen, M.V. (2007). *Web 2.0 for Content for Learning and Teaching in Higher Education*.
<http://ie-repository.jisc.ac.uk/148/1/web2-content-learning-and-teaching.pdf>
 Erişim Tarihi : 12.10.2014
- Fransa, AB Ülkeleri Eğitim Sistemleri. (2006c).
http://maol.meb.gov.tr/html_files/ulkeler/fransa.html
 Erişim Tarihi:19.9.2014
- Fransa, AB Ülke Örnekleri (2003b).
<http://euroguidance.iskur.gov.tr/Portals/1/Kaynaklar/ulkeornekleri/fransa.pdf>
 Erişim Tarihi: 15.9.2013
- Gedik, Ö. (2008). *Türkiye' de Kitle İletişim Özgürlüğü*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Gezgin, G., Hoşgörür V. (2005). *Ekonomik Ve Sosyal Kalkınmada Eğitim*, Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi Cilt:II, Sayı:II.
- Greenfield, P. M., Gross, E. F., Kraut, R. E., Subrahmanyam, K. (2000). *“The Impact of Home Computer Use on Children’s Activities and Development”*, Children and Computer Technology, 10 (2): 123-144.
- Güçlü, N., Bayrakçı, M. (2004). *Amerika Birleşik Devletleri Eğitim Sistemi ve Hiçbir Çocuğun Eğitimsiz Kalmaması Reformu*, Gazi Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi, Cilt:5, Sayı:2 (51-64)

- Gürses, (2009). *İnsani Gelişme ve Türkiye*, Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt:12, Sayı:21, Haziran 2009, ss.339-350.
- Güzhan, G. (2007). *Mesleki ve Teknik Eğitim Sisteminin Performansının Değerlendirilmesinde Bir Veri Zarflama Analizi Uygulaması*, Dokuz Eylül Üniversitesi Yüksek Lisans Tezi, İzmir.
- Hassoy, H., Durusoy, R., Karababa, A.O. (2013). *Adolescents' risk perceptions on mobile phones and their base stations, their trust to authorities and incivility in using mobile phones*, a cross-sectional survey on 2240 high school students in Izmir, Turkey. *Environ Health* 2013;12:1-10.
- Haste, H. (2005). "Joined-Up Texting: Mobile Phones And Young People", *Young Consumers*, Quarter 2, pp 56-67.
- Hollanda, AB Ülke Örnekleri (2003e).
<http://euroguidance.iskur.gov.tr/Portals/1/Kaynaklar/ulkeornekleri/hollanda.pdf>
 Erişim Tarihi: 20.9.2014
- Hollanda Eğitim Sistemi, (2003f)
<http://egiticibilgi.tr.gg/Hollanda-E%26%23287%3Bitim-Sistemi.htm>
 Erişim Tarihi: 20.9.2014
- Intel, (2009). "Dijital Aileler" Araştırması,
<http://newsroom.intel.com/servlet/JiveServlet/downloadBody/1392-102-1-1821/IntelDijitalAilelerArastirma.pdf>
 Erişim Tarihi : 13.8.2014
- İnaç, H., Güner, Ü., Sarısoy, S. (2006). *Eğitimin Ekonomik Büyüme ve Kalkınma Üzerindeki Etkileri*, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İİBF Dergisi, Ekim 2006, 1(2), 59-70

İnsani Gelişme Raporu Türkiye Açıklama Notu, 2014:3
<http://www.tr.undp.org/>

Kacar, Ö. A. (2006). *Okul Öncesi Öğretimde Bilgisayar Destekli Eğitimin Rolü*,
 Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Ekim 2006

Kalbag, A. (2000). *Dünyayı Saran Ağ*. (Çeviren: Selma İkiz). Ankara: TÜBİTAK.

Karal, H., Kokoc, M. (2010). *Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Ağ Siteleri Kullanım Amaçlarını Belirlemeye Yönelik Bir Ölçek Geliştirme Çalışması*. Turkish Journal of Computer and Mathematics Education 1(3), 251-263.

Karagöz, Y., Çatı, Kahraman ve Koçoğlu., Cenk, M. (2009), “*Cep Telefonu ve Operatör Tercihinde Etkili Olabilecek Faktörlerin Demografik Özelliklere Bağlı Olarak İrdelenmesi*”, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, (23); 7-24.

Karasar, N. (2004). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Kaya, Y. K. (1984). *İnsan Yetiştirme Düzenimiz*. Ankara: H.Ü. Sosyal ve İdari Bilimler Döner Sermaye İşletmesi Yayını, (ss.10-12.).

Keating, J., Medrich, E., Volkoff, V. & Perry, J. (2002). *Comparative Study of Vocational Education and Training Systems*. NCVER. Kensington Park: Australia.

Keskin, S. (2006). *Üstün ve Özel Yetenekli Çocuklar ve Bilgisayara ve Bilgisayar Dersine Yönelik Tutumları*, Balıkesir Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, Balıkesir.

Kıral B., Kıral E., (2009). *Japonya İlköğretim Sistemi Ve Türkiye İlköğretim Sisteminin Karşılaştırılması*, Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi, 12 (2009),

http://www.zgefdergi.com/Makaleler/817380744_12_05_Kiral-Kiral.pdf

Erişim Tarihi: 20.11.2014

Kızılaslan, N., Karaömer, M. (2013). *İnsani Gelişme Endeksinin Türkiye Açısından İncelenmesi*, Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Bilimsel Araştırma Dergisi, Sayı: 3, Yıl: 2013, Sayfa: 47-58, Tokat.

Lenhart. A. (2012). Teens, smartphones&texting, *Texting volume is up while the frequency of voice calling is down. About one in four teens say they own smartphones.*

http://www.pewinternet.org/files/old-media/Files/Reports/2012/PIP_Teens_Smartphones_and_Texting.pdf

Erişim Tarihi: 09.09.2014

Madell, D., Muncer, S. (2004). *Gender differences in the use of the internet by English secondary school children*. Soc Psychol Educ 2004; 7: 229-51.

McQuay, P. (2001). *A Discussion Paper on Vocational Technical Education in the United States of America*. Paper Prepared for the European Union.

MEB Eylem Planı, (2014). *Türkiye Mesleki Ve Teknik Eğitim Strateji Belgesi Ve Eylem Planı 2014-2018*.

MEB Strateji Geliştirme Başkanlığı, (2014) . *Millî Eğitim İstatistikleri Örgün Eğitim 2013-2014*

<http://sgb.meb.gov.tr/www/milli-egitim-istatistikleri-orgun-egitim-2013-2014/icerik/95>

Erişim Tarihi: 08.11.2014

MEGEP, (2005a). *Mesleki Eğitim ve Öğretimi Güçlendirme Projesi*.

<http://www.egitim.gov.tr:8050/film2/megep.swf>

Erişim Tarihi: 7.10.2014

NCES (National Center For Education Statistics). *Computer and Internet Use by Children and Adolescents in 2001 Statistical Analysis Report*, October 2003. U.S. Department of Education Institute of Education Sciences, NCES 2004-014.

Onuncu Kalkınma Planı, (2014-2018). *Mesleki Eğitimin Yeniden Yapılandırılması Çalışma Grubu Raporu* YAYIN NO: KB: 2898 - ÖİK: 738

Özçağlayan, M. (1998). *Yeni İletişim Teknolojileri ve Değişim*. İstanbul: Alfa Yayınları.

Özçiftçi, A., Göloğlu, C., Kadı, İ. (2004). *Yükseköğretim Öncesi Mesleki Ve Teknik Eğitim İçin Öneriler, Mesleki Ve Teknik Eğitimde Öğretmen Eğitimi, Milli Eğitim Bakanlığı: Mtep (Mesleki Eğitimin Modernizasyonu Projesi) Uluslar Arası Konferansı*, Ankara, 2004.

Özdilek, O. (2002). *İnternet ve Hukuk*. İstanbul: Papatya Yayıncılık.

Özerbaş, M. ve Uçar, C. (2013). *Mesleki ve Teknik Eğitimin Dünyadaki ve Türkiye'deki Konumu*, Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi, Mayıs, 2 (2): 242-253

Özgürol, M.B. (2010). *Mesleki Ve Teknik Lise Öğrencilerinin Bilgisayara Yönelik Tutumlarının Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi*, Ankara Üniversitesi, Ankara.

Özmen, F., Akuzum, C., Sunkur M. ve Baysal, N. (2011). *Sosyal Ağ Sitelerinin Eğitsel Ortamlardaki İşlevselliği*.6. Uluslararası İleri Teknolojiler Sempozyumunda sözlü olarak sunulmuştur. Fırat Üniversitesi, Elazığ.

Öztürk, N. (2005), "İktisadi Kalkınmada Eğitim Rolü", Sosyo Ekonomi Dergisi, Sayı 1, 27-44.

Readmayne, M. (2013). New Zealand adolescents cellphone and cordless phone user habits: are they at increased risk of brain tumours already? A cross-sectional study. *Environ Health* 2013; 12:5.

RTÜK, (2013). Türkiye’de Çocukların Medya Kullanma Alışkanlıkları Araştırması, 1. Çocuk ve Medya Kongresi.

Sancak, Ö. (2003). “Okulöncesi Eğitim Kurumlarına Devam Eden 6 Yaş Çocuklarına Sayı ve Şekil Kavramlarının Kazandırılmasında Bilgisayar Destekli Eğitim İle Geleneksel Eğitim Yöntemlerinin Karşılaştırılması”, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Sağiroğlu, Ş. (2001). *Herkes İçin Etkili Bilişim*. Kayseri: Ufuk Kitabevi.

Saracaloğlu, A. (1992). *Türk ve Japon Öğretmen Yetiştirme Sistemlerinin Karşılaştırılması*. İzmir: Ege Üniversitesi Basımevi.

Savaş, V. (1979). *Kalkınma Ekonomisi*. 2. Baskı. İstanbul: İTİA Nihad Sayer Yayın Ve Yardım Vakfı Yayınları, (s.256.).

Shnier, M. (1998). *Computer Dicctionary*. Ankara: Bıçaklar Kitabevi.

Sırabaşı, V. (2003). *İnternet ve Radyo-Televizyon Aracılığıyla Kişilik Haklarına Tecavüz*. Ankara: Adalet Yayınevi.

Solis, B. *The Essentials Guide to Social Media*,

<http://www.onecaribbean.org/content/files/essentialGuidetoSocialMedia.pdf,s>.

6, Erişim Tarihi: 16.10.2014.

Sosyal Medya. Wikipedi, Özgür Ansiklopedi. (2011g)

http://tr.wikipedia.org/wiki/Sosyal_medya

Erişim Tarihi : 05.10.2014

Sosyal Medya Nedir. (2014h).

<http://www.kurumsalhaberler.com/pr/sosyal-medya-nedir.aspx>

Erişim Tarihi: 05.10.2014.

Şahinkesen, A. (1992). *Eğitimde İkili Sistem (Okul-İşyeri İşbirliğine Dayalı Sistem)*. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi. Cilt(25), Sayfa(691).

Şimşek, A. (1999). Türkiye’de Mesleki ve Teknik Eğitimin Yeniden Yapılandırılması.

Tarih ve Kültür, (2014a).

<http://www.mfa.gr/turkey/tr/yunanistan-hakkinda/tarih-ve-kultur/toplum.html?page=5>

Erişim Tarihi:20.09.2014

Tekin, M., Güleş, H., K. ve Öğüt, A. (2006). *Değişim Çağında Teknoloji Yönetimi*. Ankara: Nobel Yayıncılık.

Temur, S. (2001). *Bilgisayar Teknolojisi ve Kullanımı*. Konya: Çizgi Kitabevi Yayınları.

Thomas S., Heinrich S., Kühnlein A., Radon, K. (2010). The association between socioeconomic status and exposure to mobile telecommunication networks in children and adolescents, *Bioelectromagnetics* 2010;31:20-27.

TİSK, (1997). *Türkiye’de ve Dünyada Mesleki Eğitim*, Ankara.

Tor, H. (2004). *İş Eğitimi (Teknoloji Eğitimi) Öğretmeni Yetiştirme*. (Editör: Musa Gürsel). *Eğitime İlişkin Çeşitlemeler*. Konya: Eğitim Kitabevi.

TÜİK, (2013t). Hanehalkı Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması.

TÜİK, (2013). Seçilmiş Göstergelerle Karaman.

Türkoğlu, A., (1998). *Karşılaştırmalı Eğitim Dünya Ülkelerinden Örnekler*. Adana: Baki Kitabevi.

- Uçar, R., Uçar, H.İ. (2004). *Japon Eğitim Sistemi Üzerine Bir İnceleme: Çeşitli Açılardan Türk Eğitim Sistemi İle Karşılaştırma*. Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi Cilt:1, Sayı:1
www.efdergi.yyu.edu.tr/makaleler/cilt_1/rezzan_ucar.doc
Erişim Tarihi: 22.11.2014
- Uluslararası Enformasyon Merkezi (UEM), (1989). *Bugünkü Japonya*. Ankara: Japonya Büyükelçiliği.
- UNDP, (1990). *İnsani Gelişme Raporu, Türkiye, Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı*. Ankara.
- Vural, B. A. (2006). *Bilgi İletişim Teknolojileri ve Yansımaları*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Vural, Z.B.A., Bat, M. (2010). *Yeni Bir İletişim Ortamı Olarak Sosyal Medya: Ege Üniversitesi İletişim Fakültesine Yönelik Bir Araştırma*. Journal of Yasar University, 20(5), 3348-3382.
- Yazıcı, A., Erten Y. M., Doğdu E., Üstün A. (2005). *Bilişim Teknolojileri, ECDL+ Microsoft Office, 2005*. TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi Yayınları.

EKLER

BİLİŞİM TEKNOLOJİLERİ KULLANIM ANKETİ

Sevgili Arkadaşlar,

Bu anket ortaöğretim düzeyindeki öğrencilerin bilişim teknolojilerini kullanım bilinç düzeyini ölçmeyi amaçlamaktadır. Bu ankete vereceğiniz cevaplar çalışmanın daha doğru sonuç vermesine katkı sağlayacaktır. Anketimizi cevaplamak için ayıracağınız süre için şimdiden teşekkür ederiz.

I.KATILIMCI BİLGİLERİ

1. Doğum Yılı (.....)

2. Cinsiyetiniz:

a.() Kız b.() Erkek

3.Sınıfınız:

a.()Lise 1 b.()Lise 2
c.()Lise 3 d.()Lise 4

4.Alan seçiminizi yapınız:

- a. Alanı Yok ()
b. Bilişim Teknolojileri Alanı ()
c. Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Alanı ()
d. Grafik ve Fotoğraf Alanı ()
e. Yiyecek İçecek Hizmetleri Alanı ()
f. Giyim Üretim Teknolojileri Alanı ()
g. El Sanatları Teknolojileri Alanı ()
i. Makine Tekno. Alanı ()
j. Elektrik – Elektronik Tek. Alanı ()
k. Motorlu Araçlar Tek. Alanı ()

- l. Metal Tek. Alanı ()
m. Mobilya ve İç Dek. Tek. Alanı ()
n. Gıda Tek. Alanı ()
o. Konaklama ve Seyahat Hiz. Alanı ()
p. Diğer (Açıklayınız)

5.Aile gelir durumunuz?

- a.() 850 TL ‘ ye kadar
b.() 851 - 1700 TL ‘ ye kadar
c.() 1701 - 2500 TL ‘ ye kadar
d.() 2501 TL ve üzeri

6.Aile birey sayınız?

- a.() 2 kişi
b.() 3 kişi
c.() 4 kişi
d.() 5 kişi
e.() 6 kişi veya daha fazla

II. CEP TELEFONU HAKKINDA BİLGİLER

7.Cep telefonunuz var mı? (Evet ise 14. soruya kadar cevap veriniz)

- a. ()Evet / Akıllı
b.() Evet / Normal
c. () Hayır

8.Cep telefonunuzun hangi özelliklerini kullanıyorsunuz?

Kullanıyorum

- a.Bluetooth ()
b.Dokunmatik ekran ()
c.E-posta alma/gönderme ()
d.Görüntülü arama / 3G ()

- e.GPRS/EDGE ()
f.İnternet /wap ()
g.Kamera/fotoğraf çekme ()
h.MMS ()
i. MP3 ()
j.Oyun ()
k.Radyo ()
l.Ses kayıt ()
m.SMS (kısa mesaj) ()
n.Video indirme/izleme ()
o.Video kamera ()
ö.Diğer ()

9.Mobil internet hizmetlerini kullanıyor musunuz?

- a. ()Evet b. ()Hayır

10. Son 12 Ayda cep telefonunuza hangi uygulamaları indirdiniz?

- a.()Müzik/MP3
b.()Oyun
c.()Resim
d.()Sosyal ağ uygulamaları (facebook, twitter, instagram, foursquare vs.)
e.() Video
f.() Zil sesleri
g.() Diğer uygulamalar
h.() Hiçbiri

11.Cep telefonunuzla günde ortalama kaç arama yaparsınız?

- a.() 1 kez
b.() 2-5 kez
c.() 6-10 kez
d.() 11-20 kez
e.() 21'den fazla

f.() Hiç yapmam

12.Cep telefonunuzla günde kaç adet kısa mesaj gönderirsiniz?

a.() 1-10 adet

b.() 11-20 adet

c.() 21-40 adet

d.() 41-60 adet

e.() 60'dan fazla

f.() Hiç göndermem

13.Ayda ortalama cep telefonu harcamanız ne kadardır?

a. () 9-13 TL

b. () 14-19 TL

c. () 20 -34 TL

d. () 35 -54 TL

e. () 55 - 85 TL

14. Teknolojik ürün seçiminde aşağıdakilerden hangileri sizin için önemlidir?

a.()Reklam

b.()Firmanın tanınırlığı

c.()Fiyat

d.()Tavsiye

e.()Kişisel tecrübe

f.()Teknoloji

g.()Markaya güven

h.()Boyut

i. ()Tasarım

j. ()Diğer

- c. () Powerpoint
- d. () Publisher
- e. () Access

20. Günde kaç saat bilgisayar kullanıyorsunuz?

- a.() 30 dakika kadar
- b.() 1 saat
- c.() 2 saat
- d.() 3 saat ve üzeri
- e.() Hiç kullanmıyorum

21. Günde toplam kaç saat bilgisayar oyunları oynarsınız ?

- a.() 30 dakika kadar
- b.() 1 saat
- c.() 2 saat
- d.() 3 saat ve üzeri
- e. () Hiç oynamıyorum

IV. İNTERNET HAKKINDA BİLGİLER

22.Hangi ortamlarda internet kullanıyorsunuz?

- a.() Ev
- b.() İnternet Kafe
- c.() Okul
- d.() Diğer

23.İnternete hangi araçlar üzerinden bağlanıyorsunuz ?

- a.() Masaüstü bilgisayar
- b.() Dizüstü bilgisayar
- c.() Cep telefonu
- d.() Smart tv
- e.() Tablet

f.() Akıllı tahta

24.İnternet bağlantısını hangi şekilde sağlıyorsunuz?

a.() ADSL

b.() Fiber internet

c.() GPRS

d.() Kablo net

e.() 3G(mobil modem)

f.() Uydu bağlantısı

g.() Diğer

25. Güvenli internet hizmetleri hakkında bilginiz var mı ?

a. ()Evet

b. ()Hayır

c. ()Kısmen

26. Bilgi güvenliği açısından aşağıdaki sorunlardan hangileri ile karşılaştınız?

a.() Bilgisayarda gereksiz bir yavaşlama olması

b.() Sizin müdahaleniz olmadan bilgi kaybına neden olan virüs ya da diğer bilgisayar sorunları (solucan,trojan gibi)

c.() Kontrol dışı programların çalışması

d.() Kontrol dışı web sayfalarının açılması

e.() İstenmeyen e-postaların (spam) gelmesi

f.() Kişisel bilgilerin kötüye kullanılması

(paylaşılan fotoğrafların, videoların vb. bilgilerin kötüye kullanımı gibi)

g.() Herhangi bir sorunla karşılaşmadım

27. İnternete eriştiğiniz cihazda hangi bilişim güvenliği önlemlerine sahipsiniz?

a.() Anti-virüs yazılımı

b.() Güvenlik duvarı (firewall)

c.() İstenmeyen e- postaları (spam) engellemek için e-posta filtresi

d.() Ebeveyn kontrolü ya da web filtreleme yazılımı

e.() Yazılım olarak var, ama içeriğini bilmiyorum

f.() Herhangi bir güvenlik önlemine sahip değilim

28. Bilişim suçuna giren olaylar hakkında bilginiz var mı?

- a. ()Evet b. ()Hayır c. ()Kısmen

29.Hangi sıklıkta internete bağlanıyorsunuz ?

- a.() Her gün
b.() Haftada bir kaç kez
c.() İki haftada bir
d.() Ayda 1 kez
f. () 2-3 ayda bir kez
g.() Hiç bağlanmam

30. İnternete girdiğinizde en az ne kadar zaman harcıyorsunuz?

- a.() 30 dakika kadar
b.() 1 saat
c.() 2 saat
d.() 3 saat ve üzeri

31. Hayatınızda internetin önemi nedir?

- a.() İnternetsiz yaşayamam
b.() İnternet sayesinde bir gelirim var
c.() İnternet benim vakit geçirme/oyun aracım
d.() İnternet benim bilgi edinme aracım
e.() İnternetin hayatımda hiçbir önemi yok

32.İnterneti hangi amaçlar için kullanıyorsunuz?

- a.() Sosyal paylaşım siteleri (facebook, twitter, instagram, foursquare vs.)
b.() Blog yazmak
c.() Tv seyretmek, radyo dinlemek, video izlemek
e. () Güncel olayları takip etmek (Gazete, haber siteleri, sinema gösterim bilgileri vb.)
f. () E-mail alma/gönderme
g.() Film-müzik indirmek
h.() Görüntülü arama yapmak

- i. () Alışveriş yapmak
- j. () Araştırma yapmak
- k.() Oyun oynamak
- l. () Program indirmek
- m.() Ödev yapmak
- n. () Sörf yapmak
- o. () Diğer

33.İnternette alışveriş yapıyor musunuz ?

(Evet ise sorulara cevap vermeye devam ediniz)

- a. ()Evet
- b. ()Hayır

34.Hangi sıklıkta internette alışveriş yapıyorsunuz ?

- a.() Haftada 1 kez
- b.() İki haftada bir
- c.() Ayda 1 kez
- d.() 2-3 ayda bir kez

35.İnternette aşağıdaki ürün ve hizmetlerden hangilerini satın alırsınız?

- a.() Bilgisayar ve ürünleri
- b.() Cep telefonu ve aksesuarlar
- c.() Çocuk oyuncakları ve oyunlar
- d.() Giyim(Ayakkabı, elbise, pantolon, tshirt)
- e.() Kişisel bakım ve kozmetik ürünleri
- f.() Kitap/Müzik
- h.() Diğer

36.İnternette satın aldığınız bu ürün ve hizmetler için ne kadar harcama yaparsınız?

- a.() 25 TL' ye kadar
- b.() 26 – 50 TL
- c.() 51 - 100 TL
- d.() 101 TL ve daha fazla

Bize ayırdığınız zaman için teşekkür ederiz...